

စာပေတိမာန်စာမူဆရာ

မြန်မာ့ဆင်ရုပ်ချိုး

အာနုပညာ

မောင်ရည်စိုး | ကျောက်ဆည် |

လှိုင်စာရုံ၊ ကျောက်ဆည်

၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်၊ စာပေမိမိမာန်စာမူဆု
မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အနုပညာစာပေ ဒုတိယဆုရ

မြန်မာ့ဆင်ရုပ်ချိုးအနုပညာ

မောင်ရည်စိုး (ကျောက်ဆည်)

အဖုံးပန်းချီ - လှသစ်အောင်

စာပေမိမိမာန်ထုတ် ပြည်သူ့လက်စွဲစာစဉ်

အဖိုး ၁၈ ကျပ်

အမှတ် ၅၂၉-၅၃၁၊ ကုန်သည်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့၊ စာပေဗိမာန်အဖွဲ့၊ စာတည်းမှူးချုပ် ဦးမျိုးသန့်က
မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၂၈၁၉) ဖြင့် ပုံနှိပ်ရေးနှင့်စာအုပ်ထုတ်ဝေရေး လုပ်ငန်းတွင် ရိုက်နှိပ်၍၊
(မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၃၀၂၅) ဖြင့် ထုတ်ဝေသည်။

- ဇိုးသာကြီးစားလုပ်အားဖြင့်နိုင်ငံတည်။

- တရားဥပဒေစိုးမိုးမှ ပြည်သူ့ဘဝအေးချမ်းရ။

- စည်းကမ်းလိုက်နာဘေးကင်းကွာ။

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	မြန်မာ့ဆင်ရုပ်ချိုးအနုပညာ	... ၇
၁။	ဆင်လှပွဲအစ ကျောက်ဆည်က	... ၈
၂။	ရှေးအစဉ်အလာ ဆင်လှပွဲတော်ကျင်းပပုံ	... ၁၁
၃။	မျက်မှောက်ကာလ ဆင်လှပွဲကျင်းပပုံ	... ၁၃
၄။	ဆင်ချိုးပညာအစ	... ၁၄
၅။	ဆင်ရုပ်ချိုးပညာအစ ဆရာငယ်ကြီးက	... ၁၅
၆။	အနော်ရထာမင်းစောနှင့် ကျောက်ဆည်	... ၁၈
၇။	ဆင်ချိုးပုံ	... ၂၀
၈။	ခေါင်းချိုးပုံ	... ၂၅
၉။	ဆင်ချိုးပညာရှင် ဦးကျော်လေးနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း	... ၃၂
၁၀။	ဒေါ်ရှင်နှင့်သား ဦးအောင်ကြွယ်နှင့် တွေ့ဆုံခြင်း	... ၃၈
၁၁။	ကျောက်ဆည်မြို့နယ်၏ အနေအထား	... ၄၉
၁၂။	ကိုးမြေကဆင်ပွဲ	... ၅၃
၁၃။	ကိုးမြို့နယ်အလှ ဆင်အက	... ၅၇
၁၄။	ကိုးခရိုင်ဆင်ပြိုင်ပွဲ အတွေ့အကြုံ	... ၆၂
၁၅။	ဆင်အဖွဲ့များနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း	... ၆၉
၁၆။	ပြည်သူ့ချစ်သော ဆင်အက	... ၇၆
၁၇။	မြန်မာမှု အနုပညာ စစ်စစ်	... ၇၇
၁၈။	ဖိတ်ခေါ်ခြင်း	... ၇၈
	အကိုးအထောက်စာရင်း	... ၈၄

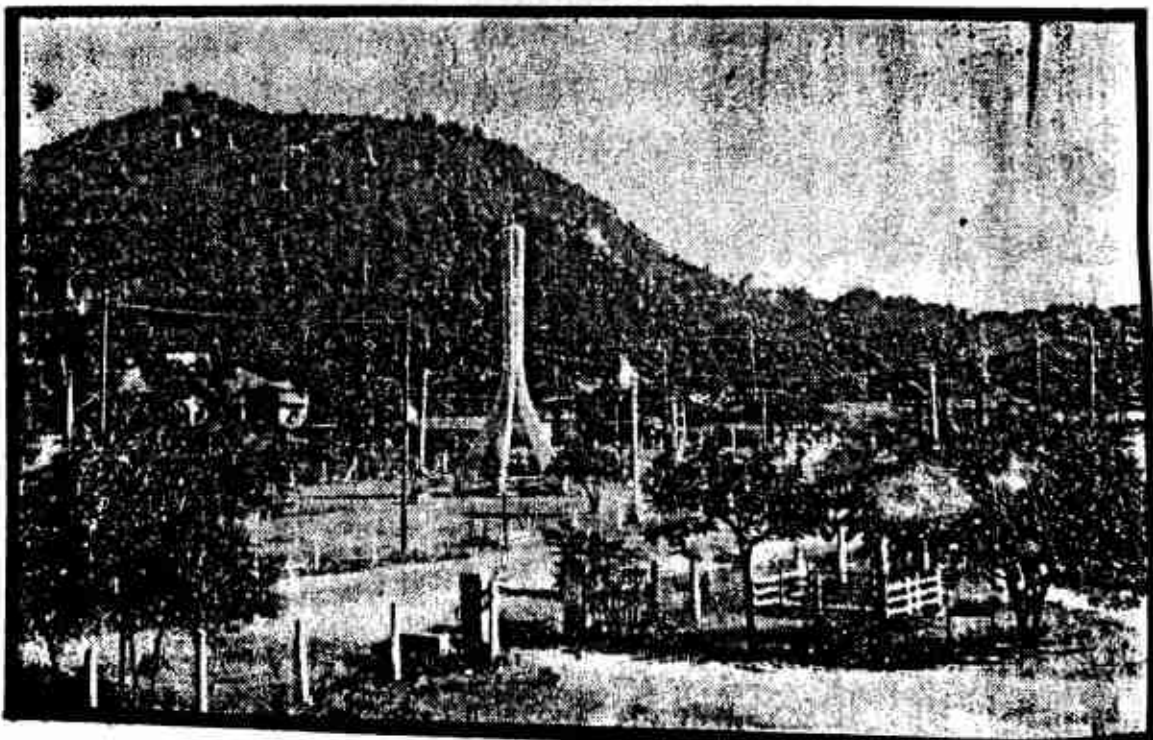
ဆင်လှပွဲအစ၊ ကျောက်ဆည်က

ကုန်းဘောင်ခေတ် ဘိုးတော်ဘုရား (၁၁၄၃- ၁၁၈၁) လက်ထက် ကောက်ယူသည့် စစ်တမ်းများအနက် ကိုးခရိုင်နှင့်ပတ်သက်သည့် စစ်တမ်းတစ်ခုဖြစ်သည့် ပြောင်းပြာဆည် စစ်တမ်းတွင် ဆည်ကြီးငကော်၊ အိုးစားကြီးငကျော်တို့က ၁၁၄၅ ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း ၁၀ ရက် နေ့တွင် အောက်ပါအတိုင်းအစစ်ခံခဲ့သည်။

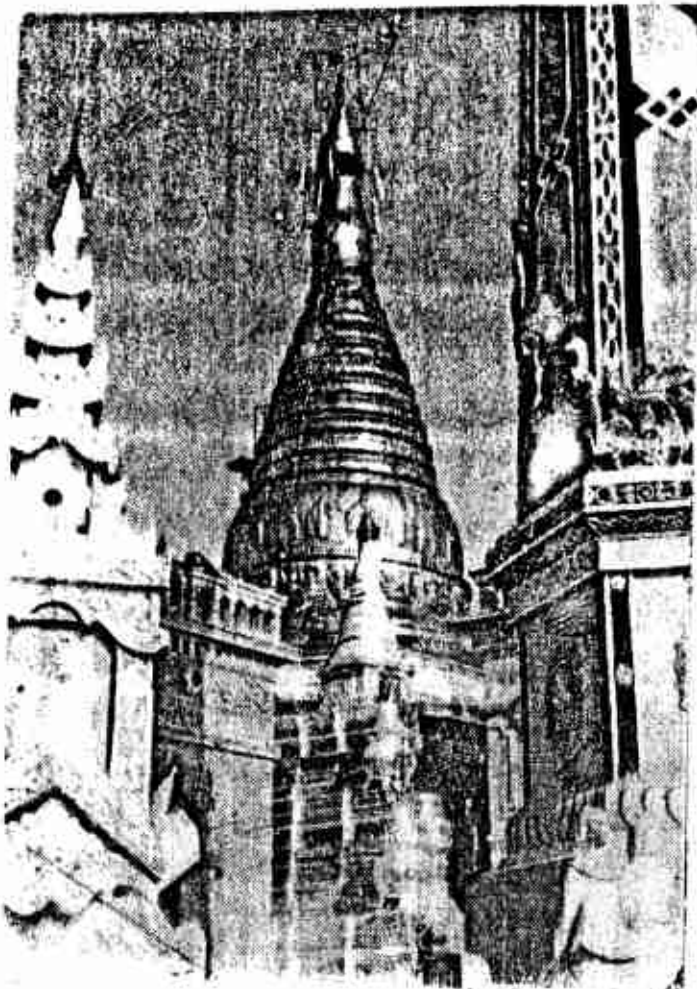
“ ဆည်တော်နံရှင်ပင်ပွင့်လန်းဘုရားမှာ နှစ်စဉ် ကဆုန်လကို အလှူအတန်း၊ မီးပန်း၊ မီးပျံ ပွဲလမ်းသဘင်၊ ဆင်ဖြူရုပ်ပဒေသာပြာသာဒ်၊ ထီးတံခွန်၊ ကျေးရွာသားတို့ကို ဆင်ကြီးအိုးစားတို့က နှိုးဆော်၍ လှူဒါန်းပူဇော်ကြပါသည် ”။

တစ်ဖန် ဆရာအိုပြုစုသည် ကိုးခရိုင် သမိုင်းတော် အတ္ထုပ္ပတ္တိ (၁၉၂၅ ခု) တွင်-

“ သာလျောင်းတောင်ပေါ်၌ တပေါင်းလ ဘုရားပွဲတော် ပြုလုပ်စေခြင်း၊ သီတင်းကျွတ်လ အခါ၌ ရွှေဆင်၊ ငွေဆင်စသော ဆင်တစ်ဆယ်မျိုးတို့၏ အရုပ်ကို လှူဒါန်းတော်မူခြင်း ” ဟု ပြဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် အနော်ရထာမင်းစော၏ ကောင်းမှု ဆည်တော်နံဘုရားအား ဆင်ရုပ်လှူဒါန်းသည် ဓလေ့မှာကာလ ရှည်ကြာစွာကပင် ဤနယ်၏ဓလေ့ဖြစ်ကြောင်းမှတ်ယူ နိုင်၏။ ကျောက်ဆည်နယ်၏ ဆင်ပွဲတော်သမိုင်းနောက်ခံကို ပြောကြဆိုကြရာတွင် ဆရာအို၏ စာအုပ်ကို ကိုးကားလေ့ရှိကြ၏။ အကြောင်းမူ ဆရာအို၏စာအုပ်တွင်-

ကျောက်ဆည်မြို့၏ လွတ်လပ်ရေး ကျောက်တိုင်နှင့် ပြည်သူ့ပန်းခြံ၊ ရွှေသာလျောင်းတောင်

ကျောက်ဆည်မြို့ ရွှေသာလျောင်းတောင်ထိပ်ရှိ
စည်းခုံစေတီ

“ဝေတဒိပရသေ့သည် ဝန်
ဝါသီတော သကျအင်းမှ ရှင်ပင်
သာလျောင်းတောင်၌ ရသေ့
လုပ်၍ နေ၏ ” စသည်ဖြင့်
ကျောက်ဆည်တွင် ရှိသည့်
သာလျောင်းတောင် မင်းမွေး
တောင်တို့ကို မွေပဒလာအပ္ပမာ
ဒဝဂ် သမ္မာဝတီမိဖုရားဝတ္ထုတွင်
ပါရှိသည် ဥတေနမင်းနန်း
ဆက်စပ်ယူထားသည်။ မည်သို့
ဆိုစေ ထိုမွေပဒဝတ္ထုမူရင်း
ဒေသများနှင့် ကျောက်ဆည်
နယ်မှာ မင်းမွေးတောင်၊
သာလျောင်းတောင်တို့ကို
ဆက် စပ်ယူရန်မှာ လွန်စွာမှ
အလှမ်း ကွာဝေးလှသည်။

ဤကျောက်ဆည်နယ်တွင်
အနော်ရထာမင်းစော၏ အမိန့်
မူရင်းကျောက်စာများ မတွေ့
ရ။ သို့သော် ဆင်နှင့်ဆက်နွယ်
မှုရှိကြောင်းကိုမူ သမိုင်းအ
ထောက်အထားများတွေ့ရှိရပေ
သည်။ အနော်ရထာမင်းကြီး
သည်သီဟိုဠ်ကျွန်း တတုသေခ

မင်း ထံမှရရှိသည် စွယ်တော်ပွားကို အဓိဋ္ဌာန်ပြီးလျှင် ဆင်မယဉ်သာထက်တွင်တင်၍
လွှတ်ခဲ့သည်။ ဆင်မ ယဉ်သာသည် တန်ကြည် တောင်၊ သာလျောင်းတောင်၊ ခရွေတောင်၊
ပြက်တောင်တို့၌ ဝပ်သဖြင့် ထိုတောင်ထက်တို့၌ စေတီတည်ထားပူဇော်ခဲ့ကြောင်းကို
ရာဇဝင်များ၌ ဖော်ပြထားကြသည်။

ကိုးခရိုင်နယ်သည် သမိုင်းကြောင်းအရ ဆင်နှင့်ဆက်နွယ်မှု ရှိခဲ့သည်။

ရှေးအခါက ဤနယ်တစ်ဝိုက်တွင် ဆင်ရိုင်းများရှိသဖြင့် ဆင်ဖမ်းခဲ့သည့် အကြောင်းများ
စာပေအရေးအသားရှိခဲ့သည်။ ငါးထပ်ကျောင်းဒါယိကာ စဉ်ကူးမင်းလက်ထက် (၁၁၃၈ ခုနှစ်)
တွင် အတွင်းဝန်ထောက်အဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သော ကုန်းဘောင်ခေတ် စာဆို မောင်ညို၏
“ ရွှေမင်းဖုန်းဆင်တော် မော်ကွန်းတွင် ဘုရင်က ကျောက်ဆည်နယ်သို့သွား၍ ဆင်ဖမ်းရန်

စေသဖြင့် ရှာဖွေဖမ်းဆီးခဲ့ရာ ကြန်အင်လက္ခဏာနှင့် ပြည်စုံသော ဆင်ကိုရရှိခဲ့ကြောင်း ဖွဲ့ဆိုထားသည်။”။ ထိုမော်ကွန်းတွင်-

“ရွယ်လူးစီးရန်၊ တောင်ရုပ်ဋ္ဌာန်၌၊ ရေကန်နတ်တည်၊ ကျောက်ဆည်တစ်ဝှမ်း၊ ဂနိုင်းချမ်းဝယ်၊ ကင်းစမ်းရှာဖွေ၊ ရလေစေ” ဟု၎င်း။

“အစဉ်သင့်လျှင်၊ စွင့်စွင့်ပတ်လည်၊ ကျောက်မြို့တည်သို့၊ နတ်ဆည်ရေကန်၊ မတန်ဘနန်း၊ နေဝန်မပြောက်၊ ရရုံရောက်သော်” ဟု၎င်း ရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။ ထို့နောက်ဖမ်းမိသောဆင်မှာ ကြန်အင်လက္ခဏာနှင့်ပြည်စုံပုံကို “ ရှေးရိုးဇာနည်၊ စစ်တော့သည်ဟု၊ တရည်မယွင်း၊ ဆဒ္ဒန်မင်းနှင့်၊ အဆင်းအားမာန်၊ ကြန်တိုင်းမှန်၍၊ ဆဒ္ဒန်မင်္ဂလာ၊ ရွှေစာကမ္ပည်း၊ နတ်ရှင်တည်းသည်၊ ဝှန်းသည်ဘဝဂ် ရိုက်ကြူးတည်း ” ဟူ၍၎င်း စပ်ဆိုခဲ့ပါသည်။

အထက်ပါအချက်များကိုခြုံငုံသုံးသပ်ပါက -

- (က) အနော်ရထာမင်း အဓိဋ္ဌာန်စေလွှတ်သည့် စွယ်တော်ပွားတင်ဆောင်သည့် ဆင်မယဉ်သာသည်သာလျောင်းတောင်ထက်၌ ဝပ်၍ စေတီတည်ထားကိုးကွယ်ခြင်း။
- (ခ) ကျောက်ဆည်နယ်သည် ရှေးယခင်က ဆင်ဖမ်းရာဒေသတစ်ခုဖြစ်ခဲ့ခြင်း။
- (ဂ) အနော်ရထာမင်း၏ အမိန့်နှင့်အညီ ရှေးယခင်ကပင် သက်ဆိုင်ရာဆည်အတွက် တည်ထားသော ဆည်တော်နံမြတ်စွာဘုရားအား ဆင်ရုပ်ဖြင့်လှူဒါန်းခဲ့ခြင်း။

ထိုအစဉ်အလာကိုမြန်မာနိုင်ငံအင်္ဂလိပ်လက်အောက်ကျရောက်ခဲ့သော်လည်း ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းခဲ့ကြသည်။ ဘုရားအားဆင်ရုပ်များပြုလုပ်၍ သီတင်းကျွတ်လ၌ လှူဒါန်းသည့်ဓလေ့မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာမြင့်ခဲ့၍ ယနေ့တိုင်ပင်ဖြစ်သည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ရှေးအစဉ်အလာ ဆင်လှပွဲတော်ကျင်းပပုံ

ယခုခေတ် လူဝင်၍ကရသော ဆင်ရုပ်များဖြင့် ဆင်ပွဲကျင်းပခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း (၅၀) ကျော်ပြီဟု ခန့်မှန်းနိုင်ပါသည်။ ယခင်ကမူ ဆင်ရုပ်မုန်တို့ဖြင့် ဘုရားအားဆွမ်းတော်ကပ်ခဲ့ကြသည်။ ကာဠာဝက၊ ဂင်္ဂေယျ၊ ပဏ္ဍာရ၊ တမ္ပ၊ သိင်္ဂလ၊ ဂန္ဓ၊ မင်္ဂလ၊ ဟေမ၊ ဥပေါသထ၊ ဆဒ္ဒန် စသည့် ဆင် ၁၀ မျိုးပုံကို မုန်ပြုလုပ်၍ ရွှေသာလျောင်းမြတ်စွာဘုရား၏ မုခ်လေးမုခ်တွင် သတ်မှတ်ထားသည့် ဆင်အမျိုးအစားအတိုင်း သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၄ ရက်နေ့ည၌ လှူဒါန်းပူဇော်၍ ဆွမ်းတော်ကြီးကပ် ဘုရားဝပ်တက်ကြသည်။ လပြည့်နေ့မှာ ဆွမ်းတော်တင်ပြီးသည့် ဆင်ရုပ်မုန်များကို တောင်ပေါ်မှ တောင်အောက်သို့ပစ်ချလေ့ရှိသည်။

ထိုစဉ်က ဆင်ရုပ်မုန်များကို ပန်းကန်ပြားတွင်ထည့်၍ ဆွမ်းတော်ကပ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဆင်ရုပ်မုန်များအစား ရွှံ့ကို ဆင်ရုပ်လုပ်၍ ရွှေရောင်ငွေရောင် စက္ကူများကပ်ပြီး လှူဒါန်းလာကြသည်။ ထိုနောက်တွင် ဝါး၊ စက္ကူတို့ဖြင့် ချိုးလုပ်သည့် ဆင်ရုပ်ငယ်ကို ထမ်းစင်ပေါ်သို့တင်ကာ လူနှစ်ယောက်ကထမ်းပြီး တောင်ပေါ်တက်လှူဒါန်းကြပြန်သည်။ တချို့က ထမ်းစင်ပေါ်၌ ပြာသာဒ်ငယ်ပြုလုပ်၍ ထိုပြာသာဒ်ထဲ၌ ဆင်ရုပ်ကိုထည့်ထားကြသည်။ အချို့ကမူ ပြာသာဒ်မလုပ်တော့ဘဲ ထမ်းစင်၏ ထောင့်လေးထောင့်တွင် ဖြူ၊ နီ၊ ပြာ၊ ဝါ အလံများစိုက်ပြီး ဆင်ကိုတင်သည်။ ဆင်ကိုမတ်တတ်ပုံနှင့် ဝပ်နေပုံနှစ်မျိုးမျိုးကြသည်။ တချို့က

မြေနှင်းဆင်မပေါ်မီ ဆင်လှပွဲတွင်လှူဒါန်းခဲ့သည့် ဝပ်ဆင်ခေါ် ထမ်းဆင်

အတွင်းမှ ကြီးထည့်ပြီး ခေါင်းလှုပ်၍ ရအောင်ချိုးခဲ့ကြသည်။ ဆင်ရုပ်၏ အရွယ်အစားမှာ အမြင့်နှစ်တောင် ခန့်သာရှိသည်။

ကျောက်ဆည်မြို့နယ်ရှိ ရုပ်ကွက်ကျေးရွာအသီးသီးက ဆင်ရုပ်များကို ထမ်းစင်၌ တင်ထမ်း၍ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၄ ရက်နေ့၌ တောင်ပေါ်တက်ကြသည်။ တောင်ပေါ်မတက်မီ တောင်ချေရင်းရှိဈေးကို အတီး၊ အမှုတ်၊ အက၊ အခုန်များဖြင့် သုံးပတ်ပြည့်အောင် လှည့်ပြီးမှ ယခု သာသနာသင်္ချာလမ်းအတိုင်း တောင်ပေါ်တက်၍ ဘုရားလှူကြသည်။ ကျောက်ဆည် ဈေးကို ပတ်ခြင်းမှာ ယခင်က ယခုဈေးတည်ရှိရာ မြေသည် ရွှေသာလျောင်းဘုရား၏ ဝတ္တက မြေ ဖြစ်သောကြောင့် ပင်တည်း။

ထိုသို့ထမ်းစင်ပေါ် ဆင်တင်၍ တောင်ပေါ်တက်ရာတွင် အခက်အခဲပေါ်လာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် တောင်လတ်ဆရာတော် ဦးပဒုမက တောင်တက်လမ်းတစ်လျှောက်တွင် မန္တလေး တောင်စောင်းတန်းသဖွယ် သံတိုင်၊ သွပ်မိုးစောင်းတန်းများ ဆောက်လုပ်ခဲ့ရာ ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် တစ်ဝက်ပြီးသည်။ ဆရာတော်ပျံလွန်တော်မူ၍ ဦးနီတိုး ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည့်အဖွဲ့က ဆက်လက်ကြိုးပမ်းခဲ့ရာ ၁၉၂၅ ခုနှစ်တွင် စောင်းတန်းပြီးခဲ့သည်။ ထိုစောင်းတန်းသွပ်မိုးများ ကြောင့် ထမ်းစင်များဖြင့် ဆင်ရုပ်တင်၍ တောင်ပေါ်တက်လှူရန် အခက်အခဲဖြစ်လာဖွယ် ရှိသည်။ ထိုအခါ ကျောက်ဆည်နယ် ဆင်ရုပ်ချိုးပညာရှင်များ၏ ဖခင်ကြီးသဖွယ်ဖြစ်သော ဆရာငယ်ကြီးက ထမ်းစင်ပေါ်တင်သည့် ဆင်အစား လူဝင်၍ ကရသည့် မြေနင်းဆင်ရုပ်တစ်ရုပ် ကို တီထွင်ချိုးလိုက်သည်။ ထိုဆင်ရုပ်မျိုးကို အများက ကြိုက်နှစ်သက်သဖြင့် ဆရာငယ်ကြီးထံ အပ်နှံခဲ့ရာမှ ထမ်းစင်များတစ်စတစ်စကွယ်ပျောက်ခဲ့ပြီး၊ ယခုဆင်ပွဲတွင် တွေ့မြင်နေရသော ဆင်ရုပ်များပေါ်ထွက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

မျက်မှောက်ကာလ ဆင်လှဲပွဲကျင်းပပုံ

ဆင်လှဲပွဲကိုနှစ်စဉ် သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၄ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပကြသည်။ ဝါဝင်ပြီ ဆိုလျှင် မြို့နယ်အတွင်း၌ ဗေတိုပတ်၊ ဗုံညံဗုံညံ အသံတို့ကြားရမြဲ။ ဆင်ဖြင့် ကျေးရွာရပ်ကွက် အတွင်း ဆင်းပြီး အလှူခံကြခြင်းဖြစ်သည်။ အလှူခံရငွေဖြင့် ဗုဒ္ဓဝေယျာဝစ္စတို့ကို၎င်း၊ အလှူ အတန်းစသည်ဖြင့်၎င်း ပြုလုပ်ကြသည်။ လဆန်း ၁၄ ရက်နေ့တွင် နံနက် ၁၀ နာရီမှ နေ့ ၃ နာရီ ထိကျင်းပသည့် ဆင်ပွဲမှာ အထူးစည်ကားသည်။ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ လာရောက်ကြသည့် ဆင်အက၊ အလှ၊ သဘာဝ၊ အတီးအမှုတ်၊ သီချင်း၊ သံချပ်၊ ယဉ်ကျေးမှုစသည်ဖြင့် အဖွဲ့များကို ယှဉ်ပြိုင်စေပြီး တံခွန်စိုက်ခိုင်းဆုချီးမြှင့်သည်။ ကျေးရွာရပ်ကွက်အသီးသီးမှ ပြိုင်ပွဲဝင်ကြသည်။ ဗဟိုမဏ္ဍပ်တွင်စာရင်းပေးသွင်းရသည်။ နောက်အမှတ်ပေးမဏ္ဍပ် ၃ ခုရှေ့တွင် ကပြပြီး ပြိုင်ပွဲ ဝင်ရသည်။ ကျောက်ဆည်ဈေးကြီးကိုသုံးပတ်ပြည့်အောင် လှည့်ပတ်ကကြရသည်။ ခိုင်များတွင် အမှတ်ပေးခိုင်ရှိသကဲ့သို့ အမှတ်လျော့ခိုင်များလည်းရှိသည်။ အမှတ်ပေးခိုင်များက ဆင်တစ်ဖွဲ့၏ အက၊ အလှ၊ သဘာဝ၊ တေးသီချင်း၊ ယဉ်ကျေးမှု စသည်တို့ကို အမှတ်ပေးကြပြီး အမှတ်လျော့ ခိုင်များအနေဖြင့် သရုပ်ပျက်ခြင်း၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်း၊ သုံးပတ်ပြည့်အောင် မလှည့်ခြင်း၊ အဖွဲ့အတွင်း စည်းလုံးညီညွတ်မှုမရှိခြင်းတို့အပေါ် ကြည့်၍ အမှတ်လျော့သည်။

ဆင်ပွဲမှာ ပျော်စရာအလွန်ကောင်းသည်။ ကြိတ်ကြိတ်တီးစည်ကားသည်။ ဖိနပ်ကျွတ်လျှင် မိမိဖိနပ်ကိုပင်မကောက်နိုင်။ ဆင်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ရဲများ၊ မီးသတ်များ အစောင့်အရှောက်ထည့်၍ ကြီးကြပ်ရသည်။ မိမိဆင်အဖွဲ့အနိုင်ရရှိရန် ကြိုးစားကြသည်။ တချို့ဆင်အဖွဲ့တွေကား အပျော် သက်သက်ပင်။ ရှေ့မှ သရုပ်ပျက်ဆင်ဦးစီးဖြင့် အကလွန်၊ အပျော်လွန်ကြသည်။ ဆင်တစ်ဖွဲ့ နှင့်တစ်ဖွဲ့ ရန်ဖြစ်မှုမရှိကြ။ ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်းကကြ၏။ ဆင်ရုပ်၏ ဘေးမှာ မိမိဆင်အဖွဲ့၏ နာမည်ကိုရေးထိုးထားကြသည်။ တချို့ကား သရုပ်ပျက်နာမည်၊ တချို့ကား ယဉ်ကျေးမှုကို အသား ပေး၏။ ဆင်တစ်ဖွဲ့လျှင် အမှတ်ပေးခိုင်တစ်ခု၌ ၁၅ မိနစ်ကပြရသည်။ ကပြရာတွင်လည်း နတ်ဒိုးအက၊ အယိုင်က၊ အယဉ်က စသည်ဖြင့် စုံလင်အောင်ကပြရသည်။ တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့ အတီးအမှုတ်၊ အကအခုန်များသာမက ဆင်အလှ၊ သဘာဝတို့ကိုလည်း ပြိုင်ကြ၏။ တချို့ဆင် ရုပ်တွေက ဘော်ကြယ်၊ တစ်ချို့က ရိုးရိုး၊ ငွေကြေးတတ်နိုင်သည့် အဖွဲ့တွေက ဘော်ကြယ်ဆင် ကိုကိုင်ကြသည်။ ရိုးရိုးဆင်ကို ရိုးရာဆင်ဟုခေါ်ကြသည်။ ယခုအချိန် ဘော်ကြယ်ဆင် တစ်ကောင် တန်ဖိုးကားမသေးလှ။ တစ်သောင်းနီးပါးတန်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြိုင်ပွဲတွင် ဘော်ကြယ်ဆင်နှင့် ရိုးရာဆင်ဟုနှစ်မျိုးထား ပြိုင်ကြရသည်။

သီတင်းကျွတ် လပြည့်နေ့တွင်မူ ရွှေဆင်၊ ငွေဆင် ဆင်ရုပ်ငယ်လေးများဖြင့် တောင်ပေါ် တက်၍ လှူဒါန်းကြသည်။ ဆုရဆင်အဖွဲ့တွေက ရွှေသာလျောင်းမြတ်စွာဘုရားအား ငွေများ၊ လှူဘွယ်ဝတ္ထုများဖြင့် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေ့ရှိကြသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ဆင်ချိုးပညာအစ

ဆင်ချိုးပညာအစ မည်သူကဆိုလျှင် ဖြေနိုင်သူမရှိပါ။ သို့သော် စာပေများတွင် အနီးစပ် ဆုံးတွေးယူနိုင်သည်တို့မှာ ဤသို့တည်း။

“စဏ္ဍပဇ္ဇောတ မင်းဟာ သစ်သားနဲ့ပြီးသော စက်ယန္တယားနှင့် ယှဉ်သော ဆင်ကိုပြုလုပ် စေ၍ အပ၌ ပုဆိုးပိုင်းတို့ဖြင့် ရစ်ပတ်ဖုံးလွှမ်းပြီးလျှင် ပန်းချီဆေးရေးအမှုကို ဆန်းကြယ်စွာ ပြုလုပ်၍ ထိုဥတေနမင်းကြီး၏ တိုင်းနိုင်ငံအနီးအရပ်ဖြစ်သော တစ်ခုသောအိုင်၏ ကမ်းနား၌ လွှတ်ထား၏။ ဆင်ရုပ်၏ ဝမ်း၌ ခြောက်ကျိပ်သော ယောက်ျားတို့သည် ထိုမှ ဤမှ လူးလားတုန့် ခေါက် ဝင်ထွက်သွားလာပြီး ဥတေနမင်းနယ်ကျွဲလာမှ ဆင်ထဲကစစ်သားတွေက ဥတေနမင်းကို ထွက်ဖမ်းကြောင်း ” ဓမ္မပဒ ပထမတွဲ၌ ဖတ်ရသည်။

“ စောလူမင်းလည်း ငရန်မကန်ချီလာ၍ ပြည်တော်သာကျွန်းရောက်ပြီဟု ကြားသော် ရဲမက်မိုလ်ပါ ဆင်လုံးမြင်းရင်းများနှင့် ကျန်စစ်သားကိုချီစေ၏။ မင်းကြီးကား နောက်တပ် ချီတော်မူ၏။ ငရန်မကန်လည်း ဤသို့ကြံ၏။ ကျန်စစ်သားသည် စစ်အရာ၌ လိမ္မာလှသည်။ တစ်စုံတစ်ခု သော ဝင်္ကံဝတ္တိဖြင့် စီရင်မှသာ အောင်မြင်လွယ်မည်ဟု နှလုံးထား၍ ဆင်ခင်း၊ မြင်းခင်း၊ ရွံ့ညွန် များသောအရပ်တွင် နီးနှင့်ဆင်ရုပ်လုပ်ပြီးသော် ပေါင်းဝန်းတင်၍ လူရုပ်ကို ဒိုင်းလွှားကာစေ၍ ဦးရန်းတပ်လျှက်ထား၏”။

(ရှေးခေတ် မြန်မာ့တပ်မတော်မှတ်တမ်း၊ နတ်မောက်ဘုန်းကျော်)

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ဆင်ရုပ်ချိုးပညာအစ ဆရာငယ်ကြီးက

လူဝင်ပြီးကရသော ဆင်ရုပ်ကို စချိုးခဲ့သူက ဆရာငယ်ကြီးပင်ဖြစ်ပါသည်။ ၁၂၃၈ ခုနှစ် လောက်က စပြီး ဆရာကြီးဆင်ချိုးခဲ့ကြောင်းသိရသည်။ ထိုပညာကို ပခုက္ကူဘက်မှာ ဘုန်းကြီးများထံမှ ရခဲ့ကြောင်းလည်း သိရပါသည်။ ဆရာငယ်ကြီးကား ပန်းချီပညာဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုသူတည်း။ ဆရာကြီး၏ ဇနီးမှာ ဒေါ်ရွှေမဖြစ်ပါသည်။ ကနဦးက ဆရာကြီးထိုပညာကို တတ်သော်လည်း ကျောက်ဆည်မှာမနေဘဲ တံတားဦးမြို့နယ် ကဘိုကျေးရွာမှာနေခဲ့ပါသည်။ ကျောက်ဆည်မှာနေသော အမကြီးဒေါ်သောင်က ဆင်ချိုးရန် ကျောက်ဆည်မြို့ပေါ်ခေါ်ခဲ့ကြောင်း သိရ၏။ ကျောက်ဆည်ရောက်လျှင် ဆူးကုန်းရပ်ကွက်တွင်နေထိုင်ပြီး ဆင်စချိုးပါသည်။ ဆရာကြီးမှာ သားသမီး ၅ ယောက်ရှိပါသည်။ ဦးညွန့်၊ ဦးမြစ်၊ ဒေါ်အေးကြွယ်၊ ဦးဘအေးနှင့် ဒေါ်အေးဝန် တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

ဆရာငယ်ကြီးကား ပန်းချီပညာမှာတော့ ထိပ်တန်းကပါသူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ မဏ္ဍပ်ငှားရမ်းသော လုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးပါသည်။ တောရော မြို့ပါ တစ်နှစ်ပတ်လုံး မဏ္ဍပ်ငှားရသည်မှာ မနားရပါ။ ဆရာငယ်ကြီး မဏ္ဍပ်မပါလျှင် အလှူမဖြစ်သလောက် ဆိုရမည်ပင်။ ကြိုတင်စရံပေးထားသူကများသည်။ ဆရာကြီးက ပြကွဒိန်တွင် ရက်စွဲများကို ခဲဖြင့်တေးမှတ်ထားရသည်။

လူချစ်လူခင်ပေါ်သည်။ ရယ်ရယ်မောမောနေတတ်သည်။ စကားပြောလျှင် အရွှန်းပေါက်တတ်သည်။ ထို့ကြောင့် လူငယ်ပိုင်းနှင့်ပိုသင့်မြတ်သည်။ အားလပ်ချိန်တွင် လူငယ်များနှင့်နေပြီး ကျားထိုးချင်ထိုးသည်။ သို့မဟုတ် ဆင်ချိုးရင်း အချိန်ကုန်စေသည်။

ဆရာကြီးကား မဏ္ဍပ်ပညာ၊ ဆင်ချိုးပညာပင်မကသေး ကျားရုပ်၊ ကိန္နရာရုပ်၊ ဗန္ဓုလရုပ်၊ ဗြဟ္မာရုပ်၊ ကျွဲရုပ်စသော ရုပ်လုံးရုပ်ကြွများကိုလည်း ချိုးတတ်ကြောင်း သိရသည်။ ရုပ်လုံးရုပ်ကြွများချိုးရသည်မှာ အမြင်လွယ်သလောက် အလုပ်ခက်သည်။ ပန်းချီဆေးရေးမှအစ ဝါးကိုနိုင်ရသည်။ ဝါးကိုလိုသလို ကွေးညွတ်ပြီး ပုံဖော်ယူရသည်။ နီးဖြင့်ငှင်းအဝတ်စများကို ကော်သုတ်ပြီး ချည်စအဖြစ် အသုံးပြု၍ ငှင်း ချိုးယူရသည်။ ထိုပညာများကား ဆရာကြီးဆင်ရုပ်ချိုးရန်အတွက် အထောက်အကူများဖြစ်သည်။

ဆရာကြီး၏ သားသမီးများအနက် ဆရာကြီးလို ပန်းချီပညာဝါသနာပါသူကတော့ ဦးမြစ်နှင့် ဦးဘအေးတို့နှစ်ယောက်ပင်ဖြစ်သည်။ ကျောက်ဆည်မြို့ပေါ်ရှိသည့် ပန်းချီဆရာများ၊ မဏ္ဍပ်ဆရာများကား ဆရာကြီး၏ အရိပ်အာဝါသမှ လွတ်ကင်းသူမရှိသလောက်ပင်။ ဆရာကြီးဆင်စချိုးစဉ်က ဖျာတွေကပ်ပြီး ချိုးပါသည်။ နောက်တော့ ဖျာတွေကပ်ပြီး ချိုးရသည်မှာ လူဝင်ကလျှင် လေးလွန်း သည်ကတစ်ကြောင်း၊ မိုးစိုမခံပျက်စီးလွယ်သည်ကတစ်ကြောင်း၊ အတွင်းကလူအဘို့ မွန်းကျပ်ပိတ်လှောင်သည့်အတွက် က၍မရသည်ကတစ်ကြောင်း ထိုသို့သော အကြောင်းများကြောင့် ဖျာအစား ဝါးကပ်လေးတွေ ချည်ပြီး အသုံးပြုခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။ ထိုအပြင် ဆရာကြီးအနေဖြင့် ဘုန်းကြီးပျံပွဲများ၌ လောင်တိုက်တလားများကိုလည်း ငှားသူရှိကလိုက်ပြီး လုပ်ခဲ့ပါသည်။

တစ်ချိန်ကဆိုလျှင် မန္တလေးဘုရားကြီးတိုက် ဘုန်းကြီးပျံပွဲတစ်ခုမှာ အတောင် ၂၅ တောင်ရှိသော ဆင်ရုပ်ကြီးချိုးပြီး ဆင်ရုပ်၏ ဝမ်းမိုက်အောက်မှာ မဏ္ဍပ်ကြီးများလုပ်ခဲ့ရာ လူအများ

ချိုးကျူးအံ့သြရသည်။ ရထားစီးလာက မြို့ဟောင်းဘူတာမှ ကြည့်လျှင် ထိုဆင်ရုပ်ကြီးကို အထင်းသားမြင်တွေ့နိုင်ကြောင်း သိမိသူများ ပြောပြချက်အရ သိရသည်။ ထိုဆင်ရုပ်ကြီးချိုးရာတွင် သတ်မှတ်ရက်အတွင်း ပြီးအောင်ကြိုးစားလုပ်ခဲ့ရကြောင်း ဆင်အစွယ်ကြီးများပြုလုပ်ရာတွင်ခြင်းကြီးတွေ ရက်လုပ်ပြီး တပ်ဆင်ခဲ့ရကြောင်း လည်းသိရသည်။ ထိုဆင်ရုပ်ကြီးချိုးစဉ်က ဆရာကြီး၏သား ဦးဘအေးလည်းပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုစဉ်ကဦးဘအေးမှာ ပန်းချီပိုင်းကိုတာဝန်ယူရသည်။ ငြိမ်းထိုးပြီးဆေးရေးဆေးခြယ်ပြုလုပ်ခဲ့ရကြောင်း ဦးဘအေး၏ဇနီး ဒေါ်ရှင်၏ ပြောပြချက်အရ သိရှိရပါသည်။

ဆရာကြီးကားဟင်္သာတ၊ သာရဝေ၊ လပွတ္တာ စသည်မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသကိုလည်း ဆင်လိုက်ချိုးရင်း ခြေဆန့်ခဲ့ကြောင်းသိရသည်။ ဆင်ချိုးရာတွင် ဆရာကြီးလက်လွတ်ရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးကား ဦးမြစ်၊ ဦးဘအေးတို့ပင်ဖြစ်သည်။ တပည့်များမြောက်မြားစွာရှိသည်။ သို့သော် ဆင်ချိုးရာတွင်အကြမ်းထည်များ၊ ဥပမာ ဝါးခွဲ၊ ဝါးသပ်၊ နှိုးချည်၊ စက္ကူကပ် စသည်အလုပ်များကို အလုပ်သင်တပည့်များကပြုလုပ်ရပြီး သူ၏သားနှစ်ဦးကိုတော့ အနုထည်၊ ဆေးရေးဆေးခြယ်ခေါင်းကိုင်စသည့် တာဝန်များကို အသီးသီးပေးထားသည်။ ဝပ်ဆင်၊ မြေနှင်းဆင်၊ ထမ်းဆင်ကြိုက်ရာခိုင်း ပြုလုပ်ပေးနိုင်၏။ တချို့မန္တလေးက ဆွမ်းတော်ကြီးအဖွဲ့တွေအတွက်ဆိုလျှင် ဆင်ဖြူတော်ကို ချိုးပေးရ၏။ ဆင်ဖြူတော်ချိုးရာတွင် ပေါင်းဝန်းတင်ကိုပြုလုပ်ပေးရသည်။ မန္တလေးမှ ဘာသာရေးအသင်းအဖွဲ့တွေဆင်ဖြူတော်ကို ရက်ချိန်းစေ၍ လာရောက်ယူငင်သော အခါ ဆွမ်းတော်ကြီးဝတ်အသင်းများနှင့် မောင်းကြီးကိုတူဒူထု၍ လာယူကြောင်းသိရသည်။ ဆရာကြီးဆင်ချိုးခဲ့စဉ်က ဆင်တစ်ကောင်လျှင် ၁၅ ကျပ်ရကြောင်း သိရ၏။ သို့သော် တစ်နှစ်လျှင် ဆင်ကောင်ရေ ၅၀ ခန့်ချိုးရကြောင်းနှင့် ၄င်းရငွေနှင့်ပင် တစ်နှစ်လုံးထိုင်စားနိုင်ခဲ့သည်။ ဆင်ချိုးရာတွင် ခေါင်းကိုနိုင်ရသည်။ ဦးကင်း၊ မုန်ဘု၊ နှာမောင်း သူနေရာနှင့်သူ အချိုးအစားကျမှီလိုသည်။ ခေါင်းချိုးကောင်းမှ ဆင်ချိုးကောင်းသည်ဟုဆိုကြသည်။ ဆရာကြီးဆင်ချိုးရာတွင် ခေါင်းကိုချိုးသည်အခါ မည်သည့်အခါမှ တပည့်များနှင့်လွှတ်မထားပေ။ သူကိုယ်တိုင်ကိုင်သည်။ (သို့မဟုတ်) သူ၏သား ဦးဘအေးနှင့် တစ်ခါတစ်ရံလွှဲထားတတ်သည်။ ဆင်ခေါင်းချိုးသည်အခါ အကြမ်းထည်ပြီးလျှင်ထိုခေါင်းကို မြေတွင်ချထားပြီး အဝေးမှကြည့်၍အကဲခတ်တတ်သည်။ နေရာမကျလျှင် သို့မဟုတ် စိတ်တိုင်းမကျလျှင် ဆရာကြီးကတပည့်များကို ဆူပူကြိမ်းမောင်းလေ့ရှိသည်။ ထိုအခါ တပည့်များက ဆရာကြီးမျက်နှာထားကိုသာ အကဲခတ်ကြည့်နေရကြောင်း ဆရာကြီးက ချက်ချင်းအဖြေပေးလေ့မရှိ။ နောက်တစ်ရက်တွင်မှ ကဲလာကြ ဒီနေရာက ဒီလို၊ ဟိုနေရာကဟိုလို စသည်ဖြင့် ပြောပြယင်း ပညာပေးသင်ကြား လေ့ရှိသည်။ သူ၏တပည့်များကား ဆရာကြီးကိုကြောက်ချစ်ရုံသေကြ၏။ မည်သည့်အခါမှ ပြန်မပြောတတ်၊ အကွန့်အညွန့်မတက်ရဲ။ ဆရာကြီးကဒါဆိုဟုတ်ကဲ့ဆိုပြီး ချက်ချင်းထလုပ်မှ ဆရာကြီးနှစ်သက်ကြောင်း ထိုအခါဆရာကြီးမှာ ကွမ်းတစ်ငုံနှင့် ပြုံးပြုံးကြီးလုပ်နေတတ်ကြောင်း သိရသည်။

ဆရာကြီးအနေဖြင့် တပည့်များကို ပညာပေးရာတွင် လိမ်မာလှသည်။ လက်ကုန်မပေးတတ်။ နောင်တစ်ချိန်တွင် ဤပညာဖြင့် အသက်မွေးကြသူတွေအဖို့ အပြိုင်အဆိုင်ဖြစ်လာမည် ရှေ့ရေးကို ဆရာကြီးတွေ့တော့ကြ ဆိုတင်မြင်ခဲ့ပုံရသည်။ လူဆိုသည်မှာအတ္တသမားများသာချည်း။ ထို့ကြောင့် ဆရာငယ်ကြီးအနေဖြင့် ပညာအမွေပေးရာတွင် တပည့်များနှင့်သားများကို လိမ်မာစွာဖြင့် အကင်းပါးပါးပညာပေးခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ တပည့်တွေထက် သားတွေကို

ပိုသည်ဟုဆိုလျှင် လွန်အံ့မထင်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သားများကိုပညာပေးရာတွင် ဆရာငယ်ကြီး ဆင်ချိုးခဲ့သည်သက်တမ်းတစ်လျှောက် လုံးဝပညာအမွေမပေးဘဲထားခဲ့သည်။ ပညာအမွေဆိုရာတွင် လျှို့ဝှက်ချက်တစ်ခုကို ချန်ထားခဲ့ကြောင်းနောင်မှ သိရသည်။ သို့သော် ယင်းလျှို့ဝှက်ချက် (ဆင်ခေါင်းချိုးရာတွင်) ကိုမူ သူသေခါနီးအချိန်တွင်မှ သူ့သားဦးဘအေးကို ခေါ်ပြီး ဆင်ခေါင်းတစ်ခု သူ့ရှေ့တွင် ချည်ခိုင်းကြောင်း၊ ယင်းသို့ ချည်ရင်းနှင့်ပင် ပညာပေးသွားကြောင်း သိရသည်။ ထိုအချိန်က သူ၏သား ဦးဘအေးမှာ ဆင်ခေါင်းချိုးရာတွင် တစ်ကြိမ်တည်းနှင့် မအောင်မြင်ခဲ့။ သုံးကြိမ် တိတိချိုးယူမှ အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် နောင်တွင် ဆရာကြီးကွယ်လွန်ပြီးသည့်နောက် ဦးဘအေးချိုးသည့် ဆင်ခေါင်းပုံမှာ မည်သူနှင့်မှ မတူတူထူးခြားပြီး ကွဲလွဲခဲ့ကြောင်းလည်း သိရပေသည်။ ဆရာငယ်ကြီးအနေဖြင့် ၅၉ နှစ်လုံးလုံး ဆင်ချိုးခဲ့ကြောင်း သိရ၍ ၁၂၉၁ ခုနှစ်မှ ဆုံးသွားရှာပါသည်။

ဆရာငယ်ကြီးထံမှ ပညာယူလိုက်ကြပြီး ဆင်ချိုးပညာကို အဆင့်ဆင့် ထိန်းသိမ်းမွမ်းမံ ပြင်ဆင်လာသူများမှာ (၁) ဆရာငယ်ကြီး၏သားဖြစ်သူ ဦးဘအေး (၁၃၁၆-ခုနှစ် ကွယ်လွန်)။ (၂) ဆရာငယ်ကြီး၏ သားဖြစ်သူ ဦးမြစ် (ကွယ်လွန်)။ (၃) ဦးဘသင် (၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် ကွယ်လွန်)။ (၄) ဦးဌေး (ကွယ်လွန်)။ (၅) ဦးလူလေး (ကွယ်လွန်) တို့ဖြစ်ကြသည်။ မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ဆရာကြီး၏သား တပည့်များက ဆင်ချိုးပညာအမွေကို ဆက်ခံလျက် ရှိကြသည်။ ယနေ့ထင်ရှားသည့် ဆင်ချိုးပညာရှင်များမှာ (၁) ဦးအောင်ကြွယ် (ဦးဘအေး၏သား ကွယ်လွန်)။ (၂) ဦးကျော်လေး (ဦးဘသင်၏သား)။ (၃) ဦးသိုက်ထွန်း (ဦးဘအေး၏တပည့် ကွယ်လွန်)။ (၄) ဦးမဲ့လေး (ဦးဘအေး၏ တပည့်)။ (၅) ဦးချစ်မောင် (ဦးဘသင်၏ တပည့်) တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ဆင်ချိုးပုံ

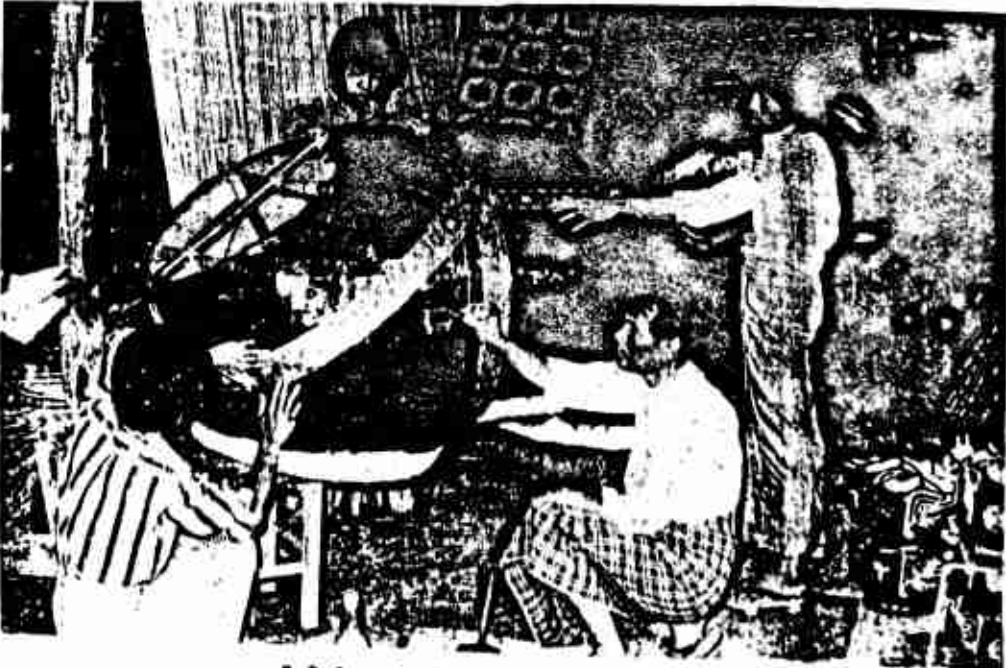
ဆင်ချိုးသည်အခါ ကိုယ်ကစ၍ ဖြစ်စေ၊ ခေါင်းပိုင်းကစ၍ဖြစ်စေ ချိုးကြသည်။ တချို့က ကိုယ်က၊ တချို့က ခေါင်းက ကိုယ်ကြိုက်ရာ ချိုးနိုင်သည်။ ဆင်မချိုးခင် မျှင်ဝါးကို ရေစိမ်ထား ရ၏။ နောက်တစ်ရက်နှစ်ရက်ကြာသည်အခါ ယင်းရေစိမ်ဝါးများကိုယူပြီး ဓားဖြင့်ခွဲကာ သပ်ရ ပါသည်။ လက်ခလယ်ခန့်အပြားလေးများရအောင် စိတ်ရ၏။ စိတ်ပြီးဝါးမျှင်များကိုအချောသပ် ရသည်။ ဝါးကိုလိုသလိုကွေးဆန့်ရအောင် ရေစိမ်ရသည်ဟု ပြောပါသည်။ သိပ်ခြောက်နေသည့် ဝါးများနှင့် ဆင်ချိုး၍ မရနိုင်ကြောင်း ကွေးရင်းဆန့်ရင်းကြီးတတ်၍ဖြစ်ကြောင်း လက်သန်း လောက်ရှိ ဝါးခြမ်းပြားလေးများ ရအောင်လည်း ခွဲစိတ်ထားရ၏။ ဆင် မချိုးခင် ဆင်ဆရာက ရက်ကောင်းရက်မြတ်များ ရွေးချယ်လေ့ရှိသည်။ ဆင်ချိုးသည်အခါ ပထမ ကိုယ်ထည်ကစပြီး ချိုးမည်ဆိုပါစို့၊ ထိုအခါ ဆင်ချိုးဆရာက မြေမှာ ရက်ကန်းတိုင်လေးတိုင် စိုက်ရသည်။ မနက်ခင်း နေတက်ချိန် မင်္ဂလာယူပြီးမှ ထိုတိုင်လေးတိုင်ကို မြေမှာစိုက်ရ၏။ ဝါးတိုင်အမြင့် ၄ပေခန့် တစ်ဖက်မှာ အဖျားချွန်ထားပြီး မြေတွင်နောက်တိုင်နှစ်တိုင်ကို ရှေ့သို့ ၂၅ ဒီဂရီခန့်စောင်း၍သော် လည်းကောင်း၊ ရှေ့တိုင်နှစ်တိုင်ကိုတော့ နောက်သို့ ၁၅ ဒီဂရီခန့်စောင်းပြီး စိုက်ထူရကြောင်း နောက်တိုင်နှစ်တိုင်၏ (အနံ)မြေပြင်အကွာအဝေး ၂တောင်ခန့် ရှေ့တိုင်နှစ်တိုင်လည်း ၄င်းအတိုင်းပင် နောက်တိုင်နှင့်ရှေ့တိုင်အကွာအဝေး (အလျား) မှာ လေးတောင်ခန့်ထားပြီးမှ စိုက်ရပါသည်။ ဆင်ချိုးဆရာမှာ ထိုရက်ကန်းတိုင်များ နံနက်စောစောတွင် စိုက်ထူသည်အခါ တိုင်ဖျားတိုင်းတွင် သပြေပန်းများကိုချည်ပြီး နှုတ်မှလည်း ဤကဲ့သို့ ရွတ်ဆိုရကြောင်း သိရပါ သည်။ (ဆဒ္ဒန်ဟတ္ထိ၊ ပတ္တိနာဂိန်၊ ဒေဝိန်သခင်၊ ဘိုးတော်သကြားမှ ပေးထားသည်ဆင် ကူညီ ဝိုင်းလို့ မှိုင်းမစေချင်။ ဟူ၍လည်းကောင်း) တချို့ကလည်း (တိမ်စွန်နင်းသွား၊ ဆဒ္ဒန်လားလျှင်၊ ကြီးအားအံ့လှိုင်၊ သံကြိုင်းဖြိုးမောက်၊ ပြောင်မုန်သောက်ကို၊ ရွှေမောက်ဦးစွန်း၊ ရန်သာအောင်မြို့၊ မင်းတို့ထိပ်ထက်၊ ရွှေစက်မှန်ကင်း၊ ပြောင်ပြောင်ဝင်းသား၊ တင်ခြင်းဂီဝါ၊ ရွှေဂူဟာမှ၊ စကြာမြူတေ၊ တင်စိမ်တွေဟု၊ ရိုသေညွတ်ခ၊ သိကြားသစေ။) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တချို့ကလည်း (မျိုးဆဒ္ဒန်ကား၊ ကောင်းကြည်ညီစွာ၊ လက္ခဏာလည်း၊ ဆရာသမိုင်း၊ ချိုးမွမ်း တိုင်းစေ။) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (ဦးတေနတ်သခင်၊ စောင်းအတတ်နှင့်၊ ဆဒ္ဒန်ကြီးစီးကာ၊ ဆင်ဖြူလာ၊ ဆင်နီလာ၊ ပြန်စေ၊ လာစေ၊ မှိုင်းမစေ။) အထက်ပါအတိုင်း ဆင်ချိုးဆရာက ရက်ကန်းတိုင်များစိုက်ထူပြီး သပြေပန်းများတင်သည့် အချိန်တွင် ရွတ်ဆိုလေ့ရှိကြောင်း ဆင်ချိုးဆရာဦးအောင်ကြွယ်၏ ပြောပြချက်အရ သိရှိရသည်။ ထိုကဲ့သို့ သပြေပန်းများကို တိုင်လေးတိုင်တွင်ချည်ပြီးနောက် အသင့်ဆောင်ထားသည့်နံသာဖြူ၊ ကရမက်၊ အမွှေးနံသာများ နှင့် ၄င်းတိုင်လေးတိုင်ထိပ်မှ ပက်လောင်းရသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပြုလုပ်ပြီးမှ ဆင်ကိုယ်ထည်ကို စတင်ချိုးလေ့ရှိ၏။

ဆင်ကိုယ်ထည် စတင်ချိုးသည်အခါ အသင့်ခွေထားသည့် ဝါးရွှေများကို ရက်ကန်းတိုင် လေးတိုင်ပေါ်တင်ပြီး ချည်ရပါသည်။ လူဝင်ကဖို့ရာ အောက်ကဝါးတန်း ၂ တန်းထားပြီး ရှေ့တစ်ခွေ နောက်တစ်ခွေချည်ရသည်။ (လေးတောင်ခန့်)လည်ပင်းခွေကိုတော့ ထောင်ထားပြီး

ချည်ရ၏။ ဆင်ကိုယ်မှာ ခွေ ငါးခွေထည့်ပြီး ချည်ရကြောင်း သိရသည်။ မိမိအမှတ်အသားဖြင့် ခွေများကိုနံပါတ်ထိုးထားပြီးအစဉ်အတိုင်း ချည်ရကြောင်းလည်း သိရ၏။ တစ်ခွေနှင့်တစ်ခွေ အရွယ်မတူကြ။ အကြီးအသေးအလတ်စသည်ဖြင့် ကွာခြားသည်။ လက်ကိုင်ဝါး= ၅၅. ၅ လက်မ၊ လည်ပင်းခွေ=အချင်း ၂၄ လက်မ၊ ရှေ့ဇက်ခွေ=အချင်း ၃၄ လက်မ၊ ဝမ်းဗိုက်ခွေ=အချင်း ၃၄. ၅ လက်မ၊ တင်ပါးခွေ= အချင်း ၃၃ လက်မ၊ ပေါင်အိုးခွေအရှည်= ၂၅ လက်မ အတိုင်းအထွာဖြင့် ချိုးရသည်။

ခွေများတည်ပြီးသည့်နောက် လက်သန်းလောက် ဝါးတန်းလေးတွေ ရှေ့နောက်ပတ်ပြီး ၎င်းခွေများပေါ်မှာပတ်၍ ချည်ရပါသည်။ ပထမ ကျောရိုးမြှောင်က မူတည်ကာ ဝင်းပတ်သဘောမျိုးနှင့် လည်ပင်းက ပတ်ချည်ရကြောင်း၊ ပေါင်အိုးတို့ လက်အိုးတို့ဖော်ဖို့ ခွေကို ရှေ့နောက်ချည်ရကြောင်း၊ နောက်ကျောကုန်းရိုးကျတော့ သပ်ပြီးဝါးမျှင်လေးတွေကိုစုပြီး အလုံးအရှည် ပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်အောင် နှိုးဖြင့်ချည်ပြီး ကျောကုန်းပေါ်သို့တင်၍ တစ်ဖန် အောက်ခံခွေများဖြင့် ချည်တုပ်ထားရသည်။ အချိုးအစားကျအောင် လက်နှင့်ပြုပြင် ညှိပေးရ၏။ ဝမ်းဗိုက်အတွင်းမှာ ဝါးဒေါက်များခံပေးရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဟူမူ တည်ထားသောဝါးခွေများ ပျော့အိ ပုံသဏ္ဍာန် ပျက်သွားမရအောင်ဖြစ်ပါသည်။ အားလုံးပြီးမှာ ၎င်းဝါးဒေါက်များကို ဖယ်ရှားပစ်လေ့ ရှိသည်။ အလယ်တည့်တည့်တွင် ထမ်းပိုးတစ်ချောင်းထည့်ပေးရသည်။ ဒီထမ်းပိုးက လူဝင်ပြီး က၍ရအောင်ဟုပြောပါသည်။ ဆင်တစ်ကိုယ်လုံး၎င်းထမ်းပိုးနှင့်ထမ်းပြီးမှ ကရပါသည်။ ကိုယ်ပေါ်မှာဝါးတန်းကလေးတွေပတ်ပြီးချည်ပြီးသည့်နောက် အလျားတစ်တောင် အနံတစ်တောင်ရှိ တစ်လက်မခန့် အကွက်လေးများနှင့် ရက်ထားသော ဝါးကပ်လေးကိုကပ်၊ နောက်နှိုးဖြင့် ချည်ရ၏။ ကိုယ်ထည်မှာ ဝါးကပ်ကလေးပေါင်း ၁၆ ချပ် ကပ်ပြီးချည်ရပါသည်။

ဆင်ကိုယ်လုံးကို ပန်းချီပညာဖြင့် ရုပ်လုံးဖော်ကြစဉ်

ထိုကဲ့သို့ ဝါးကပ်ကလေးများ ဆက်စပ်ချည်ပြီးနောက် အစွန်းများကို ကတ်ကျေးနဲ့ ဖြတ်ညှိပေးရသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဝါးကပ် ကလေးတွေကပ်ပြီးမှ ရုံစက္ကူကို ကော်ရည်သုတ်လိမ်းပြီး ထိုဝါးကပ်ကလေးတွေ အပေါ်မှာ ကပ်ရသည်။ ရုံစက္ကူကပ်ပြီးနောက် နေပူလှန်းထားရသည်။

ခြောက်လာသည့်အခါ ရုံများတင်းရင်းလာပြီး ပြန်ချောလာ၏။ ထိုရုံစက္ကူများ ခြောက်သွားမှ အပေါ်က အပြာရောင် စက္ကူတစ်ထပ်ကပ်ရသည်။ ပြီးထပ်၍ နေပူပြထားရပါသည်။

ခြောက်ပြီဆိုမှ ထမ်းတံပိုးတို့ ကျည်တောက်တို့တပ်ရကြောင်း၊ (ကျည်တောက်ဆိုသည်မှာ ထမ်းတံပိုးထိပ်မှ ခေါင်းစွပ်နိုင်ဘို့ တစ်ပေခန့်ဝါးကျည်တောက်တစ်ခု ဆင်ကိုယ်၏လည်ပင်းခွေတည့်တည့်မှ အထက်ကို ၃၀ ဒီဂရီ ထောင်၍ တပ်ပေးရသည်။ ကျည်တောက်ကိုခိုင်အောင် ကြိမ်များဖြင့် အထပ်ထပ် ရစ်နှောင် ချည်ပေးရသည်။ ကျည်တောက်မှာ ဆင်ကရာတွင် ကသူအခရာဖြစ်သကဲ့သို့ ခဏခဏ ပြုတ်တတ်ပြီး ကွဲတတ်သည်။ နောက် ဟိုဒီလည်တတ်၏။ ယခုအချိန်တွင် ဆင်ကရာ၌ ခေါင်းကို လိုသလို နွဲ့ယိမ်းခါ၍တစ်မျိုး၊ မေးထိုး၍ တစ်သွယ်၊ ခေါင်းကလေးကို ဆတ်ဆတ်ခါနှင့်တစ်ဖုံဆင်အကများ တိုးတက်လာသောအခါ ယခင်သုံးနေကျ ဝါးကျည်တောက်မှာ ကွဲလွယ်သည်ကတစ်ကြောင်း၊ အထိမ်းကြီးများဖြင့် အထပ်ထပ် ရစ်ပတ်ချည်နှောင်ထားသောကြောင့် ခေါင်းကို လိုသလို ကစား၍ မရသည့်အကြောင်းများကြောင့် ဝါးကျည်တောက်အစား သံပိုက်လုံးများကို ထည့်သွင်းအသုံးပြု လာကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ ကျည်တောက်တပ်ပြီးသောအခါ အပြာရောင်စက္ကူပေါ်မှထောင်းပြီးသားမီးသွေး မှုန့်နှင့် ကော်ရည်နှင့်ဖျော်ပြီး အပေါ်မှသုတ်လိမ်းပေးရပါသည်။ ပြီးတစ်ခါ ခြောက်သွေ့အောင် နေပူပြထားရသည်။ မီးသွေး၊ ရေဆေးနှင့်ပန်းချီပုံဖော်ထားသည်ကို ရိုးရာဆင်ဟု ခေါ်ကြပါသည်။ မီးသွေးအစား ဆီဆေးကို အသုံးပြုကြသည်။ သို့သော် မီးသွေးနှင့် ရိုးရာဆင်ကား စရိတ်အကုန်အကျ သက်သာ၏။ ဆီဆေးမှာ ဈေးပိုသည်။ ဆင်ဆရာကို ကြိုက်ရာအပ်နိုင်သည်။ ဤကဲ့သို့ ဆင်ကိုယ်ထည် အဆင့်ဆင့်ချိုးပြီးသည်အထိ “အကြမ်းထည်ပိုင်း” ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သေး၏။

ထိုကဲ့သို့ အကြမ်းထည်ပိုင်းပြီးသည်အခါ ဆင်ချိုးဆရာက ပန်းချီပိုင်းဆိုင်ရာကို စပါသည်။ စုတ်တစ်ချောင်းနှင့် ဝမ်းမိုက်၊ ကကြီးလိုက်မည့်နေရာ စသည်တို့ကို ကြောင်းပေးရသည်။ ပန်းချီဆေးရေးပြီးသည်အခါ ဆင်ကိုယ်လုံးပုံကို ခန့်မှန်း၍ရပါသည်။ ဆင်ဆရာကား အရုပ်ဆင်ကို အဟုတ်ဆင်နှင့် တူအောင် ချိုးနိုင်မှ ဆင်ချိုးကောင်းသည်ဟုဆိုကြသည်။ သက်ရှိဆင်တစ်ကောင်၏ ကိုယ်နေအလျား၊ ဝန်းပတ်ကအစ သိထားရသည်။

“ရှေ့နောက်နံမြောင်၊ မှန်သိအောင်လျှင်၊ ခြောက်တောင်မက ကျွန်ုပ်စသည်” ဟု (ရတနာဆင်ပြောင်တော်မော်ကွန်း) အရဆင်ဆရာကား သူ၏ဆင်ကို ခြောက်တောင်ထားချိုးပေးရသည်။ ထို့နောက် (ဝရသေတဂီရိဆင်တော်မော်ကွန်း) အရ “ဖက်လွတ်မပြိုင်၊ စံခေါင်တိုင်လျက်၊ ငွေစိုင်အသွင်၊ သို့သည်အင်ကြောင့်၊ မြင်ဖူးမည်ထား၊ ကြားဖူးမထင်၊ အားဆယ်အင်နှင့်၊ ချစ်ခင်လောက်အောင်၊ လုံးရပ်ဆောင်မှု၊ သုံးတောင်နှစ်မိုက်၊ စရိုက်လေဦး” ဟု ဆိုထားပါသည်။

ဆင်သည် တဖြည်းဖြည်းကြီးလာသည်အခါ ခြောက်တောင်မက ရှိကြောင်းကိုလည်း “လုံးရပ်ခါနောင်၊ ကြီးပြောင်မြောင်သော်၊ ခြောက်တောင်ရှည်ရှည်၊ လျှမ်းလျှမ်းပြည့်လိမ့်” (ဝရသေတဂီရိဆင်တော်မော်ကွန်း) ဟု တွေ့ရပါသည်။ သို့သော် ဆင်ဆရာကား သူ့ဆင်ရုပ်ကို ၅ တောင်ပဲထား၍ ချိုးပေးပါသည်။ အကြောင်းမူ လူဝင်၍ကနိုင်အောင် ချိုးပါသည်ဟု ဆင်ချိုးဆရာများ ပြောပြချက်အရ သိရှိရပါသည်။

ဆင်၏ကိုယ်ထည်ပိုင်းမှာ ကကြီးလိုက်နိုင်အောင် ဆေးချက်ရာကြောင်းပေးရသည်။ ကကြီးမှာ အမျိုးမျိုးပုံဖော်ကြပါသည်။ လက်တစ်ဝါးခန့် အနီရောင်စက္ကူကို အောက်ခံထားပြီး ရောင်ဘုလေးတွေ ကပ်တာကတစ်မျိုး၊ ထိုရောင်ဘုဆိုသည်မှာလည်း တစ်လက္ခဏာခန့်ရှိ ငွေရောင် ပြားကလေးတွေရအောင် ကတ်ကျေးနှင့် ညှပ်ရပါသည်။ ပြီးအသင့်ပြုလုပ်ထားသည့် သစ်သားခွက် ကလေးထဲထည့်ပြီး အပေါ်ကသစ်သားဘုကလေးနှင့် နှိပ်လိုက်သည့်အခါ အလယ်က အခွက်ကလေးဖြစ်သွားပါသည်။ ထိုအခွက်ကလေးတွေကို အဝိုင်းဖြစ်အောင် ကတ်ကျေးနှင့်တစ်ဖန် ကိုက်ညှိပေးရ၏။ နောက်မှ ထိုအခွက်ကလေးထဲကို အစာအဖြစ် ရုံစက္ကူလေးတွေကို ကော်နှင့် လုံးပြီး ထည့်ပေးရသည်။ ပြီးမှ ကိုယ်ထည်မှာကပ်ထားသည့် အောက်ခံအနီရောင်ကကြီးစက္ကူပေါ်ကို ကော်ဖြင့်သုတ်လိမ်းကာ ကပ်ပေးရ၏။ ထိုကဲ့သို့ကပ်ပြီး ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်ဆီက ရွှေရောင်စက္ကူတန်းလေးတွေကို ဖွာနေအောင်ကိုက်ပြီး ကော်ဖြင့် လိုက်၍ကပ်ရသည်။ ထိုရောင်ဘုလေးတွေကို ရွှေရောင်၊ ငွေရောင်၊ အစိမ်း၊ အပြာ စသည့် ရောင်ပြားများနှင့် ကြိုက်နှစ်သက်ရာ ပြုလုပ်ပေးနိုင်ကြောင်း ဆင်ဆရာပြောပြချက်အရ သိရှိရပါသည်။

ဆင်ဆရာမှာ သူ၏ဆင်ကို လှသထက်လှအောင် စိတ်ကြိုက်လုပ်ပေးနိုင်ကြောင်း၊ သို့သော် ဆင်အပ်သည့်အဖွဲ့တွေ၏ စိတ်ကြိုက်ကိုသာ လုပ်ပေးနေရသည်ဟု ဆင်ဆရာက ပြောပါသည်။ တစ်နေ့တွင် ကျွန်တော်သည် ညောင်ခြောက်ပင်ရပ်နေ ဆင်ချိုးဆရာ ဦးအောင်ကြွယ်ထံ ရောက်ရှိသွားပါသည်။ ကျွန်တော်က “ဆရာခင်ဗျား၊ ယခုအချိန်တွင် ဘယ်လိုဆင်တွေအမျိုးမျိုး ပါသလဲ”

“ဟုတ်ကဲ့၊ ကျွန်တော်အနေဖြင့် ဆင်အဖွဲ့တွေစိတ်ကြိုက်ချိုးပေးရပါတယ်၊ အဖွဲ့တွေက ငွေကြေးမတတ်နိုင်ကြတော့ ရိုးရာဆင်ပဲ ချိုးပေးနေရတယ်ဗျာ” ဟု ဦးအောင်ကြွယ်မှ ပြောပါသည်။ ကျွန်တော်က တစ်ဆင့်တက်လိုက်သည်။

“ဆရာ ဆင်ဘယ်နှစ်မျိုးချိုးပါသလဲ”

“ရိုးရာဆင်နဲ့ ဘော်ကြွယ်ဆင်နှစ်မျိုးချိုးပါတယ်”

“ဟုတ်ကဲ့ဆရာ၊ ဆရာချိုးတဲ့ဆင်နှစ်မျိုးကို ရှင်းပြစေချင်ပါတယ်” ဟု ကျွန်တော်က မေးရာ ဆရာဦးအောင်ကြွယ်က အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းပြပါသည်။

“ရိုးရာဆင်အနေနဲ့ကတော့ မီးသွေးသုတ်၊ ရေဆေးနဲ့ကကြီးက ရောင်ဘုလုပ်ပေးရတယ်၊ ဘော်ကြွယ်ဆင်အနေနဲ့က ဆီဆေးနဲ့လှပအောင်ခြယ်ပြီး ဘော်ကြွယ်တွေနဲ့ လှပအောင် ပြုလုပ်ပေးရတယ်” ဟု ရှင်းလင်းသည်။

ဤနေရာတွင် ကျွန်တော်အနေဖြင့် ကျောက်ဆည်ဆင်လှပွဲအကြောင်းအနည်းငယ် ရှင်းလင်းတင်ပြလိုပါသည်။ ကျောက်ဆည်ဆင်လှပွဲမှာ နှစ်စဉ်သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၄ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပလေ့ရှိပါသည်။ ကျေးရွာ ရပ်ကွက်ရှိ လူငယ်များအနေဖြင့် မိမိတို့အဖွဲ့အတွက် ဆင်ကို ပြိုင်ပွဲမဝင်မီ နှစ်လကျော်လောက်ကစပြီး ဆင်ချိုးဆရာထံ အပ်လေ့ရှိပါသည်။ တချို့အဖွဲ့ တွေမှာ ငွေကြေးမတတ်နိုင်၍ လည်းကောင်း၊ ရိုးရာကိုနှစ်သက်သဖြင့်လည်းကောင်း “ရိုးရာဆင်” ကို အပ်လေ့ရှိပါသည်။ တချို့အဖွဲ့တွေကတော့ ငွေကြေးလည်းပြည့်စုံသည်၊ ပြိုင်ပွဲဝင်ရန်လည်း ရည်ရွယ်ပြီး တခြားအဖွဲ့များနှင့် အပြိုင်အဆိုင် “ဘော်ကြွယ်ဆင်” ကို အပ်နှံ၏။ ရိုးရာဆင်အနေ

နှင့် အစအဆုံး ပန်းချီပိုင်းပါ ဆင်ချိုးဆရာကပြုလုပ်ပေးနိုင်ပါသည်။ ဘော်ကြယ်ဆင်အနေနဲ့က ဘော်ကြယ်ကို သီးခြားအပ်ပြီးမှ ဆင်ကို မွမ်းမံခြယ်သပေးရကြောင်း သိရသည်။

ဆင်အပ်သည်အဖွဲ့တွေက မိမိဆင်ကို တခြားဆင်အဖွဲ့တွေ၏ ဆင်များထက်လှအောင် ဆင်ဆရာကို အမျိုးမျိုး မိမိတို့စိတ်ကြိုက် ပြုလုပ်ခိုင်းကြသည်။ ထွင်ရင်ထွင်သလို လက်ဝင်ရင် ဝင်သလို၊ ပစ္စည်းဈေးတန်ရင်တန်သလိုဆင်ဈေးလည်းပိုသည်။ တချို့ကတော့ ရွှေရောင်ပြားများ ကိုယိုးဒယားပန်းခက်ထွင်းပြီးကပ်သည်။ တချို့ကျတော့ ရောင်ဘုလေးတွေ တချို့ကျတော့လည်း သရိုးကိုင်အကြွအရွ၊ တချို့ကျတော့လည်း မှန်များနှင့်မှန်ကူကွက်ပုံ ဖော်ပြကြသတဲ့။ တချို့ကျ တော့ လိုးလိုးလက်လက်ဘော်ကြယ်တွေ ကတ္တီပါစတွေနှင့် ချိုးလေ့ရှိကြောင်းလည်း သိရပါသည်။

ဆင်ကိုယ်ထည်မှာ မြီးလုံးကြီးကိုလည်း ထည့်ပေးရ၏။ ဆင်ကိုယ်ရဲ့ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက် စီမှာ တွဲလျားကျနေတဲ့ ကြိုးနှစ်ချောင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းကို ရှန်နီခန့် ချုပ်ရသည်။ အရှည် နှစ်တောင်ထွာ အထဲကို ဖွဲ့ကြမ်းထည့်ရ၏။ အလယ်မှာ ရွှေရစ်ကလေးတွေ ၅ ခုထည့်ပြီး ပန်းဖွား လေးများ လုပ်ပေးရသည်။ ထိုနေရာတွင် ဘော်ကြယ်ဆင်ဆိုက မှန်စီရွှေချများ ပြုလုပ်ပေး ရကြောင်း သိရသည်။ ယခင်မန္တလေးက ဆင်အဖွဲ့တွေအနေနှင့် ဘော်ကြယ်ဆင်ကို အကြိုက် များကြောင်းပြောပါသည်။

ထိုသို့ ကိုယ်ထည်ပိုင်း ပန်းချီပြီးလျှင် ဆင်ခြေထောက်ကို အဝတ်နက်နဲ့ ဘောင်းဘီကဲ့သို့ ချုပ်ရကြောင်း ၎င်းဘောင်းဘီကို ရှေ့ခြေ၊ နောက်ခြေတွင်တပ်ရန်၊ ရှေ့ခွေအောက်နှင့်နောက်ခွေ အောက်မှာတွဲပြီး ကော်နဲ့ကပ်ရပါသည်။ အပေါ်က စက္ကူတစ်ထပ်ကပ်ပြီး အနက်ရောင် တစ်သားတည်းဖြစ်အောင် ဆေးခြယ်ပေးရ၏။ ၎င်းမှာ မည်မျှနိုင်သနည်းဟူမူ မည်မျှပင်ကက ဘောင်းဘီအဝတ်တွေသာ စုတ်ပြသွားမယ်၊ ကော်ကပ်သည်နေရာက ပြုတ်ထွက်ဖို့၊ ကွာကြဖို့ မလွယ်ဘူးတဲ့။ ဆင်ခြေထောက် လေးချောင်းအောက်ကမှခွါအိုးကတော့ ၁၂ လက်မခွေခံပြီး ဘီနပ်နှင့်တွဲချုပ်ထားရသည်။ ရိုးရာဆင်အတွက် ဘောင်းဘီကို ရိုးရိုးပိတ်နက်စနှင့် ချုပ်ပေး ရကြောင်း ဘော်ကြယ်ဆင်အတွက်မူ ဘောင်းဘီကို ကတ္တီပါ အနက်စနှင့် ချုပ်ပေးရကြောင်း သိရသည်။ ၎င်းကတ္တီပါပေါ်တွင် ဘော်ကြယ်များ တပ်ဆင်ထားသေး၏။ ဆင်အမြီး ကပ်သည် အခါ တစ်တောင်တစ်မိုက် အဝတ်နက်နှင့်ချုပ်ပြီး အဖျားတွင် တန်းစေ့မျှင်ကလေးတွေ တပ်ပေးရသည်။ ထိုအမြီးကိုလည်း ကော်နဲ့ကပ်ပါသည်။ ဆင်ချိုးဆရာကား အမြီးတို့ နားရွက် တို့ကို သေချာအောင် တုပ်နှောင်ပေးရသည်။ အကယ်၍ ဆင်ပြိုင်ပွဲဝင်နေစဉ်အတွင်း တစ်ခုခု ပြုတ်သွားရင် ဆက်မကရတော့ဘူး၊ အင်္ဂါမစုံတော့၍ ဆက်ကခွင့်မရှိကြောင်း အစဉ်အလာအရ သိရသည်။

ဆင်ကိုယ်လုံးချိုးတဲ့အခါ လုံးနေမှ အချိုးကျသည်ဟု ပြောကြသည်။ အချိုးမကျရင် ပေါင်အိုးပိန်နေတာကတဖုံ၊ ကျောမြှောင်ရိုးကြီးခုံးနေတာကတစ်မျိုး၊ ကြည့်၍မရ ဖြစ်နေ တတ်သည်တဲ့။ အချိုးအစားကျတယ်မကျဘူးဆိုတာ ဆင်ထဲကို လူဝင်ကမှ သိရကြောင်း၊ အချိုးအစားမကျရင် လူဝင်ကရတာ မလွတ်လပ်၊ အတွင်းမှာ ကျဉ်းကျပ်နေတတ်ကြောင်း သိရပါသည်။

ခေါင်းချိုးပုံ

ခေါင်းချိုးသည်နေရာမှာ လေးတောင်ခွေနှင့်စချိုးရကြောင်း လက်ဆွဲချင်းပုံသဏ္ဍာန် ပထမ ချည်ရသည်။ မျက်ရိုးထောင့်ကလည်းပါမှ ။ အမြင့် ၃၆ လက်မထားရသည်။ ပါးအုံတို့၊ ဦးကင်းတို့ အတွက်လည်း ခွေများခံပြီး ချည်ရကြောင်း ခေါင်းမှာခွေ ၁၀ ခွေနှင့်ချည်ရ၏။ ဝါးတန်းလေးတွေကို လိုသလိုကွေးဆန့်ပြီး ချည်ရသည်။ နှာနေရာ၊ ဦးကင်းနေရာ၊ မှန်ဘုနေရာစသည်များမှာ ချည်ရင်း တဖြည်းဖြည်းပုံပေါ်လာပါသည်။ ထိုသို့ပုံဖော်တာ အမြင်လွယ်သလောက် အလွန်ပညာပါသည်။ အချိုးကျဖို့ဆိုတာ မလွယ်ပါဘူး၊ တချို့ဆိုလျှင် မှန်ဘုကကြီးကြီး၊ နှာကကောက်ကောက်၊ ဦးကင်းကမြင့်မြင့်၊ တချို့ကျတော့လည်း မှန်ဘုကြီးကငေါနေ၊ ဦးကင်းကခေါနေ၊ တချို့ကား ပါးအိုးပိန်နေတတ်ပါသည်။ ခေါင်းကိုကြည့်ပြီး ဆင်ချိုးဆရာ၏ ပညာကိုအကဲခတ်၍ရကြောင်း၊ ဆင်တစ်ကိုယ်လုံးမှာ ခေါင်းချိုးရတာပညာသားအပါဆုံးဟု ပြောကြသည်။ ဆင်ချိုးသင်တဲ့အခါ ဆင်ကိုယ်ကိုတော့ အလွယ်နှင့်တတ်သော်လည်း ခေါင်းကိုတော့မလွယ်ကြောင်း ဆင်ချိုးဆရာများ၏ ပြောပြချက်အရသိရပါသည်။ အနည်းဆုံးလက်ထပ်သင်ယူတာတောင် ၃ နှစ်လောက်နှင့်မတတ် နိုင်သေးပါ။ ဆင်ချိုးဆရာများတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဒီနေရာမှာ ပညာကွာပါသည်။ ဆရာကောင်း တပည့်ဖြစ်ရန်လိုသည်။ ခေါင်းချိုးပုံပညာကို ခန့်မှန်းက ဆင်ချိုးသူ၏ ဆရာကိုလည်း ခန့်မှန်း နိုင်ကြောင်းပြောကြသည်။

တချို့ဆင်ချိုးဆရာ၏ လက်ရာများတွင် ခေါင်းကြီးကိုယ်သေး၊ တစ်ခါကိုယ်သေးခေါင်းကြီး၊ အချိုးအစားမကျမန၊ အတိုင်းအထွာကလည်းလိုသေး၏။ ခေါင်းချိုးကောင်းမှ ဆင်ချိုးကောင်း ကြသည်ဟု ပြောကြ၏။ ဆင်ခေါင်းချိုးရာမှာ လျှို့ဝှက်ချက်အများကြီးရှိကြောင်း ပြောပါသည်။ ဆင်ခေါင်းချိုးတဲ့နေရာမှာ ဝါးတန်းလေးတွေကို စိတ်ရှည်လက်ရှည်နှင့် သပ်ထားရပါသည်။ ယင်းဝါးတန်းလေးတွေကိုချည်ပြီး ခွေများအပေါ်မှာတန်းပြေးပြီးချည်ရ၏။ ပြီးမှ ဝါးကပ်ကလေးတွေ အပေါ်က ထပ်ချည်ရသည်။ ဆင်ခေါင်းချိုးတဲ့နေရာမှာ (၁) ဘဲဥခွေ၊ (၂) နောက်ပိတ်ဘဲဥခွေ၊ (၃) မျက်ခုံးထောက်၊ (၄) ကိုင်း(သို့)လက်ဆွဲချင်၊ (၅) နှာဆင်ခွေ၊ (၆) နှာလယ်ခွေ၊ (၇) ပါးစုံခွေ၊ (၈) နှာဖျားခွေ၊ (၉) လည်ခွေ၊ (၁၀) လည်ဆင်ခွေ စသည်တို့ပါရသည်။ ခေါင်းချိုးသည့်အခါ ဝါးကပ်လေးတွေ ၅ ချပ်ကုန်ပါသည်။ (အလျား ၁၈ လက်မ x အနံ ၁၈ လက်မ)၊ ဝါးကပ်လေးတွေ ချည်ပြီးနောက် ရုံစက္ကူကပ်ရပါသည်။ နောက်နေပူလှမ်းထားရ၏။ ခြောက်သည့်အခါ ၎င်းရုံစက္ကူအပေါ်က အပြာရောင်စက္ကူတစ်ထပ် ကပ်ရပါသေးသည်။ ဤအထိဆင်ခေါင်း၏ အကြမ်းထည်ပြီး၏။

ထို့နောက်မှ အနုစိတ်ပန်းချီဖြင့် ခြယ်မှုန်းရသည်။ မျက်ရိုးထောင့်နေရာ၊ မျက်လုံးနေရာ စသည်များကို စုတ်ဖြင့် ပထမပုံဖော်ပေးရ၏။ ထိုကဲ့သို့ ပုံကြမ်းဆေးခြယ်သည့်နေရာမှာ ထူအောင် ဘိလပ်မြေစက္ကူ တစ်ထပ်ကပ်ရသေးသည်။ မျက်လုံးကိုတော့ မှန်ဝိုင်းလေးခုံးပြီးသား ကို တပ်ပေးရ၏။ ၎င်းမျက်လုံးအတွက် မှန်ဝိုင်းခုံးလေးရဖို့ သံဖြူဆရာထံအပ်ရသည်။ သံဖြူဆရာမှ မှန်ကိုအပူပေးပြီး ခုံးအောင်ပြုလုပ်ပြီးမှ နှစ်လက်မ အရွယ် အဝိုင်းလေးဖြစ်အောင် စိန်နှင့် ဖြတ်ပေးရကြောင်း သိရပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ မှန်ခုံးလေးကို မျက်လုံးနေရာကွပ်ပေးရ၏။

အတွင်းကဆေးဖြူသုတ်ပြီး အလယ်ကဆေးနက်ဖြင့် မျက်လုံးပုံသဏ္ဍာန်အဝိုင်းဖြစ်အောင် ရေးခြယ်ပြီးမှတပ်ရသည်။ မျက်လုံးကိုတပ်သည်အခါ ဘေးကစက္ကူလေးတွေကိုကော်သုတ်ပြီး ကပ်ပေးရသည်။ သို့သော် ခိုင်၏။ အကြမ်းထည်များပြီးသည်အခါ အစွယ်နှစ်ချောင်း တပ်ရပါသည်။ အစွယ်မှာ ကုက္ကိုသားမနုမရင့်ကို ဓားနှင့်အစွယ်ပုံသဏ္ဍာန်ဖော်ရသည်။ အစွယ်ကိုချောသွားအောင် ဂျွတ်နှင့်အချောသပ်ပေးရ၏။ တခြားအသားများကို အစွယ်တပ်၍ မရပါ။ ခေါင်းကလေးပြီးမကနိုင်။ ကုက္ကိုသားမှာ တဖြည်းဖြည်းခြောက်သွားတဲ့အခါ ပေါ့သွား ပါသည်။ အစွယ်နှစ်ချောင်းတပ်သည်အခါ ပါးအိုးတစ်ဘက်တစ်ချက်စီမှရုံစက္ကူကို ဖောက်ပြီး မဏ္ဍိုင်ကိုထိန်းထားသည်ဝါးတန်းနှစ်ချောင်းမှာသွားချည်ရသည်။ ၎င်းချည်သည့် နေရာကား အစွယ် ချည်မည်နေရာတွင် ကုက္ကိုသားကို ထစ်ထားရပါသည်။ နောက်မှ ကြိမ်နှင့်နာနာ ဟုတ်ရကြောင်း၊ ထိုသို့အစွယ်တပ်လိုက်သည်အခါ ပါးအိုးမှာအပေါက်တွေဖြစ်သွားသည်။ ထိုအပေါက်များကိုပိတ်ဖို့စက္ကူဂျပံပြားတွေနှင့်စွယ်ဖုံးဆိုတာကို တပ်ပေးရသည်။ လေးညှင်းသံ လေးတွေနှင့်ဂျပံပြားကိုပုံပေါ်အောင် ကပ်ကျေးနှင့်ကိုက်ပြီး အစွယ်နှင့်တွဲရိုက်ထားရပါသည်။ ပြီးသည်အခါ အစွယ်နှစ်ချောင်းကို ဖွေးသွားအောင် မြေဖြူမှုန့်ကိုဖျော်ထားသည့် ဆေးနှင့် အပေါ်မှ သုတ်လိမ်းပေးရ၏။

ထိုကဲ့သို့ အစွယ်တပ်ပြီးနောက် မျက်နှာကိုဆေးခြယ်ရသည်။ ဆေးမှာအထူးရှာစရာမလို။ မီးခွက်ကမိုင်းရလျှင်ပြီး၏။ မိုင်းရအောင် ရေနံဆီမီးခွက်ကြီးကိုထွန်းပြီးသပိတ်တစ်လုံးနှင့် အပေါ်ကဖုံးအုပ်ထားရသည်။ တစ်နေကုန်ထိုကဲ့သို့ထားရသည်။ ကြာတော့မိုင်းတွေက သပိတ်ကိုစွဲလာပါသည်။ ကြာလေးမိုင်းရင့်လေးဖြစ်၏။ ထိုနောက်သပိတ်ကိုယူပြီး မိုင်းတွေကို နီးသေးသေးဖြင့်ခြစ်ယူရသည်။ မိုင်းရပြီဆိုလျှင် မိုင်းကိုအရက်နှင့်ရော၊ နောက်ချုပ်ဆေးအဖြစ်

ခေါင်းချိုးပြီး ဂုံစက္ကူကပ်ရသည်

တမာစေးကိုထည့်ပြီး စဉ်ခွက်ကလေးထဲမှာ အသင့်ဖျော်ထားရသည်။ အနီရောင်ဆေး၊ အညိုရောင်ဆေးမှာ မြေနီကိုအသုံးပြုရကြောင်း၊ ထို့နောက်မှ ဆင်ချိုးဆရာမှာ ပန်းချီခန်းဝင်ပါ တော့သည်။ မျက်ခုံး မျက်တောင်ကို သူ့နေရာနှင့်သူ ခြယ်သရ၏။ ဘယ်ညာပါးတစ်ဘက် တစ်ချက်တွင် ညှင်းပြောက်ကိုလည်းထိုးပေးရ၏။ ညှင်းပြောက်ဆိုရာတွင် သစ်သားတုတ်ကလေး တစ်ချောင်းကို အနားမှ အနည်းငယ်ဖွာနေအောင် ထုထားပြီး ဆေးခြယ်သည့်အခါ ပထမအစက် တစ်ပြောက်ကို အလျင်ချပြီး ဘေးမှစက်ဝိုင်းပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်အောင် ထိုးပေးရကြောင်း ဆင်ချိုး ဆရာများက ပြောပြကြပါသည်။

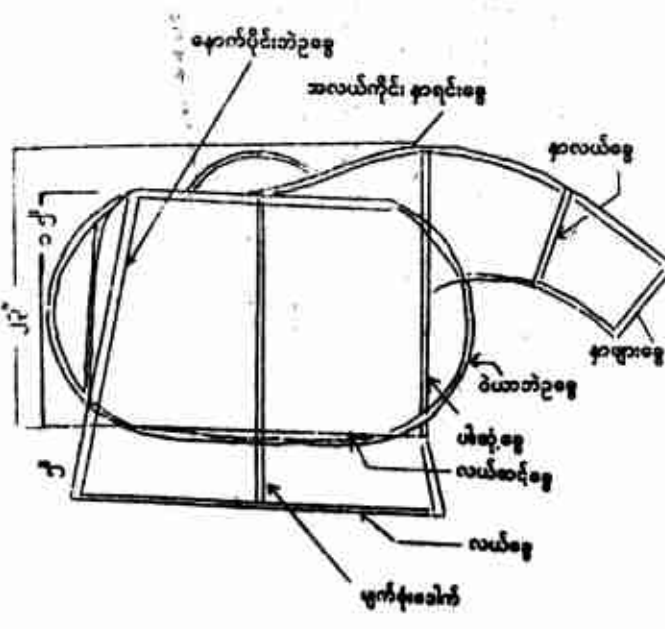
ထို့နောက်ဦးကင်းတစ်ဘက်တစ်ချက်နှင့် မုန်ဘုအပေါ်မှာ ရွှေရောင်ပြားများကပ်ပေးရ၏။ ခြောက် လက္ခဏာရွှေရောင်ပြားအဝိုင်းကို ကိုက်ပြီး ဦးကင်းထိပ်မှာကော်နှင့်ကပ်ပေးရသည်။ ထိုရွှေရောင်ပြားအဝိုင်းအပြင်ဘက်မှ ရွှေရောင်ပြားတြိဂံပုံအချွန်လေးများ ပတ်ခြာလည်ကပ်ပေး ရ၏။ မုန်ဘုအပေါ်တွင်ကား အစိမ်းရောင် ရောင်ပြား (သို့) အနီရင့်ရောင် ရောင်ပြားကို ညောင်ရွက် ပုံသဏ္ဍာန်ကိုက်ပြီးကပ်ပေးရ၏။ ခေါင်းကိုလှပအောင်အစွယ်နှစ်ချောင်း၏ တစ်ဘက် တစ်ချက်မှာ ရစ်ပတ်နေသော စွယ်သိုင်းကြိုးကိုလည်း ထည့်ပေးရသည်။ စွယ်သိုင်းကြိုးကား ရှန်နီစနှင့် လက်ညှိုးခန့် (အလျား နှစ်တောင့်ထွာ) ချုပ်ပြီး၊ အတွင်းကအဝတ်စများခံထားရ၏။ ထိုကြိုးကို အစွယ်နှစ်ချောင်းမှာချည်ထားပြီး နားရွက်ကြိုးနှင့်သိုင်းထားရသည်။ ၄င်းကြိုး၏ အလယ်တွင် ရွှေရစ်ကလေးများလှပအောင် ထည့်ပေးရသည်။

ထို့နောက်ဆင်နားရွက်ကိုပြုလုပ်ရသည်။ ဆင်နားရွက်မှာ ဝါးကပ်ကလေးနှစ်ခုပေါ်မှာ ဂုံစက္ကူကပ်၊ နောက်အပြာစက္ကူ တစ်ထပ်ကပ်၊ နောက်ကပ်ကျေးနှင့်ပုံပေါ်အောင် ကိုက်ပေး ရသည်။ နောက်ဆေးအနက်နှင့်ခြယ်သရ၏။ ဆင်နားရွက်ရှေ့က အကြောအမျှင်များထနေပုံ၊ နောက်က အကြောအမျှင်များထနေပုံကို ဆေးချက်နှင့်ခြယ်ပေးရသည်။ နားရွက်ရှေ့မှာ ညှင်းပြောက်ကိုလည်းထိုးပေးရ၏။ ပြီးမှယိုးဒယားပန်းခက်များနှင့် ပုံဖော်ပေးရသည်။ နားရွက် တစ်ဘက်တစ်ချက်မှာတော့ ရွှေကတော့လေးများနှင့် နားပန်ဆိုတာထည့်ပေးရကြောင်း ဆင်ဆရာကပြောပါသည်။ နှာမောင်းမှာကား အဝတ်စဖြင့်ပုံဖော်ချုပ်ပြီး အတွင်းကိုဖွဲ့ကြမ်း၊ ဝါးမျှင်စသည်တို့ကိုထည့်ရ၏။ နှာမောင်းတပ်ရာတွင် နှာမောင်းဖျားခွေအဝိုင်း၏ အတိုင်းအထွာ အတိုင်း နှာမောင်းဝကိုချုပ်ထားရသည်။ ထိုသို့ချုပ်ပြီးမှ နှာမောင်းကို နှာဖျားခွေတွင် ကော်နှင့်ကပ်ရသည်။ ပြီးအပြင်မှ စက္ကူအပြာဖြင့် တစ်ထပ်ကပ်ပေးရသည်။ သို့သော် ခိုင်၏။ မည်သည့်အခါမှ ပြုတ်မကျချေ။ နှာမောင်း၏ အရှည်မှာ နှစ်တောင် နှစ်မိုက်ရှိပါသည်။ ထိုနှာမောင်းကို ကွေး၍ရသည့် (နှာမောင်းအရှင်) ကိုလည်း လုပ်ပေးနိုင်ကြောင်း၊ အတွင်းက ကြိုးတစ်ချောင်းထည့်ပြီး ချုပ်ရ၏။ နောက်ကြိုးတစ်ချောင်းကိုလည်း ထည့်ရသေး၏။ အတွင်း မှာကြိုးနှစ်ချောင်း တပ်ပေးရသည်။ ကြိုးတစ်ချောင်းကိုဆွဲသည့်အခါ နှာမောင်းမှာကွေးလာပြီး ပါးစပ်အတွင်းကိုထည့်နိုင်ကြောင်း နောက်ကြိုးတစ်ချောင်းကို ဆွဲလျှင် ဦးကင်းပေါ်အထိ တင်၍ရသည်။ ခေါင်း၏ဗဟိုတည်တည်မှနေပြီး မဏ္ဍိုင်တစ်ခုထည့်ရသည်။ ခေါင်း၏မဏ္ဍိုင်နှင့် ဆင်ကိုယ်ထည့်၏ ကျည်တောက်တို့တွဲမှ (သို့) မဏ္ဍိုင်ကိုကျည်တောက်အတွင်းစွပ်လိုက်သည့် အခါ အဝင်ခွင်ကျဖြစ်ပြီး ဆင်က၍ရပြီ။ ယင်းကဲ့သို့ ခေါင်းနှင့်ကိုယ်တွဲရာတွင် အလယ်၌ ဟာနေသည့်နေရာကို လည်ပတ်ကိုထည့်ပေးလိုက်လျှင် ကြည့်၍ကောင်းသွား၏။ ထိုလည်ပတ်

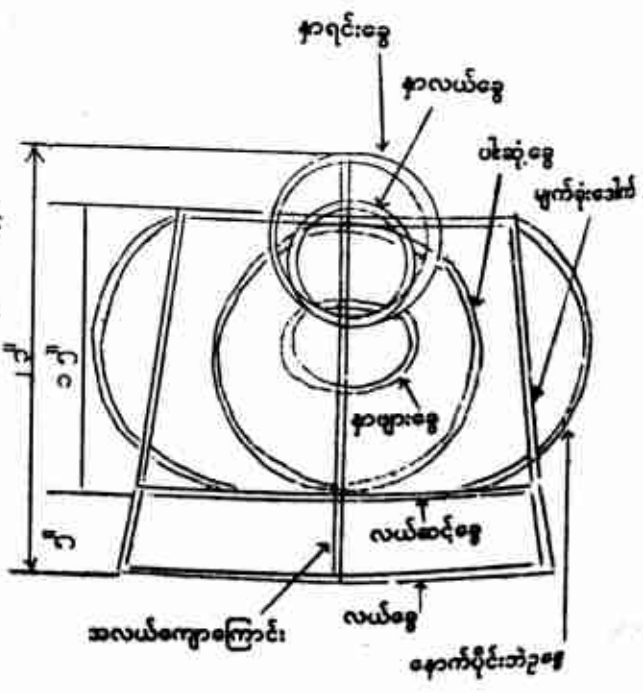
ကို ရှန်နီစနှင့် တစ်တောင့်ထွာခန့် ချုပ်ပြီး ဆင်ခေါင်း၏ လည်ခွေတွင် ကော်ဖြင့်ကပ်ထားရသည်။ ထို့နောက် ၎င်းလည်ပတ်ပေါ်တွင် ရွှေရောင်ပြား ယိုးဒယားပန်းခက်များ လှပအောင်ကပ်ပေးရသည်။

ခေါင်းချိုးရာတွင် လယ်ခွေမှ လယ်ဆင့်ခွေထိ ငါးလက်မထားပြီး ၎င်းမှ လက်ဆွဲချင်းပုံအမြင့် ၁၅ လက်မ ရှိရသည်။ လယ်ဆင့်ခွေမှ အလယ်ကိုင်း နှာရင်းခွေထိ ၁၈ လက်မ ရှိပါသည်။ တစ်ဖန် လယ်ဆင့်ခွေမှ နှာရင်းခွေအထိ အမြင့်မှာ ၂၃ လက်မထားချိုးရကြောင်း ဆင်ချိုးဆရာများ၏ ပြောပြချက်အရ သိရှိရပါသည်။

ခေါင်းချိုးရာတွင် ဆရာငယ်ကြီး၏ လက်ရာမိသူကတော့ သူ့သားဦးဘအေးဖြစ်ပါသည်။ ဆင်ဆိုရင် ဘအေးမှကြိုက်ကြသတဲ့ မြို့နယ်ဝန်းကျင်၊ မြို့ပေါ်နှင့် ဘယ်ရွာကလာလာ၊ ဘယ်မြို့ကလာလာ ဦးဘအေးအိမ်မေးပြီးမှ ဆင်အပ်ကြသည်ဟု ကြားဖူးပါသည်။ ဦးဘအေးချိုးတဲ့ဆင်ဆိုလျှင် ခေါင်းကိုကြည့်ရကြောင်း၊ သူ့ခေါင်းကို သူများနှင့်မတူ တမူထူးခြားနေတတ်သည်။ ဆင်နှားရွက်တွင်လည်း ရှေ့တည်တည်မှကြည့်လျှင် ဘအေးဆိုတဲ့နှာမည်စာလုံးကို ယိုးဒယားပန်းအသွင် ရေးထားသည်ဟု အမှတ်သညာပြုကြပါသည်။ ထို့နောက် ကိုယ်လုံးပေါ်တွင်လည်း ပန်းချီဘအေး ဟုရေးထားစမြဲ။ ထို့ကြောင့် ကျောက်ဆည်တွင် ဆရာငယ်ကြီးကွယ်လွန်ပြီးနောက် ဆင်ဆိုလျှင် ဦးဘအေးထံအပ်သည်ကများကြောင်း သူ၏သား ဆင်ချိုးဆရာ ဦးအောင်ကြွယ်၏ ပြောပြချက်အရ သိရှိရပါသည်။

ဆင်ခေါင်းပုံ ဘေးတိုက်ပြင်

ဆင်ခေါင်းပုံ ဓမ္မပြင်

ဆင်ချိုးဆရာကား သူ့အရုပ်ဆင်ကိုအဟုတ်ဆင် (သို့) သက်ရှိဆင်နှင့်တူအောင် သဏ္ဍာန် လုပ်သရုပ်ပါရသည်။ ဦးကင်းတို့နားရွက်တို့ကိုလည်း ထောင်နေအောင်တစ်မျိုး၊ အစွယ်ကလည်း ဝိုင်းဝန်းအောင်တစ်ဖုံ၊ ပေါင်တံ ပေါင်အိုးကအစ၊ အချိုးပြေအောင်ချိုးရကြောင်း ဆင်ချိုးဆရာ ဦးအောင်ကြွယ်က ကျွန်တော်ကို အောက်ပါအတိုင်း စာတွေပေတွေရွတ်ပြီး ပြောပြပါသည်။

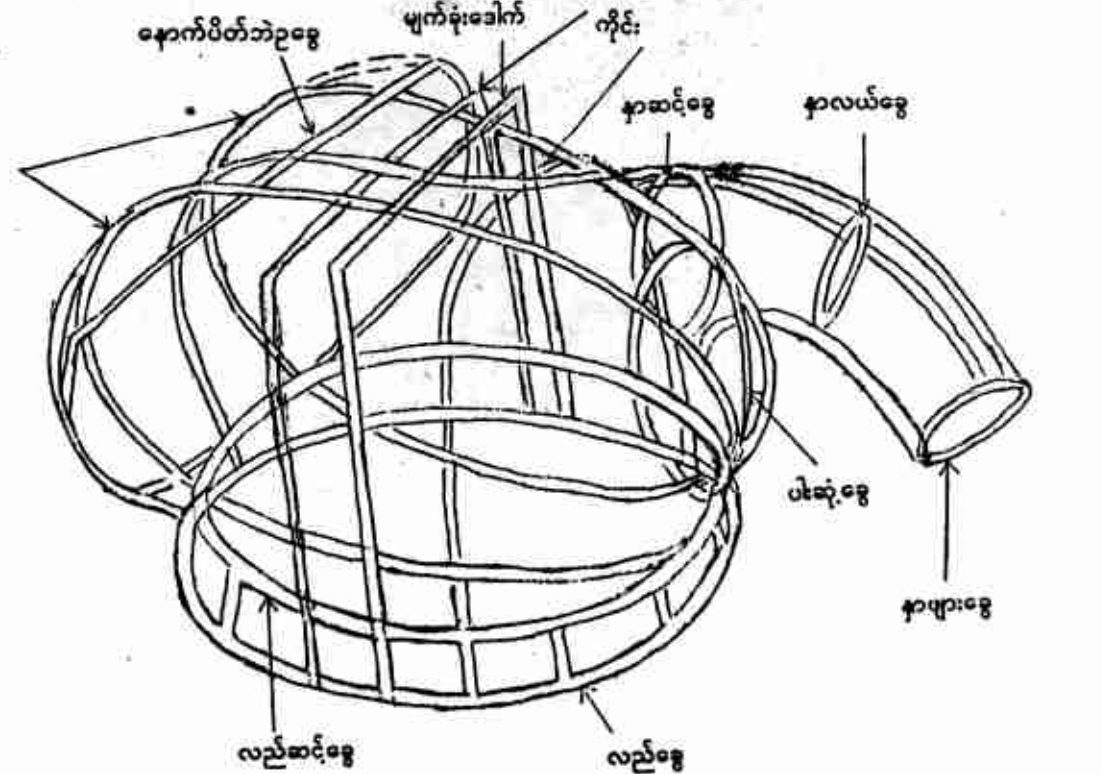
“ ဦးနားထောင်၍၊ မြီးခေါင်းညွတ်တန်း၊ စွယ်စပ်ဝန်ရှင်၊ မုန်ပန်သွင်သွင်၊ ကြောက်ဖွယ် လျှင်တည့်၊ သန်လျင်ကျောစည်၊ ခြေကျည်လက်ဖျံ၊ ပေါင်တံရိုးဆစ်၊ ပြေပြစ်ဆီးဝမ်း၊ မယမ်းသပ် သပ်၊ လုံးယပ်အားအန်၊ ရုပ်ဟန်ပန်နှင့်၊ စောင်မာန်လည်းညောင်း၊ နာမောင်းပုတ်ချောက်၊ စွယ်ချင်းခေါက်က၊ မလောက်ရာတွေ၊ ပြိုင်နှင့်နေလည်း” ဟု (ရွှေစာတိုင် ဆင်တော်မော်ကွန်း) မှ ကောက်နှုတ်ရွတ်ပြပါသည်။

နောက်ပြီး၎င်းကပင်ဆက်၍ သူ့ဆင်ကိုမည်ကဲ့သို့ချိုးကြောင်းကို (ရတနာပြောင်ဆင်တော် မော်ကွန်းလာ) စာနှင့် ထပ်တူကျအောင်ချိုးထားကြောင်း ရှင်းပြပြီး အောက်ပါအတိုင်း ကောက် နှုတ်ရွတ်ဆိုပြပါသည်-

“ နံပြင်ကြောင်းလျင်၊ နာမောင်းလေခပ်၊ နာရွပ်စွယ်ဖုံး၊ ပန်းကုံးမောင်းချက်၊ လစက်လျှံဝင်း၊ ဦးကင်းမော်ဖြင့်၊ ဝေဖန်တင့်၏ ”

ထို့နောက် ကျွန်တော်က ဦးအောင်ကြွယ်ကို အောက်ပါအတိုင်းမေးမြန်းမိပါသည်-

“ ဆရာခင်ဗျား၊ ဆင်နားရွက်၊ ဆင်ဦးခေါင်းတို့မှာ ဘာကြောင့်ညှင်းပြောက်လေးတွေ ထည့်ထားပါသလဲ ”

ဆင်ခေါင်းတည်ချိုးပုံ

“ဟုတ်ကဲ့၊ ဒီလိုပါခင်ဗျာ၊ တကယ်ဆင်တွေဟာ ရေချိုးတဲ့အခါ ညှင်းပြောက်တွေပေါ်တတ် တယ်ဗျ၊ ဒါကို (ရွှေမင်းဖုန်း ဆင်တော်မော်ကွန်း) မှာ ဒီလိုဆိုထားတယ်ဗျ”

အထက်ပါအတိုင်း ဆင်ချိုးဆရာ ဦးအောင်ကြွယ်မှ ကျွန်တော့်အား ရှင်းပြပြီးနောက် ရွှေမင်း ဖုန်းဆင်းတော်လာ မော်ကွန်းမှ ကောက်နှုတ်ရွတ်ဆိုပြသည်ကား-

“ပွတ်ထောင်ကုန်ရိုး၊ ရေခမိုးနှင့်၊ မုန်အိုးချွန်းတင်၊ လက်ပြင်ဦးကင်း၊ ညှင်းမဟူတောင်၊ စွေးစွေးမောင်း၏” (ရွှေမင်းဖုန်းဆင်တော်မော်ကွန်း)

“တထွေလှအောင်၊ မျက်ဝန်းတောင်သို့၊ ကိုယ်ရောင်ထွန်းညှိ၊ မျက်စိထွန်းဝါ၊ အာလည်း နီတောက်၊ ဖုန်ရည်သောက်လျက်၊ ရင်အောက်ကျယ်ဝင်း၊ ပြည့်သည်ညှင်းနှင့်၊ လည်ပင်းမြီးဆုံး၊ လုံးလည်းကြန့်ဝင်း” (ဘုရင်မင်းခေါင်ကြီးဆင်တော်၊ ဟိုင်းနီလာဆင်တော်ဖွဲ့ရတူ) မှလည်း ရွတ်ဆိုပြပါသည်။ ထို့ကြောင့်ဆင်ချိုးဆရာမှာ သူ့ဆင်ရုပ်ကို ညှင်းပြောက်တွေထိုးကြောင်းရှင်းပြ ပါသည်။

ထို့နောက်တစ်ဖန် ကျွန်တော်ကဆက်ပြီး “ဆရာရယ် ဆင်ရုပ်တွေမှာ ပါးစပ်တွင် ဘာကြောင့်များအာနီလေးတွေ ထည့်ပေးရပါသလဲ”

“ဟုတ်ကဲ့၊ ကျွန်တော်ရှင်း ပြပါမယ်”

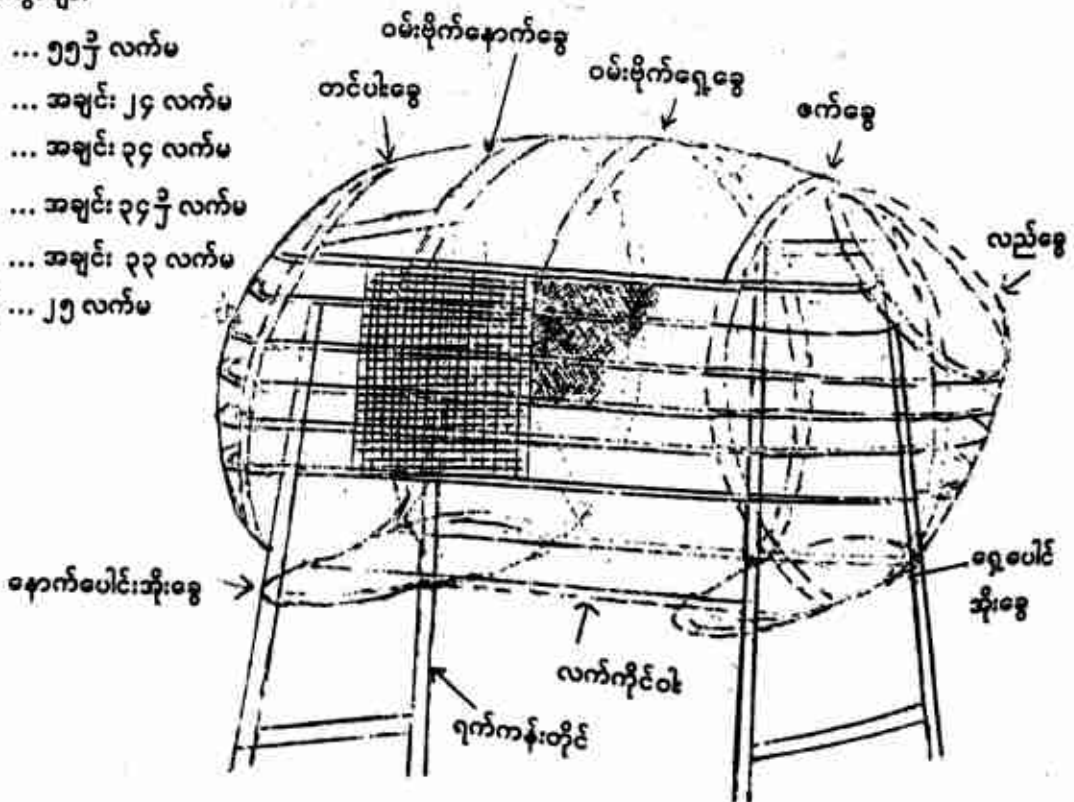
“အာလည်းနီတောက်၊ မုန်ရည် သောက်လျက်”တဲ့၊ နောက်ပြီးရှိ သေးတယ်။

“နားရွက်ကြောစိပ်ဖျားလိပ် ညီစွာ၊ အမှာနီထွေး”လို့ဆို သဗျ။

“အော်ဟုတ်ကဲ့ခင်ဗျာ၊ ခုမှ ကျွန်တော်လည်းရှင်းတော့တယ်”

* အတိုင်း အထွာများ

- လက်ကိုင်ဝါး ... ၅၅ ခြံ လက်မ
- လည်ပင်းခွေ ... အချင်း ၂၄ လက်မ
- ရှေ့ဇက်ခွေ ... အချင်း ၃၄ လက်မ
- ဝမ်းမိုက်ခွေ ... အချင်း ၃၄ ခြံ လက်မ
- တင်ပါးခွေ ... အချင်း ၃၃ လက်မ
- ပေါင်အိုးခွေအရှည် ... ၂၅ လက်မ

ထိုနောက်မသိတာကိုကျွန်တော် ဆက်မေးမိသည်။

“နေပါဦးဗျ၊ ဆင်မချည်ခင် (ဆင်မချိုးခင်ပေါ့ဗျာ) နှင့် ဆင်ချိုး ပြီးတဲ့အခါ အဖွဲ့တွေက သူတို့ဆင် ကို ခင်ဗျားအိမ်လာယူတဲ့အခါ ဦးတေနတ်ကို တင်ပြီးမှ ဆင်ကို ယူရတယ်လို့ ကျွန်တော် ကြားဖူး တယ်ဗျ၊ အဲဒါလေးရှင်းပြပါအုံး”

“ဒါကဒီလိုရှိပါတယ်။ ရှေး ဘုရင်များလက်ထက်တော်ထဲက ဆင်ရိုင်းကိုဖမ်းမိလာသည့် အခါ ရှင်ဘုရင်ကိုမဆက်သခင်၊ ဆင် တင်းကုတ်မှာထားပြီး ဆင်ကြံ ကိုဦးခေါင်းဆေး၊ ရေချိုးမင်္ဂလာ ပြုလုပ်ရကြောင်း၊ ဒီနောက်မှာ ဆင်ကို ဥတေနတ်ပိုင်တဲ့အတွက် ဥတေနတ်ကိုတင်ပြီး ပူဇော်ပသရ တယ်လို့ ကျွန်တော် ကြားဖူးတယ် (ရတနာပြောင်ဆင်တော် မော်ကွန်း ကလည်း ဒီလိုဆိုသေးသဗျ)”

ထိုနောက်ဦးအောင်ကြွယ်က အောက်ပါအတိုင်းရွတ်ဆိုပြပါသည်-

“ဥတေစောထွတ်၊ ကျုံးစောင့် နတ်ကို၊ ထိမ်းမှတ်ကျင့်နည်း၊ ယရည်းဖွယ်ရာ၊ သေစွာ ဖွယ်ရင်၊ ကိုးကွယ်တင်မှ၊ ဝလင်စားသောက်၊ ညွန်းမြှောက်နတ်ရေ၊ ပျော်ပါစေလျက်”

တစ်ခါဆင်ဖမ်းအဖွဲ့များတောထဲကို ဆင်ဖမ်းထွက်တဲ့အခါမှာလည်း ဥတေနတ်ကို ကွမ်းယာလွှက်များနှင့် တင်ပြီး ပသပူဇော်ရပုံကို -

“အမြဲကိုမှတ်၊ ဥတေနတ်အား၊ ချမ်းမြတ်သိတာ၊ ပန်းနံသာနှင့်၊ ကွမ်းယာလွှက်၊ ဦးဆက်ရွယ်ရွယ်၊ ပွဲလမ်းပယ်လျက်၊ တောလယ်မြိုင်ခြေ၊ နှင်ကြလေသည်”(ဝရသေတဂီရိဆင်တော် မော်ကွန်း)

ထိုနောက်၎င်းကပင် ဆင်ရိုင်းဖမ်း၊ ဆင်ကြိမ်းတစ်ပုဒ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ရွတ်ပြပါသည်-

“ငါဟဲ့ ဦးတေနတ်သခင်၊ စောင်းအတတ်နှင့်၊ ဆဒွန်ကြီးစီကာ ကုံးလို့၊ ပြန်စေ၊ လာစေ၊ အမိန့်တော်မှတ်ခဲ့မယ်ပေါ့၊ ဆင်ပေါင်ရွယ်ငါးရာ၊ ဝပ်လျှိုးခပြီ”

ဟုတ်ကဲ့၊ ဦးအောင်ကြွယ်ခင်ဗျား၊ ဒါဆိုတော်တော်ပြည့်စုံသွားပါပြီ၊ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်” ဟု ဦးအောင်ကြွယ်အား ကျွန်တော်နှုတ်ဆက်၍ ပြန်ခဲ့ပါသည်။

နောက်တစ်နေ့တွင် ကျောက်ဆည်မြို့စုကြီးရပ်နေ ဆင်ချိုးပညာရှင် ဦးကျော်လေးထံ ကျွန်တော်ရောက်ရှိသွားပါသည်။

ဝံ့စက္ကူကပ်ပြီး ဆေးနက်သုတ်၍ ပန်းချီပညာဖြင့် အလှခြယ်ရုပ်လုံးဖော်ရသည်

ဆင်ချီးပညာရှင် ဦးကျော်လေးနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း

“ ဆရာဦးကျော်လေးခင်ဗျား၊ ဆရာချီးတဲ့ဆင်ပုံတွေဟာ ဘယ်ပုံချီးတယ်ဆိုတာ ရှင်းပြပါလားခင်ဗျား ”

အထက်ပါအတိုင်း ကျွန်တော်ကစကားစလိုက်ရာ သူချီးနေသော “ဧရာမင်း” ဆင်ကို လက်ညှိုးထိုးပြပြီး အောက်ပါအတိုင်းရှင်းပြပါသည်-

“ကျွန်တော်ချီးတဲ့ဆင်များဟာ အများအားဖြင့် ‘တံမျိုး’ ဆင်တွေများပါတယ်။ ဆင်ရဲ့ကြွန် အင်လက္ခဏာများကို ကျွန်တော်တို့က စာတွေမှာဖတ်ပြီး အရုပ်ဆင်ချီးတဲ့အခါ ထိုစာများနဲ့ အတတ်နိုင်ဆုံးညီအောင် ချီးပေးရတာပေါ့ဗျာ ”

“ ဟုတ်ကဲ့ဆိုပါအုံး၊ တကယ်ဆင်ရဲ့ကြွန်အင်လက္ခဏာများဟာ ဘယ်လိုရှိပါသလဲ ”

ဦးကျော်လေးကား သူရရှိထားတဲ့ ဆင်ရဲ့ကြွန်အင်လက္ခဏာများအကြောင်းကို စာပေမှ ကောက်နှုတ်ရွတ်ပြပါသည်။

“ကောင်းကြန်ညီစွာ၊ ဆရာသမိုင်း၊ ချီးမွန်းတိုင်းနှင့်၊ ညှိနှိုင်းတန်ဆောင်၊ လျှောင်လျှောင် လျှောလျှော၊ ပြေချောသွယ်ပြီး၊ ဖီးဖီးနောက်ခွင်၊ လက်ပြင်မောင်းဂွင်း၊ လည်ပင်းကိုယ်နှင့်၊ အမြင့်တည်ပင်၊ ပလ္လင်တင့်တယ်၊ မင်းနေကျယ်လျက်၊ တစ်ဆယ့်ငါးအင်၊ သုံးရပ်အင်နှင့်၊ မတင် ပြစ်မျိုး၊ စုံပြည့်ဖိုး၏ ”

ဆင်ချီးပညာရှင် ဦးအောင်ကြွယ်နှင့် ဦးကျော်လေး

“ လျှံဖြိုးဝန်၍၊ ရောင်တန်းစက်သည်။ ငါးပါးဝင်သား၊ ဦးကင်းနှင့်နား၊ မကားမရုံ၊ ပတ်ကုံး
ဖွေးဖွေး၊ လရေးတက်သစ်၊ ပြေပြစ်မျက်ခွက်၊ ယိုထွက်တနန်း၊ သောက်ကြယ်ထွန်းသို့၊ သွန်းသွန်း
ဝရဇိန်၊ စက်ရိန်စွယ်ရှည်၊ ရေကြည်နာမောင်း၊ ဖယောင်းပုံထပ်၊ နာရွပ်မုန်အိုး၊ ရေခမိုးလည်း၊
ဖြိုးဖြိုးချမ်းညို၊ တစ်မှတ်စီသို့၊ ရှေ့ဆီခြင်သေ့၊ အရွှေထိုင်ဟန်၊ အန်လည်းကြားကြား၊ လှမ်းသွား
ပြူးပြူး၊ မထူးကိုယ်ဟန်၊ ဂဠုန်တောင်ပံ၊ ငှက်မင်းပျံသို့ ”

“ ကြန်နေလေးတန်၊ ဟန်လည်းလေဦး၊ သောက်ရှူးမျက်နှာ၊ ရှုသာဖြိုးဖြိုး၊ ကုန်းရိုးလည်ပင်း၊
မျက်ကွင်းမျက်စိ၊ ထွန်းညိုရောင်လပ်၊ နားရွက်ကြောစိပ်၊ ဖျားလိပ်ညီစွာ၊ အာမှာနီသွေး၊ ပန်းချီ
ရေးသို့၊ ပျံ့မွှေးမုန်ရည်၊ ခိုင်ကျည်ပြင်လျား၊ လက်ျာခပ်တင်၊ စွယ်ရှင်နာမောင်း၊ ရှုတိုင်းကောင်း
လျက်၊ တစ်သောင်းပေါ်တွင်၊ မမြင်ရှာဖွေ၊ ဘယ်ဆင်တွေသည်၊ မကျေလွှတ်ရ၊ သာလိမ့်နည်း ”

“ တထွေလှအောင်၊ မျက်ဝန်းတောင်သို့၊ ကိုယ်ရောင်ထွန်းညို၊ မျက်စိထွန်းဝါ၊
အာလည်းနီတောက်၊ မုန်ရည်ထောက်လျက်၊ ရင်အောက်ကျယ်ဝင်း၊ ပြည်သည်ညှင်းနှင့်၊
လည်ပင်းကြီးဆုံး၊ လုံလည်းကြန်ဝင်း၊ ငါးမည်အင်လည်း၊ သည်ဆင်တွင်ချည်း၊ ရေသော်ပည်း၏၊
ခြေသည်ဖိနပ်၊ စေ့စပ်ညီညွတ်၊ ထွားမွတ်သားရေ၊ ပေါင်တွေလက်မောင်း၊ တန်းဆောင်းရင်ဆိုင်၊
နံကိုင်းဆီခွက်၊ ဖြိုးလျက်ပြည်လျမ်း၊ ဝမ်းလည်းမပုန်း၊ ကုန်းလည်းတက်ဖြိုး၊ မြီးရိုးကသည်၊ ရွေးရွေး
ရှည်၍ ”

“ ကဲကဲတော်လောက်ပါပြီဗျာ၊ ခင်ဗျားဆင်မချိုးဘဲ စာဟောဆရာ (ကွက်စိပ်ဆရာ) လုပ်စား
ဖို့ကောင်းတယ်ဗျို့ ”

“ ဒါနဲ့နေပါဦး ၊ ဗဟုသုတအဖြစ်ပေါ့ဗျာ၊ ဆင်ဘယ်နှစ်မျိုးလောက်ရှိသလဲဗျ ”

“ အိုစာရေးဆရာကြီးကလည်း ကျွန်တော်ကိုပညာလာစမ်းတာလား၊ ရုပ်တယ်ဗျာ၊ ဟို
မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးရဲ့စာထဲကလို ဘာတဲ့ဗျာ မြို့မန်လည် ရွှေစည်ကြီးပါကွဲ့၊ တီးသမျှ
ဗေဗေထုံ မဟုတ်လား၊ ခင်ဗျားကမေးလာတော့ မြည်ပြရတာပေါ့ ”

ဦးကျော်လေးကား ဆင်ချိုးပညာပင်မက ဆင်နှင့်ပတ်သက်သည့် ဗဟုသုတများလည်း
စုဆောင်းထားပုံရပါသည်။ သူနှင့်ကျွန်တော်လက်ဖက်ရည်စားပွဲသို့ရွှေသွားပြီး ဆွေးနွေးပွဲ
စတင်ပါတော့သည်။ ဦးကျော်လေးက ပိဋကတ်ကျမ်းလာ ဆင် ၁၀ မျိုးရှိကြောင်း အောက်ပါ
အတိုင်း ကျွန်တော်အားပြောပြပါသည်။

- ၁။ ကာဠာဝကဆင် = လူဆယ်ယောက်အားရှိသော ညှင်းညှင်းအော်မြည်တတ်သော
ဆင်မြည်းတစ်မျိုး။
- ၂။ ဂင်္ဂေယျဆင် = ဂင်္ဂါမြစ်၏ပတ်ဝန်းကျင်တွင်နေလေ့ရှိသည့် ဆင်မျိုး။
- ၃။ ပဏ္ဍရဆင် = ဝါဖြောဖြောအဆင်းရှိသည့် ဆင်မျိုး။
- ၄။ တဗ္ဗဆင် = ကြေးနီရောင်အဆင်းရှိသော ဆင်မျိုး။
- ၅။ ပိင်္ဂလဆင် = ကြောင်သောအဆင်းရှိသည့် ဆင်မျိုး။
- ၆။ ဂန္ဓဆင် = အနံ့မွှေးသည်ဆင်တစ်မျိုး။
- ၇။ မင်္ဂလဆင် = တင့်တယ်စွာသွားတတ်သည့်ဆင်မျိုး။
- ၈။ ဟေမဆင် = ရွှေရောင်အဆင်းရှိသည့်ဆင်မျိုး။
- ၉။ ဥပေါသထဆင် = ကောင်းကင်ပျံနိုင်သည့် ဆင်မျိုး။
- ၁၀။ ဆဒ္ဒန်ဆင် = အစွယ်၌ အရောင်ခြောက်မျိုးရှိသည့် ဆင်ဖြူတော်။

ထို့ပြင် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာအရ ဆင်ဖြူတော် ၁၂ မျိုးရှိကြောင်း လောကီကျမ်းများတွင် ပြဆိုထားသည်ကို အောက်ပါအတိုင်း ဦးကျော်လေးမှ ကျွန်တော်အား ရှင်းပြပါသည်။

- ၁။ ရတနာသရဖူ ဆင်ဖြူတော် = ငွေသားရောင်ကဲ့သို့ ဦးကင်းဖြူသည်။
- ၂။ ရတနာ ပလ္လင် ဆင်ဖြူတော် = ဘုရင်မင်းမြတ်တို့ထိုင်သည့်နေရာ၌ ဖြူသည်။
- ၃။ ရတနာကတင် ဆင်ဖြူတော် = ဆင်ကတင်သည့်နေရာတွင် ဖြူသည်။
- ၄။ ရတနာကကျည်း ဆင်ဖြူတော် = ကိုယ်ပြင်၏ လက်ဝဲ လက်ျာ၌ ဖြူသည်။
- ၅။ ရတနာထောက်ရှည်ဆင်ဖြူတော် = လှည်းဘီးခန့်နံ၏ အပြင်ဘက်တွင် ဖြူသည်ပြင် ခြေ လေးဘက်လည်း ဖြူသည်။
- ၆။ ရတနာပြာသာဒ်ဆင်ဖြူတော် = ကုန်း၌ ဖြူသည်။
- ၇။ ရတနာသိမ်း ဆင်ဖြူတော် = သရက်စေ့မှ ခါးအထိ မြီးတံရောအရေပါ ဖြူသည်။
- ၈။ ရတနာငုံဆင်ဖြူတော် = မေးအဆုံး မေးစေ့အောက် ဖြူသည်။
- ၉။ ရတနာဆုပ် ဆင်ဖြူတော် = နှာရုံနာဖျား လှထွားဖြူစင်သည်။
- ၁၀။ ရတနာကြန့် ဆင်ဖြူတော် = ဝမ်းတွင်းကျော တစ်လျှောက် ဖြူသည်။
- ၁၁။ ရတနာယပ် ဆင်ဖြူတော် = နားရွက်နှစ်ဖက် ငွေစင်ကဲ့သို့ ဖြူစင်သည်။
- ၁၂။ ရတနာကြန့်စုံ ဆင်ဖြူတော် = တစ်ကိုယ်လုံး ဖြူသည်။

“ဒါနဲ့ နေပါဦး၊ ဆွမ်းတော်ကြီးဝတ်အသင်းတို့ ဘာသာရေးကိစ္စတွေမှာ ဦးကျော်လေးတို့ဆီ ဆင်ဖြူတော်များ လာမချိုးခိုင်းဘူးလားဗျာ ”

“ဟုတ်ကဲ့ ဆင်ဖြူတော်တွေလည်း ချိုးပေးရတယ် ”

“ဒါဖြင့် ဦးကျော်လေးရှင်းပြတဲ့အထဲက ဘယ်ဆင်မျိုး ပုံစံကို ချိုးပေးပါသလဲ ”

“ဆင်ဖြူတော်ဆိုတော့ ကျွန်တော်ရှင်းပြတဲ့အထဲက ရတနာကြန့်စုံ ဆင်ဖြူတော်ပေါ့ဗျာ၊ သူက တစ်ကိုယ်လုံး ဖြူတာမဟုတ်လား ”

“ဟုတ်ပါပြီဗျာ၊ ဒါနဲ့ အဖြူရောင်ကို ဘာဆေးနဲ့သုံးပါသလဲ ” ဟု ကျွန်တော်က ထပ်ဆင့် မေးလိုက်ပါသည်။

“ သဘောဆေး အဖြူလဲသုံးတယ်၊ မြေဖြူမှုန့်ကိုဖျော်ပြီးသုံးတာလဲ ရှိတာပေါ့ဗျာ၊ အသဘောဆေးနဲ့ဆို ပိုချောတာပေါ့ ”

“ဒါနဲ့ နေပါဦးဗျာ၊ ခင်ဗျားတို့ချိုးတဲ့ ဆင်မည်းမျိုးတွေက ဘယ်လိုဆင်မျိုးပုံစံကို ချိုးပါသလဲ ”

“ ဆရာကြီးကလည်း သိသားနဲ့မေးပြန်ပြီ ”

“ မသိလို့မေးတာပေါ့ဗျာ ”

ဦးကျော်လေးက အောက်ပါအတိုင်းရှင်းပြပါသည်။ အစွယ်ပေါက်ပုံကိုလိုက်ပြီး ဆင်လေးမျိုး ရှိကြောင်း အရှင်ဩဘာသဘိဝံသရေး၊ သုတေသန သရုပ်ပြအဘိဓာန်မှ ထုတ်နှုတ်ပြောပြပါသည်။

- ၁။ ဟိုင်းမျိုး = အစွယ်လုံးဝမရှိသော ဆင်မျိုး။
- ၂။ ကျည်းမျိုး = သေးသွယ်၍ တိုသော အစွယ်ရှိ ဆင်မျိုး။
- ၃။ တည်မျိုး = အစွယ်တစ်ချောင်းရှိ ဆင်မျိုး။
- ၄။ တံမျိုး = အစွယ် နှစ်ချောင်းရှိ ဆင်မျိုး။

“ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ ချိုးတဲ့ ဆင်ဟာ နံပါတ် ၄ အမျိုးအစား တံမျိုးတွေဖြစ်ပါတယ်”
နောက်ဆင်မှာ ကိုယ်ပိုင်လက်နက် ရှစ်ပါးရှိကြောင်းလည်း ဗဟုသုတဖြစ်ဖွယ် ပြောပြပါ
သေးသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

၁။ အစွယ်နှစ်ချောင်း၊

၂။ ခြေလေးချောင်း၊

၃။ နှာမောင်း၊

၄။ ဦးခေါင်း တို့ပင်ဖြစ်ကြပါသည်။

“ဒါနဲ့ ခင်ဗျား ဆင်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတွေ ခေါ်ပုံကိုသိသလား။”

ကျွန်တော်ပညာစမ်းလိုက်ရာ၊ သူက

“ရပါတယ်ဗျာ၊ ကျွန်တော်လေ့လာထားပါတယ်”

ဆင်ရဲ့အစိတ်အပိုင်းများကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းပြပါသည်။

- (၁) စွယ်ဘုံ။ (၂) အစွယ်။ (၃) လုံးလျား။ (၄) ဖြူဝါ။ (၅) တိုရှည်။
- (၆) ပျာတောင်။ (၇) ကျုံ့ဝ။ (၈) မျက်နှာပြင်။ (၉) ဦးကင်း။ (၁၀) မျက်လုံး။
- (၁၁) မျက်ရိုး။ (၁၂) ရေခမိုး။ (၁၃) မုန်အိုး။ (၁၄) နှာရွပ်။ (၁၅) နှာမောင်း။
- (၁၆) စကောက်။ (၁၇) နား။ (၁၈) ကြေးမေး။ (၁၉) လည်။ (၂၀) လက်ပြင်။
- (၂၁) မင်းနေ။ (၂၂) ကုန်း။ (၂၃) ကိုယ်ရောက်။ (၂၄) မြီးထူး။ (၂၅) မြီးလတ်။
- (၂၆) မြီးရိုး။ (၂၇) မြီးဆံ။ (၂၈) သရက်စေ့။ (၂၉) ထူးခင်း။ (၃၀) လိပ်မေး။
- (၃၁) တစ်စမ်း။ (၃၂) အိမ်ဘုံး။ (၃၃) ဝမ်းပြင်။ (၃၄) စံစက်။ (၃၅) ခြေကြည်။
- (၃၆) လက်ကြည်။ (၃၇) အသား။ (၃၈) အရေ။ (၃၉) ခြေသည်း။ (၄၀) လက်သည်း။

ဤနေရာတွင် ကျွန်တော်လည်း အားကျမခံ အစွမ်းအစကို ထုတ်ပြလိုက်ပါသည်။

“ဟတ္ထိမင်္ဂလာ၊ ဆင်ယဉ်သာ၏၊ လက္ခဏာကောင်းဆုံး၊ သီးပန်းကုံးသို့၊ ချည်ရုံးအနှစ်၊
သာရစစ်ကို၊ ကျစ်လျစ်သိအောင်၊ ထုတ်၍ဆောင်သည်၊ လူ့ဘောင်ဆင်ကြန်၊ ဤအတည်”

“ဦးခေါင်းချွန်းကင်း၊ ဦးကင်းနောက်ကား၊ နားမွှေးမှတ်ဆိတ်၊ သွယ်မြိတ်ပင်စုံ၊ ပမြဲပါးပြင်၊
ချွန်းတင်ဦးကြား၊ နားလည်းမကြွင်း၊ ဦးကင်းမွှေးရှင်၊ လလည်းထင်၏၊ ကောင်းအင်ညီဆုံး၊
ပန်းကုံးမုန်အိုး၊ ရေခမိုးက၊ မျက်ရိုးမျက်ခေါက်၊ လျှံတောက်လှဆုံး၊ မျက်လုံးမျက်ရည်၊ ကောင်း
သည်မျက်ရစ်”

“နံ့မျှခြေလက်၊ ဆီအခွက်နှင့်၊ စံစက်ဝမ်းကျဉ်း၊ စေ့ချဉ်းနံ့ပြင်၊ စုံအင်ပေါင်းစည်း၊
ခြေလက်သည်းက၊ ကောင်းနည်းညီမော၊ ကုန်းကျောလက်ပြင်၊ မတင်ပြစ်ဝေး၊ နောင်ဖေးဖိနပ်၊
မြီးလတ်တထူး၊ မြီးထူးတခြား၊ မြီးဖျားသွယ်၍၊ သရက်စေ့နှင့်၊ လှမြေကြန်မျိုး” စသည်ဖြင့်
ဆင်ကြန်လက္ခဏာ၊ ခြောက်ဆယ့်လေး၊ ရှိကြောင်းကို ရှင်မြေလူးဆို ဆင်ကြန်လက္ခဏာမှ ထုတ်နှုတ်
ရွတ်ဆိုပြလိုက်ရာ ဦးကျော်လေးက-

“အင်း စာရေးဆရာ ပီသပါပေတယ်” ဟု မပွင့်တပွင့် ချီးကျူးသည်။

“ဆရာခင်ဗျား၊ ကျွန်တော်တစ်ခုမေးပါရစေ”

“ဟုတ်ကဲ့ ရပါတယ်”

“ဒီလိုပါ၊ ဆရာ့ကိုအများက ဘော်လေးလို့ခေါ်ပြီး ဦးအောင်ကြွယ်ကိုတော့ ကြွယ်ရိုးလို့
ဘာလို့ခေါ်တာလဲဗျာ”

“ဟုတ်ပါ၊ ဒါကဒီလိုပါ။ ကျွန်တော်အနေနဲ့က ဘော်ကြယ်ဆင်တွေကို အချိုးများတဲ့အတွက်
“ဘော်လေး” လို့ခေါ်တာပါ။ နောက်ဦးအောင်ကြယ်ကို ကြယ်ရိုးလို့ ခေါ်တာကတော့ ရိုးရာ
ဆင်တွေကို အချိုးများလို့ပဲပေါ့”

“ကျေးဇူးတင်ပါတယ်၊ ခုမှပဲရှင်းတော့တယ်ဗျာ”

“ဒါနဲ့ ဦးကျော်လေးအနေနဲ့ ဘယ်နှစ်ခု နှစ်လောက်ကစပြီး ဆင်ချိုးပါသလဲ”

“၁၉၅၀ ခုနှစ်လောက်ကထင်ပါတယ်”

“ဒါနဲ့ ဦးကျော်လေး အဖေက”

“ဟုတ်ကဲ့ ကျွန်တော်အဖေက ဦးဘသင်ပါ။ ဆရာငယ်ကြီးရဲ့တပည့်အစစ်ပေါ့”

“ဒီပညာကို ဘယ်လောက်ကြာအောင် သင်ယူခဲ့ရပါသလဲ”

“စစ်မဖြစ်ခင်၊ စစ်ကြီးပြီးတဲ့အခါ ကျွန်တော်အဖေဦးဘသင် ဆင်ချိုးလျက်ပါ။ ကျွန်တော်
ကိုအဖေက ပညာအမွေပေးတာ သုံးနှစ်ပါ”

“နောက်တော့”

“တဖြည်းဖြည်း ကျွန်တော်ကိုလွှဲပါတယ်၊ ၁၉၅၀ ခုနှစ်မှာတော့ အဖေကလက်လွှဲလို့ရပြီ
ပေါ့”

“ဦးကျော်လေး အနေနဲ့ ဘော်ကြယ်ဆင်တစ်ခုထဲပဲ ချိုးတာလား”

“မဟုတ်ပါဘူး၊ အပ်သူရှိရင်ချိုးပေးပါတယ်”

“မြေနင်းဆင်ရိုးရိုး၊ ဘော်ကြယ်၊ ဝပ်ဆင်၊ ထမ်းဆင် အကုန်ရတယ်ပေါ့”

“ဟုတ်ကဲ့ရပါတယ်”

“ဦးကျော်လေး လုပ်သက်ခုဘယ်လောက်ရှိပြီလဲ”

“အနှစ်သုံးဆယ်ကျော် လေးဆယ်နီးပါးပေါ့ ခင်ဗျား”

“ခင်ဗျားအဖေ ဦးဘသင်ဆုံးတာ ဘယ်လောက်ကြာပြီလဲ”

“ခုဆိုဆယ်နှစ်ကျော်ပြီ”

“ခင်ဗျားဆင်ချိုးတဲ့နေရာမှာ တပည့် ဘယ်နှစ်ယောက်ထားသလဲ ဆင်တစ်ကောင်ချိုးရင်
ဘယ်နှစ်ရက်လောက်ကြာတတ်သလဲ”

“ကျွန်တော့်မှာ တပည့် နှစ်ယောက်ပဲ ရှိပါတယ်၊ ကော်ကပ်၊ နီးရက်၊ အဝတ်ချုပ် စသည်
များကိုတော့ မိသားစုလုပ်ငန်းပေါ့ဗျာ၊ ဝိုင်းလုပ်ကြတာပဲ၊ တစ်ကောင်ကို အနည်းဆုံး ၃ ရက်
တော့ချိုးရပါတယ်”

“အရင်တုန်းက ရိုးရာဆင်ဈေးနှုန်း၊ ခုဈေးနှုန်း၊ နောက် ဘော်ကြယ်ဆင်တစ်ကောင်ရဲ့
ယခင် ဈေးနှုန်း၊ ခုဈေးနှုန်းကိုလည်း သိပါရစေခင်ဗျား”

“ဟုတ်ကဲ့ ရိုးရာဆင်ဆင်မည်းတစ်ကောင်ရဲ့ယခင်ဈေးနှုန်းက (၂၅၀-၃၀၀) ပဲရှိပါတယ်၊
ခုတော့ (၅၀၀) အထက်ပေါ့၊ ဘော်ကြယ်ဆင်တစ်ကောင်ရဲ့ဈေးနှုန်းကတော့ ယခင် (၁၀၀၀)
ယခု (၃၅၀၀ - ၅၀၀၀) အထိ ရှိပါတယ်”

“ဘော်ကြယ်တွေကို ခင်ဗျားလုပ်ပေးတာလား”

“မဟုတ်ပါဘူးဗျာ၊ မန္တလေး၊ ရွှေချည်ထိုး၊ ငွေချည်ထိုးတဲ့ဆီ အပ်ရတာပါ၊ ကျွန်တော်က
ဆေးခြယ်ပြီး အနေအထားစီစဉ်ပေးရုံပါပဲ”

“ဒါဖြင့် ဘော်ကြယ်တန်ကြေးနုတ်လိုက်ယင်”

“ ဟုတ်ကဲ့ ၁၅၀၀/-ခန့်ပဲ ကုန်ကျပါတယ် ”

“ ဘာကြောင့် ဆင်ဈေးကြီးရတာလဲဗျာ ”

“ ဒီလိုပါ၊ စက္ကူဈေး၊ ဝါးဈေးနဲ့လုပ်အားခတွေအပြင် အစစဈေးတက်လာလို့ဗျ ”

“ အင်း ဆင်တောင်ဈေးတက်တယ်ဆိုတော့ ”

“ ထားပါတော့ဗျာ၊ ဦးကျော်လေးအနေနဲ့ တစ်နှစ် (သို့) တစ်ရာသီ ဆင်ဘယ်နှစ်ကောင်လောက် ချိုးပေးရပါသလဲ ”

“ တစ်ရာသီကို ရိုးရိုးဆင် ၂၀ ၊ ဘော်ကြယ်ဆင် ငါးကောင်အထိ ချိုးရပါတယ် ”

“ ဒါနဲ့ပဲ အသက်မွေးတာပဲလား၊ တခြားလုပ်ငန်းရောရှိသေးလား ”

“ ဟုတ်ကဲ့ရှိပါတယ်၊ တခြားအချိန်မှာ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ဖွင့်ပြီး ငွေဖလား၊ ကော်ဇော၊ မဏ္ဍပ်စသည် ငှားပါတယ် ”

“ ခင်ဗျား ပညာအမွေဆက်ခံဖို့ရော ဘယ်လိုစဉ်းစားထားပါသလဲ ”

“ ကျွန်တော့်မှာ သားသုံးယောက်ရှိပါတယ် ”

“ ဟုတ်ကဲ့ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်၊ ဆွေးနွေးချိန်လည်း အတော်ကြာသွားပြီကျွန်တော့်ကို ခွင့်ပြုပါအုံး ” ဟု ဦးကျော်လေးအား နှုတ်ဆက်ပြီး ကျွန်တော်ပြန်ခဲ့ပါသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ဒေါ်ရှင်နှင့်သား ဦးအောင်ကြွယ်နှင့် တွေ့ဆုံခြင်း

တစ်နေ့တွင် ကျွန်တော်သည် ကျောက်ဆည်မြို့ ညောင်ခြောက်ပင်ရပ်နေ ဆင်ချိုပညာရှင် တစ်ဦးဖြစ်သူ ဦးဘအေးနေအိမ်သို့ရောက်ရှိသွားပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဦးဘအေး၏နန်း ဒေါ်ရှင်၊ သားဆင်ချိုပညာရှင် ဦးအောင်ကြွယ်တို့ကို တွေ့ရပါသည်။ ဒေါ်ရှင်နှင့်သားတို့မှ ကျွန်တော်အား ပျူငှာစွာဆီးကြိုပါသည်။ ကျွန်တော်လည်း ထိုသားအိမ်နှင့်စုံတွဲရှိရ၍ ဝမ်းသာ နေပါသည်။ ဒေါ်ရှင်က သူ၏ အိမ်ရှေ့မန်ကျည်းပင်အောက် ကွပ်ပျစ်ပေါ်တွင် ကျွန်တော်အား ဧည့်ခံပါသည်။

ဆင်ချိုပညာရှင် ဆရာငယ်ကြီး၏သား
ဆင်ချိုပညာရှင် ဦးဘအေး (ကွယ်လွန်)

“ဟုတ်ကဲ့ဒေါ်ရှင် ခင်ဗျား။ ဆင်ချိုပညာရှင်ကြီး အဘ ဦးဘအေးအကြောင်း သိပါရစေ ခင်ဗျား” ထိုကဲ့သို့ ကျွန်တော် က ခွင့်တောင်းလိုက်ရာ ဦးဘအေးအကြောင်း ကို အောက်ပါ အတိုင်း ပြောပြ ပါသည်။

“အဘဦးဘအေးဘယ် ခုနှစ်က ဆုံးပါသလဲ”

“၁၃၁၆ ခုနှစ်ကဆုံးသွား ခဲ့ပါတယ်”

“ဪ... ဪ”

“ဒါနဲ့ သူဆင်ချိုပုံကို အမေက ကျွန်တော်အား တစ် ဆိတ် ပြောပြပေးပါလား ခင်ဗျား”

“သူ့အကြောင်းပြောရ မယ်ဆိုတော့ ဘယ်ကစရာမှန်း တောင်မသိပါဘူးကွယ်”

အမေရှင်ကား အနည်း ငယ်တွေဝေသွားပုံ ရပြီ။ နောက်ကြောင်းကို အနည်း ငယ်ပြန်ပြီးစဉ်းစားနေပုံရ ပါသည်။ ထို့နောက် အောက် ပါအတိုင်း ကျွန်တော်အား ပြောပြပါသည်။

ဦးဘအေးဟာ ဆင်ချိုးပညာရှင်ကြီး ဆရာငယ်ကြီးရဲ့ သားတစ်ယောက်ဖြစ်ကြောင်း၊ သူ့သားကိုလက်ထပ် ပညာပေးခဲ့ကြောင်း၊ ဆင်ချိုးတဲ့နေရာမှာအကြမ်းထည်တွေကို တပည့်တွေက လုပ်ရပြီး အနုစိပ်ကိုတော့ ဆရာကြီးနဲ့သူ့သား ဦးဘအေးကလုပ်ရကြောင်း၊ နောက်တော့ဆရာကြီးအသက်အရွယ်ရလာတော့ သားဖြစ်သူနဲ့ပဲလွဲထားကြောင်း၊ နောက်ပြီး ဦးဘအေးသည် ဆရာကြီး၏ ခြေရာတစ်ထပ်တည်းနင်းနိုင်ကြောင်း၊ ဆင်ချိုးပညာအပြင် ဆရာကြီးကသူ့သားကိုပန်းချီ၊ မဏ္ဍပ်ပညာကိုလည်းပေးခဲ့ကြောင်း စသည်ဖြင့် ပြောပြပါသည်။

“ဟုတ်ကဲ့ အမေရှင်ခင်ဗျား၊ ဦးဘအေး ဘယ်ခုနှစ်လောက်ကစပြီး ဆင်ချိုးခဲ့ပါသလဲ”
“အသက် ၁၅ နှစ်အရွယ်ဆို ပညာတတ်ဖြစ်နေပြီ၊ ၁၂၇၂ ခုနှစ်မှာ ဆင်ချိုးပါတယ်”
“အမေနဲ့ အိမ်ထောင်ကျပုံလေး”

“အင်း ကိုဘအေး အသက် ၂၅ နှစ်မှာ အမေနဲ့ အကြောင်းပါတာကွဲ့၊ ဒီတော့ သူက ဆူးကုန်းမှာ သူ့အမေနဲ့နေတုန်းပေါ့ကွာ”

“နောက်တော့”
“ဆူးကုန်းရပ် မီးလောင်တော့ တို့လည်းညောင်ခြောက်ပင်ရပ်ကို ပြောင်းလာခဲ့တာပဲ”
“သားသမီးဘယ်နှယောက်ထွန်းကားခဲ့ပါသလဲ”
“သားသမီး ခုနှစ်ယောက်ရှိပါတယ်၊ ဟောဒီကသား ဦးအောင်ကြွယ်က သားလတ်ပေါ့”

ဟု သူ့ဘေးနားတွင် ထိုင်နေသော ဦးအောင်ကြွယ်ကို လက်ညှိုးထိုးပြီး ပြပါသည်။
“ဆရာငယ်ကြီးဘယ်တော့ ဆုံးသွားပါသလဲခင်ဗျား”
“ကိုဘအေး အသက် ၄၅ နှစ်ထဲမှာ ဆုံးသွားတယ်”

“အရင်တုန်းကတော့ ဆူးကုန်းရပ်မှာပဲနေပြီး ဆင်ချိုးခဲ့ပါတယ်။ ပန်းချီ၊ မဏ္ဍပ်လည်းထောင် ထားတယ်၊ ဂျပန်ခေတ်အတွင်းက တောကိုသွားနေခဲ့ပါတယ်၊ စဉ့်ကိုင်မြို့နယ် သင်တောင်းငယ်ရွာ မှာပါ။ စစ်ပြီးမှ ကျောက်ဆည်ကိုပြန်လာခဲ့တာပေါ့၊ နောက်ဆင်ဆက်ချိုးနေခဲ့တယ်၊ ဆင်ဆိုရင် ဘအေးမှကြိုက်ကြသတဲ့၊ ရာသီချိန်မှာ ဆင်ကောင်ရေ ၅၀၊ ၆၀ ခန့် ချိုးရတယ်၊ ကိုဘသင်လည်း သူ့မိတ်နဲ့သူ့ချိုးရပါတယ်၊ ဟိုအရင်တုန်းက ဆင်တစ်ကောင်ချိုးမှ ၁၅၊ ပဲရတယ်၊ နောက်

စစ်ပြီးတဲ့အခါကျမှ ဆင်တစ်ကောင် ၁၅ဝိ၊ ရတယ်၊ အရင်တုန်းက တရုတ်ကလာတဲ့ စက္ကူတစ်ချပ် ဒီ၊ ၅ဝါး၊ မျှင်ဝါး ၂၅ လုံးကို ၂၊ ၅ဝါး၊ နီးတစ်ထုတ် ၅ဝါး၊ ရုံစက္ကူ ၅၀ တစ်ကပ် ဒီ၊ အပြာရောင်စက္ကူ ၂၅ ရွက်မှ ၂၅၊ ဒီတုန်းက စက္ကူပေါတဲ့ခေတ်၊ ရုံစက္ကူတစ်ထပ်၊ အင်္ဂလိပ်သတင်းစာစက္ကူ တစ်ထပ်၊ အပေါ်က အပြာရောင်စက္ကူ တစ်ထပ်၊ သုံးထပ်ထားပြီးချိုးပေးရတာကွဲ့၊ ဒီတော့ ပိုခိုင်တာပေါ့ကွယ်”

ဆရာငယ်ကြီး၏မြေး ဦးဘအေး၏သား ဆင်ချိုးပညာရှင် ဦးအောင်ကြွယ် (ကွယ်လွန်)

“ဟုတ်ကဲ့ အမေ၊ သားဘယ်နှယောက် လောက်ရှိပါသလဲ”

“ သုံးယောက်ရှိတယ်ကွဲ့၊ ဒါပေမယ့် သားလတ်ကိုအောင်ကြွယ်ပဲ ဒီပညာကို ဝါသနာပါပြီး တတ်တာ ”

“ ကိုအောင်ကြွယ် ဘယ်နှခုနှစ်လောက်၊ အသက်ဘယ်နှခုနှစ်မှစပြီး ဆင်ချိုးနိုင်ခဲ့ပါသလဲ ”
ထိုနေရာတွင် ကိုအောင်ကြွယ်မှဖြေကြားရာ-

“ ကျွန်တော် အသက် ၁၅ နှစ်လောက်က စပြီး ဆင်ချိုးနိုင်ပါတယ် ”

“ ဟုတ်ကဲ့ကျေးဇူးတင်ပါတယ် ”

“ အမေရှင်လည်း ရှင်းပြရတာ တော်တော်မောသွားပုံရတယ်၊ ဒီတော့ကိုအောင်ကြွယ်မှ သိမိသလောက် ဆက်ရှင်းပါဦး ခင်ဗျား ”

ကိုအောင်ကြွယ်မှ အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းပြပါသည်။

“ ဟိုလွန်ခဲ့တဲ့ ၁၂၉၆ ခုနှစ်လောက်က မန္တလေး ရွှေလှန်ရပ်တို့၊ ရန်မျိုးလုံတို့၊ ပလင်းကွင်း တို့၊ တမာကုန်းတို့ဆိုတဲ့ အရပ်တွေက ဆင်လာအပ်ကြပါတယ်။ မန္တလေးကဆင်အဖွဲ့တွေဟာ ဆင်ပြီးပြီဆိုတာနဲ့ ရက်ကောင်းရက်မြတ်ရွေးပြီး ဆင်ယူလေ့ရှိတယ်။ သူတို့ ဆင်လာယူတဲ့အခါ ဆွမ်းတော်ကြီးဝတ်အသင်းလဲပါတယ် ”

“ ဟုတ်ကဲ့ ဦးဘအေး ဘယ်လိုဆင်မျိုးကို အချိုးများပါသလဲ ”

“ ရိုးရာဆင်ကို အချိုးများပါတယ် ”

“ တခြားအသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းအနေနဲ့ကော ”

“ မလုပ်ပါဘူး၊ ပန်းချီပညာနဲ့ပဲ အသက်မွေးပါတယ် ”

“ ဒါဖြင့် ဆင်ချိုးရတဲ့ဝင်ငွေနဲ့ တစ်နှစ်လုံး ထိုင်စားနိုင်သလား ”

“ ချွေတာရင် လောက်ပါတယ် ”

“ သားသမီး ခုနှစ်ယောက်နဲ့ဆို ဘယ်လောက်ပါမလဲဗျာ ”

“ ကျွန်တော်က မြေတိုင်းဌာနမှာ မြေတိုင်းစာရေးလုပ်ပါတယ် ”

“ ဪ ဝီလို့လား ”

“ ဦးဘအေး ဘယ်နှခုနှစ်ခန့် ဆင်ချိုးခဲ့ပါသလဲ ”

“ အနှစ် ၄၀ ကြာပါတယ် ”

“ အဖေရှိစဉ်ကတည်းက ဆင်ချိုးနိုင်ပြီလား ”

“ ချိုးနိုင်ပါတယ်၊ ကျွန်တော် အသက် ၂၀ မှာ အဖေအလုပ်ကို တွဲလုပ်နိုင်ပြီပေါ့ ”

“ ဒါဖြင့် အဖေသေပြီးမှ အစိုးရအလုပ် လုပ်တာလား ”

“ ဟုတ်ပါတယ် ”

“ ဒါနဲ့ ကိုအောင်ကြွယ် အခု ဆင်ချိုးတုန်းပဲလား ”

“ ဟုတ်ကဲ့ အားလပ်တဲ့အချိန်မှာ ချိုးပါတယ် ”

“ ခင်ဗျားအနေနဲ့ ဘယ်လိုဆင်မျိုး အချိုးများပါသလဲ ”

“ မြေနှင့်ဆင်၊ ဝပ်ဆင်၊ ထမ်းဆင်၊ ရိုးရာ၊ ဘော်ကြွယ် အကုန်ရပါတယ် ”

“ တခြားအရပ်က ဆင်တွေလာမအပ်ကြဘူးလား ”

“ အပ်ပါတယ်၊ အောက်အရပ်၊ အထက်အရပ် စုံလို့ပါပဲ၊ ဘာသာရေးပွဲတွေအတွက် ဆင်ဖြူတော်တွေလည်း ချိုးပေးရတာပဲ ”

“ နာမောင်းအရှင်လုပ်တတ်သလား ”

“ ရပါတယ် ”

“ ကျွန်တော်အခု ချိုးနေတဲ့ နွဲ့ဆိုးဆင်ဟာ ၃၃ နှစ်ရှိပါပြီ၊ ရိုးရာဆင်ပေါ့ဗျာ ” ဟုပြောပြီး သူချိုးနေတဲ့ နွဲ့ဆိုးဆင်ရှိရာကို ကျွန်တော်အား ခေါ်ပြီး ပြသပါသည်။

ကျောက်ဆည်မြို့တွင် ဆင်ချိုးတဲ့မျိုးရိုးစစ်ဖြစ်ကြတဲ့ ဆရာငယ်ကြီး၏သား ဦးဘအေး၊ ဦးဘအေး၏သား ဦးအောင်ကြွယ်တို့ လက်ရာကို မည်သူမျှ မိသူမရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။ လက်ရာချင်းကွာကြောင်း သိရှိရ၏။ ၎င်းတို့ချိုးသည့်ဆင်ကို ယူပြီး အတိုင်းအထွာကစတိုင်းယူပြီး နောက်ချိုးကြပါသည်။ သို့သော် ယခင်လက်ရာအတိုင်း ပုံစံမကျသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အများ၏ ပြောကြားချက်အရ သိရှိရပါသည်။ ကျွန်တော်က ဘာဖြစ်လို့မတူရတာလဲဟု မေးဖူးပါသည်။ ထိုအခါ ဒီပညာဟာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဖြစ်နေတာကတစ်မျိုး၊ တစ်ချိန်မှာ အပြိုင်အဆိုင်ပေါ်တတ်သည်က တစ်ကြောင်းကြောင့် ဆင်ချိုးပညာရှင် အကျော်အမော်များမှာ ၎င်းတို့သေခါနီးမှ ဆင်ခေါင်းချိုးပုံ လျှို့ဝှက်ချက်ကို သူတို့သားများသာ သင်ထား၍ဖြစ်ကြောင်း ယေဘုယျ လေ့လာချက်အရ သိရှိရပါသည်။

“ ဦးအောင်ကြွယ်ခင်ဗျား၊ ဆင်ချိုးပြီးရင် ဆင်အပ်တဲ့အဖွဲ့တွေက ရက်ကောင်းရက်မြတ်ရွေးပြီး စတော်တိုက်ယူကြောင်း သိရတယ်ဗျာ၊ အဲဒါလေးရှင်းပြပါဦး ”

“ ဟုတ်ပါတယ်၊ ရှေးတုန်းက ဆင်လာယူတဲ့အခါ ဆွမ်းတော်ကြီးဝတ်အသင်းနဲ့ပေါ့ဗျာ၊ ခုတော့ ရိုးရာဒိုးပတ်၊ နဲ့၊ လင်းကွင်းနဲ့ ဝါးလက်ခုပ်ပဲ ပါတော့တယ်၊ ဒါပေမယ့် ဆင်ဟာရတနာတစ်ပါးဖြစ်တဲ့အတွက် မင်္ဂလာရှိအောင် နတ်ပင့် စတော်တိုက်တဲ့ အလေ့ကတော့ ခုထိပေါ့ဗျာ၊ ရှေးဘုရင်များလက်ထက်ကဆိုရင် ဆင်ကိုနန်းတော်အတွင်းမှာ ဘုရင်ကိုဆက်သတဲ့အခါမင်္ဂလာအခမ်းအနားဆင်ယင်ကျင်းပလေ့ရှိပါတယ်။ မွမ်းမံအပ်သော အဆင်တန်ဆာ (တရုတ်သံဇရာက မော်ကွန်းမှ နိဗ္ဗာန ပစ္စယနာဂ ဆင်ဖြူတော်၏ အဆောင်အယောင် အခမ်းအနား)၊ ထိုကဲ့သို့ အတုယူကာ ဘော်ကြွယ်ဆင်တစ်ကောင် ချိုးသည့်အခါဘော်ကြွယ်အဆင်တန်ဆာပလာများကို မန္တလေးတွင်အပ်ပြီး၊ ဆင်ကိုသူ့နေရာနှင့်သူ အဝင်ခွင့်ကျ တပ်ဆင်ပေးရကြောင်း ရှင်းပြပါသည်။

“ ဆင်ဖြူကို ချိုးတဲ့နေရာမှာ ဆင်မည်းနဲ့ ဘယ်လိုကွာပါသလဲ ”

“ ဟုတ်ကဲ့ အတိုင်းအထွာကတော့အတူတူပါပဲ၊ ဆေးချက်ပဲကွာပါတယ်၊ ဆင်ဖြူတော်က မြေဖြူ၊ ပိတ်ဖြူ၊ ဆီဆေးအဖြူကို သုံးပါတယ်၊ ဆေးချက်ကတော့ အနီရောင်နဲ့ ရွှေရေကို သုံးရပါတယ်၊ ဆင်ဖြူချိုးရာမှာ ချင်းပေါင်းကားထည့်ပေးရတယ် ”

“ တစ်နှစ်ကို ဆင်ဘယ်နှကောင်လောက် ချိုးရပါသလဲ ”

“ အစိုးရအလုပ်နဲ့ ဆိုတော့ သိပ်မချိုးနိုင်တော့ပါဘူး၊ ရိုးရာကိုထိန်းသိမ်းကြတဲ့ ညောင်ခြောက်ပင်က နွဲ့ဆိုးဆင် ၃၉ နှစ်၊ ဆူးကုန်းရပ်က ဇော်ဂျီမောင် ၂၆ နှစ် တို့ပဲ လက်ရာမပျက် ချိုးပါတယ် ”

“ ဒါနဲ့ အမေရှင် ခင်ဗျား၊ သားတွေထဲက ဘယ်နှယောက်များ ပညာအမွေ ပေးနိုင်ပါသလဲ ခင်ဗျာ ”

“ အမေမှာ သားသုံးယောက်ရှိပါတယ်၊ နှစ်ယောက်က တပ်မတော်ထဲ ဝင်သွားကြတယ်၊ တစ်ယောက်က သားကြီး ဗိုလ်မှူးဝမ်းမောင်တဲ့ တစ်ယောက်က တပ်ကြပ်ကြီးအောင်သိန်းပေါ့၊

“ မြင်ပါတယ်ဗျာ ”

“ ဒါနဲ့ ၁၀ နှစ်အောက် ကလေးများ ခေါင်းစွပ်ကနေတဲ့ ဆင်ခေါင်းလေးတွေလည်း မြို့ထဲမှာ တွေ့နေရတယ်ဗျာ ”

“ ဒီဆင်ခေါင်းလေးတွေလည်း ချိုးလို့ရပါတယ် ”

“ ဒါဖြင့်ရင်၊ ဖိုးဝရုပ်တို့၊ ဇီးကွက်ရုပ်တို့လို ကလေးကစားစရာအဖြစ် ဆင်ခေါင်းလေးတွေ ချိုးပြီး နိုင်ငံခြားထုတ်ရောင်းရင် ရနိုင်တာပေါ့ဗျာ ”

“ ရနိုင်တာပေါ့ ”

“ နောက်ပြီး အခုမြေနှင်းဆင်တွေကို ဒီအတိုင်း နိုင်ငံခြားတင်ပို့ရောင်းချရင် ဝါးတို့၊ နှီးတို့၊ စက္ကူတို့နဲ့ ချိုးထားတာဆိုတော့ ဘယ်ခိုင်ပါ့မလဲ၊ ဒီတော့ အဲဒီဝါးအစား အလူမီနီယံသတ္တု အပေါ့ စားကို ပုံသဏ္ဍာန်ချိုးပြီး အပေါ်က ပလတ်စတစ်ဖုံးကာ ဆင်ရုပ်လို့ဆေးခြယ်ပြီး နိုင်ငံခြားငွေရှာ ရင်မကောင်းဘူးလားဗျာ ”

“ ဒါရနိုင်ပါတယ်၊ နှင်ဗျားတို့ စာရေးဆရာတွေက အစိုးရကို အကြံဉာဏ်ပေးပေါ့ဗျာ ”

နှစ်စဉ်သူတို့ချိုးသော ဆင်မှာ ဆုမရသည့်နှစ်မရှိကြောင်း ကျွန်တော်သတိထားမိသည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်က ဆိုရင် သူတို့ဌာန (မြေစာရင်း) ဌာနက သူချိုးတဲ့ရွှေဆင်ကြီးဆို ထိုနှစ်က မိုလ်စွဲသွားပါသည်။

“ ဟိုယခင်က ချိုးတဲ့ဆင်တွေ ခေါင်းဟာ သိပ်လှုပ်ကစားလို့မရဘူး၊ ဒီနောက်တော့ ခေါင်းကို လိုသလို လှုပ်ရှားကစားလို့ရတဲ့ ဆင်တွေဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒါ ဘယ်လိုလဲဗျာ ” ဟုကျွန်တော်သူ့ကို မေးကြည့်တဲ့အခါ သူကရှင်းပြပါသည်။

“ မန္တလေးမြို့က ရတနာမင်းဆင်အဖွဲ့ဟာ ကရင်းမိုးတွေရွာလာလို့ ရွှေလဝင်းဂိုဒေါင်ကြီးထဲ မိုးဝင်ခိုကြတော့ ဆင်ကြီးချော်လဲပါလေရောတဲ့၊ အဲဒီမှာ ခေါင်းကို ထိန်းထားတဲ့ နှီးကြိုးပြုတ်ထွက် ကုန်ရော၊ အထိန်းကြိုးပြုတ်သွားတဲ့အခါ ဆင်ကြီးခေါင်းဟာ လွတ်လပ်သွားပြီး ဝါးကျည်တောက် ထဲက မဏ္ဍိုင်ဝါးကြိုက်သလိုလှုပ်လို့ရလာတာကို တွေ့ရသတဲ့” (လူထုဒေါ်အမာရဲ့၊ ရွှေဒေါင်းတောင် ဆောင်းပါး)။ ဒါဟာ ကျွန်တော်တို့ သဲလွန်စပေါ့ဗျာ၊ ဒါနဲ့နောက် ကျွန်တော်တို့ဆင်ချိုးတဲ့အခါ ခေါင်းကမဏ္ဍိုင်ထိန်း ကြိုးတွေကို ထည့်မပေးတော့ပါဘူး၊ ဒီတော့မှ ဆင်ကတဲ့အခါ ခေါင်းဟာ တငြိမ်ငြိမ် တနဲ့နဲ့နဲ့ လှုပ်ယမ်းလို့ရပြီး အငြိမ်မင်းသမီးများလို့ မေးထိုးမေးဆတ် ကလာကြတာ တွေ့နေရတယ် မဟုတ်လား ”

“ ဟုတ်ပါ၊ ငြော် ဒီလိုကို ”

ထိုနောက်ကျွန်တော်ကပဲ ဆက်လိုက်ပါသည်။ ဟိုလွန်ခဲ့တဲ့ ၁၀ နှစ်ကျော်က ကျောက်ဆည် မြို့နယ် တုံလုံရွာက ဆင်အဖွဲ့တွေကတဲ့ ဆင်ဟာ အလွန်ကြည့်လို့ကောင်းတယ်၊ အဲဒီဆင်ဟာ မေးထိုး မေးဆတ် အလွန်ပိုင်တယ်မဟုတ်လား၊ ဒီဆင်အကကို မြင်သွားတဲ့ မန္တလေးက ဆင်အဖွဲ့တွေဟာ အတုယူပြီးကကြတယ်ဆိုပဲဗျာ ”

“ ဟုတ်မှာပေါ့ ”

“ နောက်တစ်ခုရှိသေးတယ်၊ ခေါင်းနဲ့ကိုယ်တွဲထားတဲ့ လယ်ဂျာအောက်က ဝါးကျည်တောက် လေ၊ အဲဒါ ကရင် ခဏခဏကွဲတတ်ဆိုပဲ၊ ဒီတော့ ”

“ ဒီတော့ ကျွန်တော်တို့က ဒီလိုလုပ်ပေးပါတယ်။ ဝါးကျည်တောက်က မကြာမကြာကွဲတတ်တော့ စက်ဘီးပေါင်က ပိုက်လုံးအပိုင်းအစတွေကို ဖြတ်ပြီးထည့်ပေးလိုက်တယ်။ ခင်ဗျား မြင်မှာပေါ့ ”

“ မြင်ပါဗျာ၊ နောက်ပြီး တချို့ဆင်အဖွဲ့တွေက ခေါင်းပိုသွက်အောင် ကျည်တောက်ထဲ ပေသီးထည့်ကြတာတွေ့ဖူးသဗျ ”

“ ပေသီးထည့်တော့ ခေါင်းဟာပိုသွက်ပြီး လွတ်လပ်တာပေါ့ ”

“ ဆင်ချိုးတဲ့နေရာမှာ သာမရိုးကျ အပြင် တီထွင်မှုတွေမလုပ်ဘူးလား ”

“ လုပ်တာပေါ့ဗျာ ”

“ ဘယ်လိုတီထွင်မှုတွေလဲ ”

“ အရင်က နှာမောင်းအသေ၊ အခုကွေးလို့ဆန်လို့ရတဲ့နှာမောင်း အရှင်တွေခင်ဗျားမြင်မှာပေါ့၊ နောက်ပြီး ခုလိုဘော်ကြွယ်တွေ ခေတ်မစားခင်က ကကြိုးကိုတီထွင်ရတယ်။ ရောင်ဘုလေးတွေအစား၊ ယိုးဒယားပန်းပုံသဏ္ဍာန်သရိုးကိုင်ပြီး အပေါ်က ရောင်ပြားတွေကပ်လိုက်တော့ ပိုလှသွားတာပေါ့ဗျာ၊ နောက်ဆင်ခြေထောက်တပ်တဲ့အခါ အရင်က ခြေဖျားခွေတစ်ခုခံပြီး တာရာဖိနပ်နဲ့တွဲချုပ်ပေးတာပေါ့၊ (ဒါရိုးရာဆင်)၊ ခုတော့ သားရေကို ဆင်ခြေထောက်ပုံသဏ္ဍာန် ခြေသည်း၊ လက်သည်းပုံ ဆေးခြယ်ပြီး ချုပ်ပေးရတယ်။ အောက်ခြေကလည်း ဖိနပ်မမြင်ရအောင် သားရေပြားတစ်ခုခံပေးရတယ်။ ဒါမှ ပိုပြီးသဘာဝကျတာဗျာ၊ နောက်ပြီးရှိသေးတယ်။ ယခင် ရိုးရာဆင်ချိုးတဲ့အခါ လူဝင်ရတဲ့အပေါက် ဝမ်းဗိုက်မှာဟောင်းလောင်းထားတယ်။ ခုတော့ခြေနင်းဆင်တွေဟာ မြေပြင်မှာမကတော့တဲ့အခါ၊ စင်မြင်ပေါ်ကတဲ့အခါ၊ ကင်းမြီးကောက်ထောင်၊ ပတတ်ရပ်စတဲ့ အကတွေတီထွင်ဆန်းသစ်လာတဲ့အခါ ဆင်ဝမ်းဗိုက်ဟောင်းလောင်းကြီးမမြင်ရအောင် ဝမ်းဗိုက်ဖုံးအဝတ်နက်တစ်ခုကို ချုပ်ပြီး ဖုံးပေးရတာပေါ့ ”

“ ဟုတ်ပါပြီဗျာ၊ ဘော်ကြွယ်ဆင်တွေချိုးတဲ့အခါရော သူ့နေရာနှင့်သူ အချိုးကျအောင် တပ်ပေးနိုင်တယ်ဆိုပါတော့ ”

“ ဒါကတော့ စာတွေနဲ့လက်တွေ့ သမူဟကျအောင် လုပ်ပေးရပါတယ်။ ဥပမာ ဆင်ဦးစီးကိုင်တဲ့ ချွန်းများ၊ နဂါးရစ်ခွေနေသည့် ပုံသဏ္ဍာန် တုလုပ်အပ်တဲ့ရတနာ ပုပ္ဖရတ္တိနဂါးပတ်ချွန်း ပုံသဏ္ဍာန်မျိုးနဲ့ အနီးစပ်ဆုံး အသွားအရွက်ကို ဆန်ဖြင့်မွမ်းမံထားဘိသကဲ့သို့ အရောင်တလက်လက် ထွက်နေအောင် ငွေရောင်သုံးပေးရသလို အလယ်တွင် ရွှေ၊ ငွေ အရစ်သုံးရစ်ဖော်ပေးရတယ် ”

ဒီနောက်တော့ -

- (၁) ရတနာဦးကင်းတော်ဖုံး။
- (၂) ရတနာလည်ဆွဲတော်။
- (၃) ရတနာအမြီးဖုံး၊ (၄င်းအစား မြီးဖြန်းကြိုး)။
- (၄) ရတနာစွယ်ခွေးတော်အစုံ။
- (၅) ရတနာမျက်နှာတော်တပ်။
- (၆) ရတနာလက်ကောက်တစ်စုံ။
- (၇) ရတနာနဂါးရုပ်ခြေချင်းတော်တစ်စုံ။

(၈) နှာမောင်း၌ ဆင်တော်တန်ဆာ။

(၉) ကျောကုန်း၊ ကျောပြင်၊ နံဘေး၊ ရင်တို့၌ ဆင်ယင်အပ်သော အဆင်တန်ဆာ၊
(ကတ္တီပါကျောဖုံး၊ ကကြီးအစုံ)

အထက်ပါအတိုင်း ရှေးဘုရင်များလက်ထက် စီးတော်ဆင်ကို မွမ်းမံခြယ်သစီရင်ထားသကဲ့သို့ အနီးစပ်ဆုံးဖြစ်အောင် ဘော်ကြယ်များဆင်ယင်ပေးရကြောင်း ဆင်းချိုးဆရာဦးအောင်ကြွယ်မှ ကျွန်တော်အားရှင်းလင်းပြပါသည်။

နောက်ဦးအောင်ကြွယ်က ဆက်လက်ရှင်းပြသည်မှာ ဘော်ကြယ်ဆင်ကိုမွမ်းမံခြယ်သသည်အခါ

“ ဦးကင်းကုန်းရိုး၊ နားသွယ်ကြိုးက၊ မြီးကြိုးဆီလွမ်း၊ မြီးဖြန့်ကွန်ချာ၊ မျက်နှာထိပ်အုပ်၊ မြဲချုပ်စွယ်ခွေး၊ ညွတ်ညွတ်ကွေးလျက်၊ အသွေးရောင်လျှံ၊ တွင်းခဲရွှေသား၊ အပြားပြားတည်၊ ကိုးပါးနဝရတ်၊ မျက်ဝတ်စုံလင်၊ ပြည့်မွမ်းဆင်သည်၊ ယဉ်ညင်ဓမ္မူ မှန်ကင်းတည်း ” (ဝရသေတဂီရိ ဆင်တော်မော်ကွန်း)

“ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ ချိုးတဲ့ဘော်ကြယ်ဆင်ကို (၁) မြီးဖြန့်ကြိုး (၂) မျက်နှာထိပ်အုပ် (၃) နားသွယ်ကြိုး တို့ကို စာဆိုနဲ့လိုက်အောင် ထည့်ပေးရပါတယ်။ ” နောက်ပြီး ဆင်အဖွဲ့ရဲ့ ဆင်နံမည်ကိုလည်း လှပအောင် ဘော်ကြယ်များနဲ့ တစ်ဖုံ၊ ဆင်ချိုးဆရာရဲ့နံမည်ကိုလည်း စီခြယ်၍တစ်ဖုံ၊ သူ့ထက်ငါ အဖွဲ့တွေရဲ့ ငွေကြေးတတ်နိုင်မှုအပေါ် မူတည်ပြီး ပြုလုပ်ပေးရကြောင်း ပြောပြပါသည်။

“ ဦးအောင်ကြွယ်ခင်ဗျား၊ ရိုးရိုးဆင်(သို့) ရိုးရာဆင်တစ်ကောင် ချိုးပုံ အကျဉ်းချုပ်ပြီး ပြောမပြနိုင်ဖူးလား ”

“ ပြောပြနိုင်ပါတယ် ”

ထို့နောက် ရိုးရာဆင်တစ်ကောင် ချိုးပုံကို အောက်ပါအတိုင်း အကျဉ်းချုပ်ပြောပြပါသည်။

“ ဆင်ချိုးရာမှာ ပထမ ဝါးခွဲဝါးသပ် ပြုလုပ်ရပါတယ်၊ မျှင်ဝါးကိုသုံးပါတယ်၊ ၂၅ လုံးကုန်ပါတယ်၊ သုံးရက်နဲ့ပြီးအောင် ချိုးနိုင်ပါတယ်၊ လက်ကူတစ်ယောက်ရှိရင်ပေါ့၊ ခေါင်းပိုင်းကစချိုးပါတယ်၊ လည်ခွေ၊ လည်ဆင့်ခွေ၊ ဘဲဥခွေနှစ်ခွေပါရတယ်၊ ပြီးနာခွေ၊ နှာဆင်းခွေ၊ နှာလယ်ခွေ၊ နှာဖျားခွေ၊ (နှာမောင်းမှာခွေလေးခု)၊ မျက်ခုံးဒေါက်နှစ်ခု၊ လည်ဒေါက်ရှစ်ချောင်း၊ နှာမောင်းအပေါ်တည့်တည့်မှာ မှန်ဘုတစ်ခု၊ ခေါင်းပေါ်မှာ ဦးကင်းအတွက် ဘုနှစ်ခုထည့်ပေးရပါတယ်၊ မှန်ဘုနဲ့တည့်တည့်မှာ ဝါးတုတ်တစ်ချောင်း(မဏ္ဍိုင်)တစ်ခုထည့်ရတယ်၊ နောက်ခေါင်းနဲ့ကိုယ်ဆက်တဲ့အခါ လည်ပင်းမှာကြားဖြစ်နေတဲ့အတွက် လည်ဂျာတစ်ခု ထည့်ပေးရတာပေါ့၊ အဲဒါအဝတ်စ ရှန်နီကိုပဲသုံးတယ်၊ နောက်နားရွက်နှစ်ခုနဲ့ အစွယ်နှစ်ချောင်းတပ်လိုက်ရင် ခေါင်းကိစ္စ ပြီးပြီ ”

“ ကိုယ်လုံးချိုးတဲ့အခါ ခွေအဝိုင်း လေးခွေထည့်ရပါတယ်၊ လက်ကိုင်ဝါး ဘယ်ညာတစ်လုံး၊ ပေါင်းအိုး၊ ကျောရိုး၊ လက်ပြင် စသဖြင့် ဆင်ရဲ့ သဘာဝအတိုင်း ခွေပေါ်မှာ ဝါးတန်းလေးတွေပစ်ပြီး အဲဒီအပေါ်က ဝါးကပ်လေးတွေကပ်၊ နောက် ရုံးစက္ကူတစ်ထပ်၊ အပြာစက္ကူအပေါ်ကတစ်ထပ်ကပ်၊ နောက်မီးသွေးမှုန့်ကို ကော်ရည်နှင့်ဖျော်ပြီး သုတ်လိမ်းပေး၊ နောက် ခြောက်အောင်

နေပြထားပြီးမှ ပန်းချီပညာနဲ့ပေါင်းစပ်ကာ ဆင်ရုပ်လုံးဖော်ပေးရတယ်။ နောက်ဘောင်းဘီချုပ် ပြီးရှေ့ခြေ၊ နောက်ခြေတပ်ပေး၊ နောက်ကကြိုးလိုက်၊ ဒီအဆင့်တွေပြီးရင် ရိုးရာဆင်တစ်ကောင် ဖြစ်ပြီပေါ့ဗျာ ”

“ ဒါနဲ့ ဦးအောင်ကြွယ်မှာ သားသမီးဘယ်နှယောက်ရှိပါသလဲ ”

“ ကျွန်တော်မှာ သားသုံးယောက်ပဲရှိပါတယ် ”

“ ဇနီးကကော ”

“ ဇနီးက ဒေါ်လွင်လွင်မြင့်ပါ။ သူက မူပြု/လက်ထောက်ဆရာလေ ”

“ ကလေးတွေ အရွယ်ရောက်ကုန်ပြီလား၊ သူတို့ကို ပညာပေးဖို့ ရည်ရွယ်ထားသလား ”

“ ရည်ရွယ်ထားပါတယ် ”

“ ရွှေဆင်၊ ငွေဆင်ဆိုတာကကော ဘယ်လိုလဲဗျာ ”

“ ကျွန်တော်တို့ဆီက ဆင်ပွဲဟာ နှစ်စဉ်သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၄ ရက်နေ့မှာ ကျင်းပတယ်။ လပြည့်နေ့ကျတော့ တောင်ပေါ်တက်ပြီး ရွှေဆင်ငွေဆင် ၁၀ ရုပ် ဘုရားကိုလှူတာပါ ”

“ အဲဒါ အနော်ရထာရဲ့ သဘောအတိုင်းလား ”

“ ဟုတ်ပါတယ်၊ ရွှေဆင်၊ ငွေဆင်ဆိုတာ ဆင်ရုပ်အငယ်စားလေးတွေကို ပြောတာပါ။ အမြင့်က နှစ်မိုက်လောက်ပဲ ရှိတာကလား၊ နီးတို့ ဝါးတို့နဲ့ ချိုးလို့မရဘူး၊ အတွင်းကို လက်ဝင်လို့ မရဘူး၊ ဒီတော့ ရွှံ့နဲ့ ရုပ်လုံးဖော်ပြီး အပေါ်က ရွှေရောင်၊ ငွေရောင်ပြားတွေ ကပ်တာပေါ့ဗျာ ”

“ ဒါနှစ်စဉ်လုပ်တဲ့ ရိုးရာလေလား ”

“ ဟုတ်ပါတယ် ”

“ တချို့ကလည်း ဘုရားကို ဆွမ်းတော်ကြီးကပ် ဆီမီးလှူ၊ စတုဒိသာလည်း ကျွေးလေ့ရှိတယ်။ အရင်ကဆိုရင် ဘုရားကို ရွှေဆင်၊ ငွေဆင် လှူပြီးတဲ့အခါ စွန်ပြီးတော့ တောင်အောက်ကို ပစ်ချ လေ့ရှိတယ် ”

“ ဟုတ်ပြီဗျာ၊ ဒါနဲ့ နောက်ခံသမိုင်းအနေနဲ့က ”

“ ဒီလိုရှိပါတယ် ” ဟု ဦးအောင်ကြွယ်မှ ဆက်လက်ရှင်းပြပါသည်။

“ စည်းခုံစေတီတော်တည်ရှိရာ၊ ရွှေသာလျောင်းတောင်တော်ဟာ၊ ဟိုရှေးက ခြောက်မည်ရ တောင်ဖြစ်ခဲ့တယ်ပေါ့၊ ကကုသန် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူတဲ့အခါ ဒီရွှေသာလျောင်းတောင်မှာ သာသနာတော် ပွင့်လင်းထွန်းပမည် မြင်တော်မူပြီး ကြွရောက်တော်မူခဲ့တယ်ဗျာ။ အဲဒီအချိန်မှာ ဒီတောင်ကို “ ရတနပိမ္မတောင် ” လို့ ပထမအမည်တွင်ခဲ့တယ်ပေါ့ဗျာ ”

“ ဟုတ်ပီဗျာ ဆက်ပါဦး ”

“ ဒီနောက် ကောဏဂုံ မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူတဲ့အခါ ဒီတောင်ကိုကြွလာခဲ့တယ်။ အဲဒီအခါမှာ ရသေ့များဟာ ဒီတောင်မှာ သီးတင်းသုံးနေကြတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီတောင်ကို “ ဣသိ သေဋ္ဌတောင် ” လို့ ဒုတိယ အမည်တွင်ခဲ့တယ်ပေါ့ ”

“ ကဿပဘုရားပွင့်တော်မူတဲ့အခါ ဒီတောင်ကိုပဲ ကြွလာခဲ့ပါတယ်။ စန္ဒကူးနဲ့သာနှစ်များ စွာပေါက်ရောက်လို့ ကိန္နရာများ နှစ်သက်ပြီး လာရောက်နေထိုင်ကြတဲ့အတွက် “ ကိန္နရာ စမ္မာရ တောင် ” လို့ တတိယအမည်တွင်ခဲ့ပြန်တယ် ”

“ ဆက်အုံးဗျို့ ”

“ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ခြောက်ဝါမြောက်တဲ့အခါ၊ ဒီတောင်ကိုပဲ ကြွလာပြန်တယ်။ ဓမ္မာ

သောကမင်းကြီးရဲ့ စေတီတည်ရာဌာန၊ ပုဂံအနော်ရထာမင်းစောရဲ့ ကုသိုလ်ပြုရာဌာန၊ ဝိုင်ညီနောင်တို့ရဲ့ ကုသိုလ်ပြုရာဌာနတို့ဖြစ်မည်ကို မြင်တော်မူ၍ ကြွလာခြင်းဖြစ်တယ်။ ဘုရားလေးဆူတို့ ကြွရောက်လာပြီးဖြစ်တဲ့အတွက် “ စတုရတနရာသီ ပပွတ ” ဟု စတုတ္ထ အမည်တွင်တယ်။ နောက်မှ “ ရှင်သာပင်လျောင်း ” ဟု ငါးကြိမ်မြောက် တွင်ခဲ့တယ်ပေါ့။

“ ရှေ့သို့၊ ရှေ့သို့ ”

“ မဇ္ဈိမဒေသမှာ ဝေတဒီပတိုင်းကို အစိုးရတဲ့ ဝေတဒီပမင်းနဲ့ အာလကပ္ပတိုင်းကို အစိုးရတဲ့ အာလကပ္ပမင်း ၂ ပါးတို့ဟာ သံဝေဂဓမ္မဖြစ်ပြီး၊ ထီးနန်းစွန့်ကာ ရသေ့လုပ်ပြီး အာလကပ္ပရသေ့ဟာ အာလကပ္ပတောင်မှာနေတယ်။ ဝေတဒီပရသေ့ဟာ ရှင်သာပင်လျောင်းတောင်မှာနေခဲ့တယ်။ ထို့ကြောင့် ထိုတောင်ကို “ ဝေတဒီပရက္ခ ” တောင်လို့ ဆဋ္ဌမမြောက် အမည်တွင်ခဲ့တယ် ပေါ့ဗျာ ”

“ ဆက်ရှင်းဗျို့ ”

“ ဒီတောင်ပေါ်မှာ သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၅ ခုနှစ်မှာ ဓမ္မာသောကမင်းကြီးက စေတီတည်ပြီး ပထမကိုးကွယ်ခဲ့တယ်။ နောက် သက္ကရာဇ် ၃၉၅ ခုနှစ်မှာ အနော်ရထာမင်းက သီဟိုဠ်က စွယ်တော်သွားတစ်ဆူရပြီး စွယ်တော်ကို ဆင်ဖြူထက်တွင်တင်၍ အဓိဋ္ဌာန်နဲ့ လွှတ်ရာ ဒီရွှေသာလျောင်းတောင်ထိပ်မှာ ခေတ္တလျောင်းတဲ့အတွက် ဒုတိယအကြိမ် စေတီတည်ပါတယ်။ ဓမ္မာသောကမင်းကြီးရဲ့ စေတီတော်ငယ်ကို ၁၀ တောင်မြင့်အောင် ထပ်မံတည်ခြင်းဖြစ်တယ်။ အနော်ရထာက ဒီစေတီတော်ကို တပေါင်းလမှာ ပွဲတော်၊ သီတင်းကျွတ်လမှာ ရွှေဆင်၊ ငွေဆင် စတဲ့ ဆင် ၁၀ မျိုးတို့ရဲ့ အရုပ်ကို လှူဒါန်းတော်မူတယ်။ ဆွမ်းတော်ကြီးပွဲနဲ့ မီးထွန်းပွဲကိုလည်း စီစဉ်ပြုလုပ် လှူဒါန်းခဲ့တယ်ပေါ့။ ”

“ ဆက်ပါဦးခင်ဗျား ”

“ ဒီနောက် ငလျင်လှုပ်ပြီး စေတီပျက်စီးတဲ့အတွက် အင်းဝဘုရင် မင်းရဲကျော်စွာက သက္ကရာဇ် ၉၅၂ ခုနှစ်၊ တော်သလင်းလဆန်း ၈ ရက်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့မှာ တတိယအကြိမ် ထပ်မံတည်ခဲ့ပါတယ်။ မင်းရဲကျော်စွာရဲ့ ကျောက်စာတိုင်ကို တောင်ထိပ်မှာ စိုက်ထူခဲ့တယ်။ ယခုအထိ အဲဒီကျောက်စာတိုင်ရှိသေးသဗျ ”

“ ဒါနဲ့ နေပါဦးဗျ၊ ရွှေဆင်၊ ငွေဆင် ၁၀ မျိုးကို ဘာကြောင့်လှူတယ်ဆိုတာ ”

“ သြဟုတ်ပြီဗျို့၊ ရွှေဆင်၊ ငွေဆင်လှူဒါန်းရခြင်း အကြောင်းရင်းတော့ ကျွန်တော် အထက်ပါ အတိုင်း ရှင်းလင်းသွားတဲ့အတွက် ရှင်းလောက်ပြီထင်ပါတယ်။ ဆင် ၁၀ မျိုး အရေအတွက် လှူဒါန်းတာကတော့ ကျမ်းဂန်လာဆင် ၁၀ မျိုးရှိတယ်မဟုတ်လား၊ အဲဒီအတိုင်းပေါ့ဗျာ ”

“ ကဲ ခင်ဗျားနဲ့ ဆွေးနွေးရတာ စုံလဲစုံလင်၊ ဗဟုသုတလည်း ရတဲ့အတွက် အမေရှင်ကိုရော၊ ခင်ဗျားပါ ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိကြောင်း ပြောကြားရင်း ခွင့်ပြုပါဦးဗျာ ”

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ကျောက်ဆည်မြို့နယ်၏ အနေအထား

ကျောက်ဆည်မြို့နယ်သည် မြောက်လတ္တီတွဒ်၊ ၂၁ ဒီဂရီ ၂၀ လက္ခနှင့် ၂၂ ဒီဂရီအတွင်း လည်းကောင်း၊ အရှေ့လောင်ဂျီတွဒ် ၉၅ ဒီဂရီ ၅၀ လက်မနှင့် ၉၆ ဒီဂရီ ၅၀ လက်မအကြားတွင် လည်းကောင်း တည်ရှိပါသည်။ မြောက်ဘက်တွင် စဉ့်ကိုင်မြို့နယ်၊ တောင်ဘက်တွင် မြစ်သား မြို့နယ်၊ အနောက်ဘက်တွင် တံတားဦးမြို့နယ်၊ အရှေ့ဘက်တွင် ရွာငံမြို့နယ်၊ ရပ်စောက် မြို့နယ်နှင့်ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်တို့ တည်ရှိနေကြသည်။

မြို့နယ်၏ ဧရိယာအကျယ်အဝန်းမှာ ၇၂၅.၂၈ စတုရန်းမိုင်ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မှမြောက်သို့ မီးရထားလမ်းအားဖြင့် ၃၅၉ မိုင်၊ မော်တော်ကားလမ်းအားဖြင့် ၄၀၁ မိုင် ကွာဝေးတည်ရှိ၏။ မိုးနည်းရေရှားရပ်ဝန်းဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက် အမြင့်ပေ ၃၀၀ ခွဲ မြေပြန့် လွင်ပြင်တည်ရှိ၍ အမြင့်ဆုံးတောင်ကုန်းပိုင်းတွင် ပေ ၄၀၀၀ အကျယ်ရှိသည်။ မြို့နယ်၏ အလျားကား အရှေ့နှင့်အနောက် ၅၈.၅ မိုင်ဖြစ်၍ တောင်နှင့်မြောက် ၁၅.၅ မိုင်ရှိ၏။

ကျောက်ဆည်မြို့နယ်သည်-

- (၁) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဗဟိုအချက်အချာ၌ တည်ရှိသည်။
- (၂) မိုးနည်းရေရှားရပ်ဝန်းဒေသ၏ ဗဟိုလည်းဖြစ်သည်။
- (၃) ဇော်ဂျီ၊ ပန်းလောင်၊ စမုံမြစ်တို့ ဖြတ်သန်းခြယ်လှယ်ရာ ဒေသလည်းဖြစ်သည်။
- (၄) ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်လွင်ပြင်နှင့် တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်းရှိနေသည်။
- (၅) ဧရာဝတီမြစ်နှင့် မလှမ်းမကမ်းနေရာတွင်လည်းရှိသည်။

သမိုင်းဦး လူနေမှု အခြေအနေ

ရှေးအခေါ် မလစ်သာလွင်ပြင်၊ နှောင်းအခေါ် လယ်တွင်း ၁၁ ခရိုင် နောက်လယ်တွင်း ကိုးခရိုင်တွင်သည်။ ကျောက်ခေတ်နှောင်းကာလ လူသားတို့နေထိုင်ဖူးသည်။ (ပြဒါးလင်းဂူ သုတေသနလုပ်ငန်းများအရ။)

အနော်ရထာနှင့် ကျောက်ဆည်

အနော်ရထာ၏ခံတပ် ၄၃ မြို့တွင် ဤမြို့နယ်ရှိ မြင်စိုင်းမြို့ပါဝင်ခြင်း၊ ဆည်မြောင်း၊ ခရိုင်၊ စေတီ၊ ချောင်း၊ ကန်၊ ဘုရားတို့ကို ပြုစုခဲ့သည်။ ပန်းလောင်မြစ်တွင် (၁) ကင်းတားဆည်၊ (၂) ငလိုင်သေဥ်ဆည်၊ (၃) ပြောင်းပြာဆည်၊ (၄) ကျီးမဲဆည်တို့ကို ပြုစုခဲ့သည်။

ဇော်ဂျီမြစ်တွင် (၁) နွားတက်ဆည်၊ (၂) ကွမ်းဆေး၊ (၃) ငပြောင်ဆည် စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ယနေ့ ထင်ရှားသည့် ဆည်များ

(၁) ကင်းတားဆည်၊ (၂) မင်းရဲဆည်၊ (၃) ကူတော်ဆည်၊ (၄) ဒီးတောဆည်၊ (၅) သင်းကွဲဆည်။

အနော်ရထာ၏ အာသီသ

သက္ကရာဇ် ၄၅၇ ခုနှစ် ကဆုန်လဆန်း ၇ ရက် စနေနေ့တွင် အနော်ရထာမင်းစောသည် ကိုးခရိုင်အလယ် ရွှေချက်စု၌ ရုပ်တော်မူ၍-

“ငါပြုစုသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို သာသနာငါးထောင်ပတ်လုံး တည်စေသောဝံ။ သိကြားနတ်ကစ၍ ငါပြုစုသော ကုသိုလ်ကောင်းမှု၊ ရုပ်ပွားစေတီ၊ ဘုရား၊ သိမ်၊ ဂူထွတ်၊ ဇရပ်၊ တန်ဆောင်း၊ ဆည်မြောင်း၊ ကန်ချောင်းများကို ပြုစုပါသည်။ သူကား ငါနှင့်အတူ ကုသိုလ် ခံစေရစေသောဝံ။ ငါကဲ့သို့ ဘုန်းတန်ခိုးကြီး၍ နိုင်ငံကျယ်ဝန်းစေသောဝံ၊ ငါပြုသော ကုသိုလ် အကျိုးကို အမျှဝေ၏။ သေသော်လည်း ငရဲမလား၊ နတ်ရွာလားစေသောဝံ၊ ဆည်ကို ပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးသော် ဆည်ဖျက်တစ်သောင်းတည်း၊ မြောင်းကိုဖျက်ဆီးသော် တစ်ထောင်တည်း၊ ဆည်ပျက်သော် ဆည်နံဘုရားကို ရေသျှမ်းသင်လွှတ် ရွှေသင်္ကန်း လှူစေ သတည်း။ အညာသို့ တက်၍ ဆည်စေသတည်း။ ဆည်စောင့်နတ်ရုပ်မိဖုရား မစစေသတည်း။” (ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၅၃ ခုနှစ်က ကျောက်ဆည်ဝန် နေမျိုး မဟာ သင်္ကြန် လကျော်ကျော်သူနှင့် နန္ဒမိတ်တို့၏ ကိုးခရိုင် အဝန်း စစ်တမ်းချုပ်ခေါင်အစစ်ခံချက်စာတမ်းမှ ကောက်နုတ်ချက်။)

ကျောက်ဆည်ဖြစ်တည်လာခြင်း

ကျောက်ဆည်ဟူသော အမည်သည် ပုဂံနရပတိစည်သူမင်းကြီး၏ မင်းရဲဆည်(ခေါ်) ကျောက်ဆည်တော်က စခဲ့လေသလား တွေးတောဖွယ်ရှိ၏။ ပါမောက္ခ ဂျီအိပ်လုစ်ကမူ ဆည်ကစတင်သော အမည်မဟုတ်ဟုဆိုသည် ပွစ်သာခရိုင်လက်အောက်၌ တောက်ဆည်ကြီး၊ တောက်ဆည်ငယ်၊ တောက်ဆည်မိယ်ရှိဖူးကြောင်းကို ကျောက်စာ၌တွေ့ရဟန်ဆို၏။ ထို့ပြင် “ကျောက်”တစ်ရွာ၊ “သယောင်”တစ်ရွာ၊ “မောင်း”တစ်ရွာရှိခဲ့ရာမှ ထိုသုံးရွာသည် ကျောက်ရွာ၌ စုပေါင်းခဲ့သည်။ ထိုကျောက်ရွာအမည်ကိုစွဲ၍ မင်းရဲဆည်ကို ကျောက်ဆည်ဟုခေါ်သည်။ သို့နှင့် ကျောက်ရွာသည်လည်း ကျောက်ဆည်ရွာဖြစ်လာဟန်ဆိုသည်။

လယ်တွင်း ကိုးခရိုင်

ကုန်းဘောင်ခေတ် အမရပူရမြို့တည်၊ နန်းတည်၊ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်တွင် ပြန်လည် ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာမှ၊ ပန်းလောင်လေးခရိုင်၊ ဇော်ဂျီငါးခရိုင် နှစ်ရပ်ပေါင်း လယ်တွင်းကိုးခရိုင်ဟု ယနေ့တိုင်အောင် အမည်တွင်သည်။

(၁) ပန်းလောင်မြစ်ရေသောက်နယ်အတွက်

(၁) စောလှ၊ (၂) ပင်လယ်၊ (၃) ပွစ်သာ(မြစ်သာ)၊ (၄) ပွည်မနား(ပျဉ်းမနား)။

(၂) ဇော်ဂျီမြစ်ရေသောက်နယ်အတွက်

(၁) မြောင်လှ၊ (၂) မြင်းခုံတိုင်၊ (၃) ပန်၊ (၄) မကွရာ၊ (၅) မြင်စိုင်းမြို့။

လူဦးရေနှင့် ရပ်ကွက် ကျေးရွာ အုပ်စု

ကျောက်ဆည်မြို့နယ်တွင် လူဦးရေ ၁၃၅၀၄၄ ရှိပါသည်။ ရပ်ကွက်အုပ်စုပေါင်း ၁၀ ခုရှိ၍ ကျေးရွာအုပ်စု ၈၆ အုပ်စုဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းအခြေအနေ

ဤမြို့နယ်ရှိလယ်ယာများမှာ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးမြေများသာဖြစ်သည်။ တောင်သူပေါင်း ၁၇၂၇၃ ရှိသည်။ အသားတင်စိုက်ပျိုးသည့်မြေဧရိယာပေါင်း ၈၃၅၉၁ ဖြစ်သည်။ စပါးအထူးအထွက်တိုး၊ သီးထပ်၊ သီးညှပ်များ စိုက်ပျိုးကြသည်။ ခြံစိုက်ပျိုးသူအနည်းငယ်ရှိသည်။

ဘုရားပွဲတော်နှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ပွဲတော်များ

- (၁) ရွှေသာလျောင်း တပေါင်းပွဲတော်။
- (၂) ဆည်တော်နံ ရွှေမုဋ္ဌောစေတီနှင့်ဆွမ်းချပွဲ။
- (၃) ဓာတ်တော်တောင် လိုဏ်ဂူ ဘုရားပွဲတော်။
- (၄) သံတော်မြက်တောင် ဘုရားပွဲတော်။
- (၅) ရှင်ပင်ရွှေဆပ်သွား ဘုရားပွဲတော်။
- (၆) ရွှေသိမ်တော် ဘုရားပွဲတော်။
- (၇) သံချပ်ကုန်း ဘုရားပွဲတော်။
- (၈) ဝေဘူချောင်း၊ ဆယ်ဘူ ဘုရားပွဲတော်။
- (၉) သီတင်းကျွတ် ဆင်ပွဲတော်။

ကျောက်ဆည် ဘရိကတီးကျောက်ထုတ်လုပ်မှု

ကျောက်ဆည်မြို့နယ်တွင် ဘရိကတီးကျောက်စီမံကိန်းမှ မြန်မာ့ရေနံအတွက် စီးပွားဖြစ် ကျောက်များထုတ်လုပ်ခဲ့ရာ တန်ပေါင်း ၁၀၀၀၀ ထုတ်လုပ်ပြီးကြောင်းသိရသည်။

ကိုးဂဏန်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အစွဲအလမ်း

ကျောက်ဆည်ကို “ကိုးခရိုင်နယ်” ဟု လူသိများကြသည်။ နယ်သူနယ်သားတွေက “ကိုးမြေ” ဟုအမြတ်တနိုးခေါ်ကြ၏။ “၉” ဂဏန်းကိုအန္တရာယ်ပြုမ်းသော ဂဏန်းအဖြစ် အရိုးစွဲယုံကြည်ခဲ့ကြ၏။ လဆန်း ၉ ရက်နေ့ လဆုတ် ၉ ရက်နေ့တွင် ခရီးမသွား။ ရှောင်ကြ၏။ ခရီးသွားလျှင်လည်း ၉ ယောက်မသွား။ အန္တရာယ်တစ်စုံတစ်ရာတွေ ကြုံလိမ့်မည် ဟု စွဲလမ်းခဲ့သည်။ ဤသို့ယုံကြည်ခြင်းမှာလည်း မောကိုးပြည်ထောင်ကိုပိုင်စိုးခဲ့သော စောနောင်မှာ ကိုးခရိုင်အတွင်း လဆန်း ၉ ရက်နေ့၌သေဆုံး၍ “ကိုးသိန်းရှင်နတ်” ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်မည်ထင်သည်။

ရဲရမန်းဒေသ သစ်တောကြီးဝိုင်း

ကျောက်ဆည်မြို့နယ်ရှိ သစ်တောကြီးဝိုင်း ဧရိယာမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၁) ရဲရမန်းကြီးဝိုင်းဧက ၂၀၄၃၅၆၊ (၂) တိုးချဲ့ကြီးဝိုင်းဧက ၅၅၅၅၊ (၃) ရဒန်းချောင်းဆုံကြီးဝိုင်းဧက ၄၆၀၆၁ ဖြစ်သည်။ ကျွန်းသစ်တန် ၄၇၇၁ ထုတ်လုပ်ပြီးဖြစ်ကြောင်း သိရပါသည်။

ထို့ကြောင့် ကျောက်ဆည်မြို့နယ်သည် ပထဝီအနေအထားအရလည်းကောင်း၊ သမိုင်းအနေအထားအရလည်းကောင်း ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့သော နယ်တစ်နယ်ဖြစ်ခဲ့ပါကြောင်း တင်ပြရပါသည်။ ကျောက်ဆည်မြို့နယ်၏ ထူးခြားချက်များတွင် အထူးခြားဆုံး၊ အကျော်ကြားဆုံးမှာ ရိုးရာဆင်လူပွဲကို ကိုးခရိုင်တွင် ယှဉ်ပြိုင် နွဲ့ခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

xx

ကိုးမြေကဆင်ပွဲ

- ကြာငါးမည်ကြိုင်သင်း၊
သီတင်းကျွတ်တဲ့လ။
ကိုးနယ်မှာ ဆင်လှူပွဲ၊
နွဲ့ပျော်လေကြ။ ။
- တောရွာက တစ်ဖွဲ့လား၊
ဟောဟိုမှာ အရပ်တစ်ဖွဲ့၊
ဆင်ရုပ်တွေနဲ့မည်ထိုး၊
အမျိုးမျိုးပါကွဲ့။ ။
- ဆူးကုန်းရပ်“ဇော်ဂျီမောင်”၊
ညောင်ခြောက်ပင်“နွဲ့ဆိုး”၊
ပေါက်တောရပ်“ဧရာမင်း”တဲ့၊
သီတင်းကျော်ဟိုး။ ။
- မောင်းသံကဒူဟူ၊
အလှူခံလာပြီကွဲ့။
အိမ်ရှေ့မှာဆင်အဖွဲ့၊
တီးမှုတ်ကြရဲ့။ ။
- ဒိုးသံမှာ အယိုင်တီးတော့၊
ဆင်ကြီးက ကျွမ်းစိုက်သနော်၊
ကြည့်သူတွေဘယ်မငြီး၊
တီးပါဦးခေါ်၊
ကလေးလူကြီးရွှင်ပျော်၊
ကိုးမြေပေါ်ဒီလေ့။
ငွေဖလားကို အသာထိုး၊
ငွေဖြိုးတဲ့နေ့။ ။
- ပွဲတော်ရက်ရောက်လို့လား၊
ဆင်အဖွဲ့တွေမှာလှုပ်ရှား။
ပြိုင်ပွဲကို အနိုင်ကြရန်၊
နွဲ့ကြတယ်ဗျား။ ။
- သီးနဲ့တွေဝေဖြိုးထပ်၊
ငွေကြီးတပ်ရွှင်ပျော်၊
ဗေတိုးပတ် အစဉ်ဆော်တယ်၊
ကိုးမြေပေါ်တစ်လွှား။

- ဆင်လှပွဲမို့ နှစ်စဉ်ကျော်တယ်၊
ချစ်ခင်နော်ပျော်ကြစို့လား။ ။
- မင်္ဂလာတော်ဆင်၊
ဖွဲ့ယဉ်ကာ လမိုင်းတင်ပေါ့၊
ဥတေရှင်မင်း။
သာလျောင်းတောင်နယ်တစ်ခွင်၊
သိကြားနတ်ယဉ်သည့်ဆင်၊
သည့်ဆင်ကိုပေးအပ်နှင်း၊
ငါတို့ပြိုင်ပွဲကျင်း။ ။
- ဘယ်အရပ်ကလာသည့်ဆင်၊
သိချင်သူမေး၊ အဖြေပေး။
ကျွန်ုပ်တို့ဟတ္ထိ၊ အရပ်သိ၊
ကြည့်မြင်သူငေး၊ ပြိုင်စံဝေး။
ဟေး ဟေး ဟေး။ ။
- ကိုင်ပေါက်မည့်ဟန် ထိုးမည့်ဟန်နဲ့၊
ဗုံညံ၊ ဗုံညံ၊ ဟန်တကြွကြွ၊
အယိုင်လည်းက၊ အယဉ်က။
- ဆင်ဦးစီးကပေါက်ချွန်းကိုင်၊
မြောက်ကြွ မြောက်ကြွနိုင်၊
ဒိုးပတ်သံက လှိုင်လှိုင်ပေး၊
လမိုင်းဝင်ပြီလေး။ ။
- နရည်၊ ဝါးလတ်၊ စည်းချက်မှန်၊
ဆင်ကြီးလေးခင်းဟန်။
ဘယ်တစ်ဖန် ညာတစ်လှည့်၊
သူတစ်ပြန်၊ ကိုယ်တစ်လှည့်၊
ဆင်ဦးစီးနဲ့စစ်ခင်းရဲ့။ ။
- ပတတ်ရုပ်လို့ ကင်းမြီးထောင်၊
အံ့ဩကြလိမ့်မောင်၊
ဆင်ကောင်ကြီးက လူလိုကွဲ့၊
ကတတ်ပါပေရဲ့။ ။
- သမိုင်းဝင်တဲ့ ပွဲတော်မဟာ၊
ဟိုခေတ်ချိန်အခါ၊
ဘုရင်အနော်ရထာ အင်္ဂုဏ်နဲ့၊
စွယ်တော်ဆင်ပေါ်တင်လွှတ်ခဲ့၊
သာလျောင်းတောင်ရဲ့တောင်ထွတ်မှာ၊
ဆင်ဖြူဝပ်လေရာ၊

- စေတီတည်ကာ ကိုးကွယ်ကြ၊
မိန့်ခွန်းမြှောက်ချေဟ။ ။
- နယ်သူနယ်သား အေးချမ်းစေ၊
နှစ်စဉ်ကျင်းပနေ၊
ကိုးနယ်မြေက ဆင်လှပွဲ၊
သီတင်းကျွတ်မှာနွဲ့။
- ထူးကဲလှတဲ့ အနုပညာ၊
ကျောက်ဆည်မြို့ကပါ၊
ဆရာငယ်ကြီးရဲ့တီထွင်မှု၊
ဆန်းပေ ယဉ်ပေ ဆင်ရုပ်တု၊
အနုပညာ လွန်မြောက်စွာ၊
ထိမ်းသိမ်းကြဖို့ တိုဝန်တာ၊
ကိုးနယ်မြေမှာ လွန်ထူးခြား၊
ဆင်လှပွဲတဲ့ဗျား။ ။

အထက်ပါကဗျာလေးကို ကျွန်တော်အလွန်သဘောကျမိပါသည်။ ကျောက်ဆည်မှာ သီတင်းကျွတ်ဆင်လှပွဲဆို အလွန်စည်ကားသည်။ ပွဲမဝင်ခင် အပြင်မှာကျင်းပဆိုသကဲ့သို့၊ သီတင်းကျွတ်လမရောက်မီ ဝါခေါင်၊ တော်သလင်း လတွေ့ဆိုရင် ကျောက်ဆည်မြို့ပေါ်မှာ ဗုံညံသံကြားရစမြဲ၊ အရပ်အဖွဲ့၊ တောအဖွဲ့စုံလို့လှုပ်ရှားကြပြီ။ ဆင်ချိုးဆရာတွေဆီ အပြေးအလွှား သွားကြသည်။ သူဆင်ကအရင်၊ ငါဆင်ကနောက်၊ ရက်ချိန်းလှရတာအမော၊ ဆင်ချိုးဆရာကား မျက်စိမဖွင့်တော့၊ စောစောလို့လျှင်ကြိုတင်အပ်မှတဲ့၊ သူကကြိုက်ဈေးခေါ်သည်။ ယခင်နှစ်က ဈေးကိုပြောလျှင် သူမကြိုက်တတ်၊ သူကကုန်ကြမ်းဈေးကြီးတော့ ဆင်ဈေးလည်းကြီးတာပေါ့တဲ့၊ ဒါသူ့အပြော၊ ဒါပေမဲ့ လူငယ်တွေကမလှန်ရဲ၊ ရက်နောက်ကျမှာစိုး၍ အလျင်စလို ကြိုက်ဈေးပေး တတ်မြဲ။

လူငယ်အဖွဲ့တွေ ဆင်အပ်ထားပြီးပြီဆိုလျှင် ဆင်ချိုးဆရာအိမ်ရေထွက်မတတ် သွားတတ် ကြသည်။ မိမိဆင်ကို ကြည့်လိုမဝ၊ ရှုလိုမဝ ဟိုနားကဟိုလို၊ ဒီနားကဒီကဲ့သို့ စသည်ဖြင့် ဆရာလုပ်တတ်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ကကြီးကို ဆန်းမှသစ်မှကြိုက်သည်။ ငွေကြေး မတတ်နိုင်သည်အဖွဲ့တွေက ရိုးရိုးဆင်(ရိုးရာ)ကို အပ်ကြ၏။ တတ်နိုင်သူတွေကတော့ ဘော်ကြယ်ကို သူ့ထက်ငါ လှသည်ထက်လှ၊ ယဉ်သည်ထက်ယဉ်အောင် ခြယ်သကြသည်။

သူတို့ဆင်တွေကိုလည်း နံမည်အမျိုးမျိုးနှင့် ကင်ပွန်းတတ်ထားကြသည်။ ကြည့်ပါ။ ဇော်ဂျီမောင်၊ နွဲ့ဆိုး၊ ဇရာမင်း၊ သုဝဏ္ဏရတနာဟတ္ထိ၊ မုန်၊ လှရတနာ၊ သီရိရတနာ စသည်ဖြင့် မင်္ဂလာ ရှိအောင် သူ့အဓိပ္ပါယ်နှင့်သူ မှည့်တတ်ကြသည်။ တချို့ကတော့ အပျော်သက်သက်ပဲ ကမည်၊ ပြိုင်ပွဲကိုစိတ်မကူးတဲ့ အဖွဲ့တွေကတစ်မျိုး၊ သူတို့ဆင်ကို နံမည်ပေးထားပုံတွေကြည့်ပါ။ ဇွတ်၊ ရှိုင်း၊ မိုက်ခဲ၊ နိတ်ဟ၊ ဘူဇီဇာ၊ စံနက်ကျော်၊ သူလာပြီ၊ နာမည်မရှိ၊ ဂေါ်ဖားသား၊ မသိဘူးပူးနေတယ်၊ ဟတ္ထိ စသဖြင့် ပေါလိုက်သည်ဆင်တွေ။

ရက်ချိန်းစေ့၍ ဆင်ယူပြီဆိုလျှင် ကန်တော့ပွဲ တစ်ခုပါရသည်။ နံနက်စောစော ဆင်ချိုးဆရာ အိမ်သွားပြီး ကန်တော့ပွဲကိုပြင်ကာ ဆင်ကို ဥတေနနတ်အား ကိုးထားပါသည်။ နောက် အတီး အဖွဲ့တွေနဲ့ အဖွဲ့တော်သားတွေစုံတဲ့အခါ ဆင်ကရန်ပြင်ကြရသည်။ ဆင်ထဲ လူနှစ်ယောက်ဝင်မိပြီ ဆိုလျှင် ဒိုးပတ်က နတ်ဒိုးတီးပေးရ၏။ ထိုအခါ ဆင်ကြီးက ကန်တော့ပွဲရှေ့တွင် ဦးခေါင်းစိုက်ပြီး စတော်တိုက်ရသည်။ ထိုသို့ နတ်ဒိုးသုံးကြိမ်ကြော့တီးပေးရသည်။ သုံးကြိမ်သုံးခါဆင်ကြီးက နတ်ပင့်ကန်တော့ခန်းကိုကပြီး လမိုင်းဝင်လာပါသည်။ ထိုအခါ ဒိုးက အယိုင်စပါတော့သည်။

ထိုအချိန်တွင် အဖွဲ့တော်သားတွေကလည်း လမိုင်းဝင်လာပြီး ဗုံတောက်သံကို ဝိုင်းဆိုကြသည်။ ဆင်ကြီးကလည်း ခပ်သွက်သွက်ခပ်မြူးမြူးကတော့သည်။ ထိုနောက်အယဉ်သီချင်း တစ်ပုဒ်နဲ့ကပြပြီး ဆင်ကြီးကို နှာမောင်းမှဆွဲ၍ အရပ်တကာ အလှူခံထွက်တော့သည်။ ရှေ့မှငွေဖလားကိုင်ကာ အိမ်ပေါက်စေ့သွားသည်။ နောက်က ဆင်ကြီးကလည်း အိမ်တစ်အိမ် သီချင်းတစ်ပုဒ်ကျ ကပေးရသည်။

ရပ်ကွက်ကျေးရွာအတွင်းရှိ ကလေးလူကြီး ဗုံညံသံကြားလျှင် မနေနိုင်၊ အိမ်ထဲမှ ထွက်လာကြသည်။ တချို့ဆင်အဖွဲ့တွေက မောင်းကြီးပါသည်။ အလှူခံဝင်ပြီဟောဆိုလျှင် မောင်းတီးသံ ခူဟူ အဝေးက ပေးလိုက်၏။ အိမ်တွေက လူတွေအလျှိုအလျှိုထွက်ကြသည်။ လက်ထဲမှာ ပိုက်ဆံထည့်ရန်အသင့်၊ ဆင်ကြီးကို သူ့အိမ်ကိုယ်အိမ်ကရန် အလှူအယက်ခေါ်တတ်ကြသည်။ သီချင်းတစ်ပုဒ်ပြီးလည်း နောက်တစ်ပုဒ်ကပါဦးဟု ဆင်နောက်ကို ကလေးတွေ တကောက်ကောက် လိုက်အော်တတ်သည်။ ဒီအခါ မောတာပမ်းတာဘေးဖယ်ထား၊ တစ်ပုဒ်လောက်တော့ ထပ်ကြော့လိုက်ရသည်။ တစ်နေကုန် အလှူခံထွက်လေ့ရှိသည်။ ကျန်ခဲ့တဲ့အဖွဲ့တော်သားတွေက ထမင်းထုပ်နောက်က လိုက်ပေးရ၏။ ညနေဆို ငွေဖလား အပြည့်၊ ဒီလိုနဲ့ ဆင်ရာသီမှာ အလှူခံထွက်ကြသည်။ ရလိုက်သည့်ငွေတွေ၊ ဆင်ဖိုးလည်းကြေ၊ ဆိုင်းဖိုးလည်းရှင်းပြီးတာတောင် လက်ကျန်ငွေကရှိသေးသည်။ ထိုငွေကိုတော့ ပြိုင်ပွဲဝင်ရန်နှင့် ဆင်ပြင်ရန် အသင့်ထားရသည်။

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ကိုးမြို့နယ်အလှဆင်အက

မြေနှင်းဆင်အကတွေ ပေါ်လာတာ မကြာသေးပါ။ ဆရာငယ်ကြီး၏ ကျေးဇူးလို့ပင် ဆိုနိုင်ပါသည်။ ရှေးယခင်က သီတင်းကျွတ်ဆင်လှူပွဲဆိုလျှင် သုံးလေးတောင်ခန့်ရှိ မတ်တတ် ရပ်နေသော ဆင်ရုပ် ၊ ဝပ်နေတဲ့ဆင်ရုပ်ကို ထမ်းစင်ပေါ်တင်ပြီး လူလေးယောက်ထမ်းကာ ဆွမ်းတော်ပွဲတွေနှင့် တောင်ပေါ်တက်လှူလေ့ရှိသည်။ တချို့ကလည်း ရွှေဆင်၊ ငွေဆင် ၁၀ ရုပ် ပြုလုပ်ပြီး လှူကြသည်ဟု သိရပါသည်။

သဘာဝ ဆင်တစ်ကောင်အလား ပြုလုပ်ထားသည့် "မဟို" အဖွဲ့၏ ဆင်ကြီးနှင့် ဆင်ဦးစီးတို့ကို တွေ့ရစဉ်

ကျေးဇူးရှာရပ်ကွက်တိုင်းက အတီးအမှုတ် အကအခုန်များနှင့် တပျော်တပါး သွားပြီး လူကြိုကြောင်း နောက်တော့၊ တောင်ပေါ်ကို တက်တဲ့ စောင်းတန်းတွေ ဖြစ်လာပြီးနောက်ပိုင်း၊ ထမ်းစင်နှင့် တက်ရတာ မလွယ်ကူတော့ပါ။ ထိုအခါမှ ဆရာငယ်ကြီးက မြေနှင်းဆင်ကို ထွင်လိုက်ပါသည်။ ယခင်က ထိုကဲ့သို့ထမ်းစင်များထမ်းပြီး၊ ဆင်ရုပ်တွေ လူတို့ရှာကို “ထမ်းစင်တော်ရွာ” ဟုယခုတိုင် ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိကြောင်း လူကြီးများပြောပြ၍ သိရပါသည်။ မြေနှင်းဆင်တွေပေါ်ခဲ့တာ နှစ်ပေါင်း တစ်ရာကျော်ခဲ့ပါပြီ။ ဆရာငယ်ကြီး မြေနှင်းဆင်ကို စချိုးတဲ့နှစ်မှာ ၁၂၃၈ ခုနှစ်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့နောက် ဆင်အကတွေလည်း ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။ ဆင်အကမှာ-

- (၁) နတ်ဒိုး
- (၂) အရိုင်
- (၃) အယဉ်ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိပါသည်။

နတ်ဒိုးဆိုသည်မှာ

ဆင်အကတွင် နတ်ဒိုးဟူ၍ ရှိပါသည်။ ဆင်ချိုးပြီးဆင်ယူတဲ့အခါ ကရသောအကမျိုး ဖြစ်သည်။ ဆင်ချိုးဆရာမှာ သူ၏အိမ်တွင် ဆင်ကို အောက်မှ ခုံများဖြင့်ခု၍ တင်ထားပါသည်။ ဆင်၏ရှေ့တွင် ကန်တော့ပွဲတစ်ခုကိုစားပွဲပေါ်တွင် တင်ထားပါသည်။ ထို့နောက် အဖွဲ့ထဲမှ ဆင်ကရန် ဆင်ထဲကိုဝင်ရပါသည်။ ဆင်ချိုးဆရာက ကန်တော့ပွဲကို သုံးကြိမ်မြောက်ကာ ဥတေနနတ်ကို ပသ ပူဇော်ရပါသည်။ ပြီးလျှင် နတ်ဒိုးကို သုံးကြိမ်တီးလေ့ ရှိပါသည်။

အဖွဲ့အတွင်းမှ အဆိုတစ်ဦးက

“မင်္ဂလာရယ်တဲ့မှ (မဏ္ဍိုင်လေ)၊ ဆင်များသခင် ဥတေရှင်ကို ပွဲယဉ်ပါလို့ လမိုင်းတင်၊ ကူညီဝိုင်းလို့မိုင်းမပါစေချင်၊ ဆဒ္ဒန်ဟတ္ထိ၊ ပတ္ထိနာဂိန်၊ ဒေဝိန်သခင်၊ ဘိုးတော်သိကြားပေးထားတဲ့ ဒီဆင်” ဟု ဆိုလိုက်ရာ ဆင်ကြီးမှ ကန်တော့ပွဲဆီကိုသွားပြီး ဦးခေါင်းခိုက်ကန်တော့ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သုံးကြိမ်ကန်တော့ပြီးမှ အရိုင်အက၊ အယဉ်အကများ ကလေ့ရှိပါသည်။

အရိုင်အက

အရိုင်ကသည်အခါ ပထမ ဗုံထောက်နှင့်စဖွင့်ပါသည်။ အဖွဲ့အတွင်းမှ အဆိုတစ်ဦးက ဗုံထောက်ကို အောက်ပါအတိုင်းသီဆိုပါသည်။

ဗုံထောက်သီချင်း

ကိုးမြို့နယ်အထင်ကရ၊ ဆင်အကနဲ့ဖိတ်ခေါ်၊ မြင်ရမှစိတ်ပျော်မယ်၊ မိတ်သဟာနော် ကြွခဲ့ပါအုံး၊ ယဉ်ကျေးမှုပွဲတော်ပါကွယ်၊ အစဉ်ရှေးရှုနဲ့ပျော်မဆုံး။

ထိုဗုံထောက်သီချင်းဆုံးရော၊ ဆင်ကြီးလည်း ခပ်ကြမ်းကြမ်းပြေးလိုက်လွှားလိုက်၊ မြူးမြူးကြွကြွ ခေါင်းကြီးကိုဝပ်လိုက် ထောင်လိုက်နဲ့ ကလေ့ရှိပါတယ်။ ဝိုင်းတော်သားတွေက “ထိုးဟထိုးဟ” နှင့်ညာသံပေးပေးလိုက်တဲ့အခါမောင်းကြီးကလည်း တဒုနုနုနက်ပြီပေါ့၊ ကလေး လူကြီး ဆင်ထိုးမှာကြောက်လို့၊ ပြေးကြလွှားကြနဲ့၊ လဲသူလဲ ကွဲသူကွဲ ပွဲအတော်ကျပါသည်။ ဒိုးကလည်း သံကုန်လို့မို့၊ နဲ့ဆရာကလည်း နားထင်ကြောတွေတင်းအောင်မှုတ်၊ ဝါးကလည်း

တအားတီး၊ တစ်ခါတလေ ဆင်ကြီးမြေမှာ ဝပ်လဲတဲ့အခါ လက်ခတ်လက်ဝါးတီးလို့ အလွန်ပျော်ကြပါသည်။ ဘေးကလူတွေကဝိုင်းပြီး ဆင်ကြီးကို မထူပေးရသည်။ ဒီတော့မှ အထဲက ဝင်ကသူနှစ်ယောက်ကို ဆွဲထုတ်ရတော့သည်။ နောက်ထပ်လူအသစ်လဲပေးရသည်။ တစ်ဆိုင်ကလျှင် ၁၀ မိနစ်ဆိုတာ မနည်းကယူရသည်။

အထက်ပါဆင်အရိုင်းအကကို သွက်လက်ပြီး အကြမ်းအရမ်းကရလို့ လူအများ အလွန်နှစ်သက်လေ့ရှိပါသည်။ ယခင်က ကျောက်ဆည် “ရိုးရာဆင်အက” မှာ အရိုင်းကပဲလို့ ပြောလျှင်ရပါသည်။ အရိုင်းကသည်အခါ နောက်ခံတီးဝိုင်းကတော့ နဲ့၊ ဒိုး၊ လင်းကွင်း၊ ဝါးလခတ်၊ မောင်းကြီးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

လေးခင်းအက

လူနဲ့ဆင်စစ်ခင်းသည်အသွင် ကသည်အက ဖြစ်ပါသည်။ တောတွင်းမှဖမ်းလာသည့်ဆင်ရိုင်းတစ်ကောင်ကို ဘုရင့်ထံမဆက်သမီ ယဉ်လာအောင် ပြုလုပ်သည့်အခါ ဆင်ကလည်း အရိုင်းအစိုင်း ဖြစ်သည့်အတွက် လူကိုပြန်လှန်တိုက်ခိုက်ရန်ကြိုးစား၏။ လူကလည်း ပေါက်ချွန်းကိုင်ကာ ဆင်နှင့်လူ သူတပြန်ကိုယ်တပြန် အရှောင်အတိမ်းများနှင့်စစ်ခင်းဟန်ကသည်အကမျိုးဖြစ်ပါသည်။ လူဆိုသည်မှာ ဆင်ဦးစီးကို ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ဆင်ဦးစီးပြုလုပ်သည့်လူမှာ ခပ်ဝဝတုတ်တုတ် အရပ်အမောင်းကောင်းကောင်းလူကို ရွေးချယ်လေ့ရှိပါသည်။ ထိုဆင်ဦးစီးပုံကိုကြည့်ပါဦး။ တစ်ခါတစ်ရံ အပြောင်အရွှန်း ပုံသဏ္ဍာန် လုပ်တတ်ကြ၏။ ဘောင်းဘီရှည်ကို တစ်ဖက်တို၊ တဖက်ရှည်ထားပြီး မျက်နှာကိုအိုးမဲသုတ်ချယ်ထားတတ်ကြသည်။ ရင်ဘတ်နှင့်ကြောတွင်လည်း လေးကွက်ကြားအင်းတွေကအပြည့်၊ ပေါင်တွင်လည်း အကြောင်အကျား အရပ်တွေ(သို့) အင်းကွက်တွေနှင့် လက်ထဲမှာတော့ ချွန်းကိုကိုင်ထားသည်။ တချို့က ချွန်းအစား ဖိပေလောက်ရှိပြီး ဗျက်ဖိလက်မခန့်ရှိစားမကြီးကိုကိုင်ထားပြီး ကကြသည်။

ဆင်ဦးစီးကို လူတွေအကြည့်များ၏။ ရယ်စရာဆင်ဦးစီးကိုတွေ့လျှင် တဟားဟားနှင့် သဘောပေါက်မဆုံးချေ။ အထူးသဖြင့် ကလေးများ ဝိုင်းအုံတတ်သည်။ တချို့ဆင်ဦးစီးကား ရယ်စရာ၊ တချို့ကား ကြောက်စရာ၊ လက်ထဲမှာလည်း ဆင်ဖမ်းရန် အုန်းဆံကြီးကြီးနှင့် ဆင်နှင့်ဆင်ဦးစီး စစ်ခင်းသည်အခါ လူက လေးကွက်ကျားဆုတ်တက် ကရသည်။ ဆင်ကြီးကလည်း လေးကွက်ကျားသိုင်းကွက်နှင့် အရှောင်အတိမ်းကောင်းသည်။ ဘယ်တစ်ဖန်ညာတလှည့်၊ သူတပြန်ကိုယ်တလှည့် အလွန်ကြည့်၍ကောင်းသည်။

ထိုကဲ့သို့ဆင်ကြီးနှင့်ဆင်ဦးစီးစစ်ခင်းမီ ဆင်ဦးစီးက ဆင်ကြီးကိုဖမ်းရန်(သို့) အနိုင်ယူရန်၊ “ဆင်ကြိမ်း” ကိုရွတ်ဆိုလေ့ရှိပါသည်။ အောက်ပါဆင်ကြိမ်းတစ်ပုဒ်ကို တင်ပြလိုပါသည်။

“ဆဒ္ဒန်ဟတ္ထိ၊ ပတ္တိနာဂိန်၊ ဒေဝိန်သခင်၊ ဘိုးတော်သိကြား၊ ပေးထားသည့်ဆင်”
“ရတနာဆင်ပြောင်၊ ဇမ္ဗူဘောင်၊ တုယောင်မရှိ၊ ဝေဘာဂီရိတောင်တော်တွင် ဆင်ဖြူလာဟဲ့၊ ဆင်နီလာဟဲ့၊ ဆက်သငယ်မှန်းသေချာ၊ ချွန်းနဝရတ်နှင့် ကွန်းခါနှက်လိုက်မယ်၊ ငါဟဲ့ယောကျ်ား၊ လေးလုံးသံခြောက်ပေါက်နဲ့၊ ဆယ်မြောက်လို့ပေးတော်မူစမ်း”

တချို့ကလည်း ဤသို့ ဆင်ကြိမ်းကို ဆိုလေ့ရှိပါသည်။
“ရွှေစက်မှန်ကင်း၊ ပြောင်ပြောင်ဝင်းသား၊ တင်ခြင်းဂီဝါ၊ ရွှေဂူဟာမှ၊ စကြာမြူတေ၊ ဖင်စိမ့်ထွေဟု ရိုသေညွတ်ခ၊ သိကြားသ၍၊ လျှံကြွတိမ်ထွတ်၊ ရောက်ပေတတ်သည်။

ဆင်ပေါင်းရယ်ငါးရာ ဝပ်လျှိုးခပြီ၊ ဒီမလေရွာစား၊ မတိမ်းမစောင်းရအောင်၊ မိန်းမောင်းနဲ့ ပို့တော်မူစမ်း”

ထိုအချိန်တွင် ဆိုင်းက မိန်းမောင်းသံ ခပ်ကြမ်းကြမ်းတီးပေးလေ့ရှိသည်။ ဆင်ဦးစီးနှင့် ဆင်ကြီးက သူ့မှားကွက် ကိုယ်မှားကွက်စောင့်ပြီး ရှောင်တိမ်းကကြသည်။ ဆင်ဦးစီးကလဲ ချွန်းနှင့်တရွယ်ရွယ် ဆင်ကြီးကလည်း ဆင်ဦးစီးကို ဘယ်ခြေညာခြေပြုပြီး နင်းမည်တကဲကဲ၊ တစ်ခါ ဆင်ကြီးက နင်းလိုက်ရာ ဆင်ဦးစီးက မြေပြင်တွင်လှိမ့်ကာ တိမ်းရှောင်လိုက်၏။ တစ်ခါတစ်ရံ ဆင်ကြီးမြေမှာ ဝပ်လဲသည့်အခါ ၎င်းအပေါ်ကကျော်ပြီး ခိုင်ဗင်ထိုး၊ နောက်ဆုံး ဆင်ကြီးက ဦးခေါင်းကြီးငိုက်စိုက်ကျသွားတဲ့အခါ ဆင်ဦးစီးက ဆင်ဦးကင်းကို နှိမ်ထားပြီး ချွန်းနှင့်ရွယ်ထား ပါသည်။ အောင်နိုင်သူမဟာ ဝင်ကြားလိုက်သောအခါ ပရိတ်သတ်ကြီးက လက်ခုတ်ဩဘာ တဖြောင်းဖြောင်းပေးကြသည်။ တစ်ခါတလေ ကလေးငယ်ဆင်ဦးစီး ပါလာ တတ်ရာ ဆင်ပေါ်သို့ ကလေးကတက်စီးပြီး အနိုင်ယူလိုက်ပုံကို ပရိသတ် အလွန် သဘောကျသည်။

ကျောက်ဆည်တွင်ရှေးယခင်ရိုးရာ ဆင်အကများတွင် ဤကဲ့သို့ လေးခင်းပစ်၍ ဆင်ဦးစီးနှင့် ဆင်ကစားရာတွင် ဆင်ဦးစီးမှာ ၂ ယောက် ၃ ယောက်ပါတတ်၏။ တချို့ဆင်ဦးစီးက ချွန်းကိုိုင်သည်။ တစ်ယောက်ကစားမကြီးကိုကိုိုင်သည်။ နောက်တစ်ယောက်က အုန်းဆံ ကြီးကြီးကိုကိုိုင်ထားသည်။ ထိုကဲ့သို့ လေးခင်းပစ်တဲ့အခါ ဆိုင်းကလည်းမောင်းသံ တဒုဒု ပေးရသည်။ တောတွင်းက ဆင်ကြီးကိုဖမ်းရန် ပုံသဏ္ဍာန်လုပ်ကကြသည်။ နောက်ဆုံး ဆင်ဦးစီးကနိုင်ပြီး ဆင်ကြီးရဲ့ နောက်ခြေထောက်ကို မြေပြင်တွင်လှိမ့်၍ အတင်းဝင်ဖမ်းပုံ နောက်အုန်းဆံကြီးနဲ့ တင်ကို ထူးခပ်ပုံ စသည်တို့ကို ကလေးရှိပါသည်။ ထိုဆင်အကများကို ကျောက်ဆည် ၏“ရိုးရာဆင်အက”ဟု ခေါ်ပါသည်။

အယဉ်က

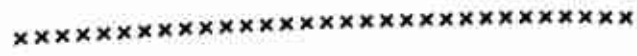
၎င်းအကမှာ သိပ်မဆန်းလှပါ။ယဉ်ယဉ်လေးပင်၊ ခေါင်းလှုပ်ခြေလှုပ်နှင့်ပြီးပါသည်။ ၎င်းအကမှာ မည်သည့်သီချင်းနှင့်ဖြစ်ဖြစ် ကရ၍ရပါသည်။ ကာလပေါ်၊ ယိုးဒယား မည်သည့် သီချင်းပဲဆိုဆို ကနိုင်၏။ ၎င်းအကများမှာ မန္တလေးကဆင်အဖွဲ့တွေ အကများပါသည်။ ပတတ် ရုပ်၊ ကင်းမြီးကောက်ထောင်၊ တပင်တိုင်အက၊ အပျိုတော်အက၊ ခွန်နှစ်ထွေအက၊ တိုင်းရင်းသား ရိုးရာ အက၊ (ဝါးညှပ်၊ ဒုံး၊ ရှမ်း) ၊ ကလပ်အက အကုန်ကနိုင်ပါသည်။ တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့ အပြိုင်အဆိုင် တီထွင် ကပြလေ့ရှိသည်။ အဖွဲ့များမှာ ကိုယ်ပိုင်သီချင်းများအပြင်၊ ပန်းမြိုင်လယ်၊ ဝေဇယန္တာ ယိုးဒယား စသည်သီချင်းတွေဆိုမလား၊ ကိုကြီးကျော် နေကာမျက်မှန်လေး၊ မယ်အာလူး၊ စိန်နားကပ်ကြီး စတဲ့ ကာလပေါ်သီချင်းဆိုမလား၊ စမ်းချင်ရာစမ်း၊ ဖြန်းဖြန်းကွဲ ကနိုင်သည်။ မန္တလေးကဆင်အဖွဲ့တွေဟာ ကျောက်ဆည်ဆင်အကတွေမှတစ်ဆင့် အတုယူကာ တီထွင် ကပြနိုင်ပါသည်။ မြေရှောက်ကရာကအစ၊ အခုဆိုရုံပွဲသွင်းပြီး စင်တင်ကပြတဲ့ အဆင့်သို့ပင် ရောက်ရှိနေပါပြီ။ ၎င်းအပြင် အငှားလိုက်ကသည် ဆင်အဖွဲ့တွေလည်းရှိသည်။ ကထိန်ပွဲ၊ အလှူပွဲ၊ ဘုရားပွဲများတွင် ဆင်အက မပါလျှင်မပြီးတော့၊ စင်ပေါ်မှာ ဇာတ်လမ်း ဇာတ်ထုတ်တွေခင်းပြီး ကနိုင်ကြောင်း သိရသည်။ ကင်းမြီးကောက်ထောင်၊ ပတတ်ရုပ်၊ ကလပ်က စသည်များကို လူကြိုက်များကြသည်။ ကလပ်ကတွင်၊ အံ့ဩလောက်စရာပင်၊ ကလပ်တစ်ဆင့် ကနေ သုံးဆင့်ထိ ဆင်ကြီးက ကင်းမြီးကောက်ထောင်ပြီး အထက်ကိုတက်၊ ထိပ်ဆုံးကလပ်

(အမြင့် ၅ ပေလောက်တွင် ကင်းမြီးကောက် ထောင်ပြသည်။ နောက်လှေခါးထစ်ကလေးများ အတိုင်း ကင်းမြီးကောက်ထောင်ဆင်းပြသည်။ မန္တလေးက ဆင်အဖွဲ့တွေကတဲ့အခါ မောင်း၊ ဆိုင်း၊ ခြောက်လုံးပတ်အပြင် လေမှုတ်ကိရိယာတွေနှင့်တွဲပြီးကပြလေ့ရှိပါသည်) တချို့ကလျှင် အနည်းဆုံး ၃ နာရီလောက်ကြာအောင် သူ့အဆိုင်းနှင့်သူကပြကြသည်။ တစ်ဆိုင်းကိုနှစ်ယောက်နဲ့ ခုနှစ်ဆိုင်း ရှစ်ဆိုင်းလူလဲပြီး ကပြကြပါသည်။ တစ်ဆိုင်းကို နာရီဝက်ပြင် ပိုမကနိုင်ပါ။ ယခုမူထိုမန္တလေးက ဆင်အကတွေဟာ ကျောက်ဆည်ကို ကူးစက်ခဲ့ပါပြီ။ ကျောက်ဆည်က ပြိုင်ပွဲဝင်ဘော်ကြယ်ဆင်တွေကသည်အခါမန္တလေးကိုအတုယူပြီးကပြသည်။ ကျောက်ဆည်က ဘော်ကြယ်ဆင်အဖွဲ့တွေလည်း အထက်ပါအတိုင်း စင်တင်ပွဲ၊ ရုံပွဲ၊ အငှားလိုက်တွေ လုပ်ကုန် ကြပြီး၊ မန္တလေးက ဆင်အဖွဲ့တွေနှင့်အပြိုင် ယခုအချိန်မှာ မန္တလေးက ဆင်အဖွဲ့တွေ မကတော့ပါ။ မရှိသလောက် ရှားသွားပါပြီ။ ထိုအမွေကို ကျောက်ဆည်က ဆက်ခံလိုက်ဟန် တူသည်။

တကယ်တော့ ဆင်အကသည် မလွယ်ပါ။ စည်းနှင့်ဝါးနှင့်ကရသည်။ စည်းမပိုင် ဝါးမနိုင် လျှင် ကဘို့မလွယ်။ ဆင်ကရာတွင် ဘယ်ခြေ၊ ညာလက် ကတတ်မှတဲ့၊ ရှေ့ကလူက အခရာဆိုပဲ၊ သို့ပေမဲ့ နောက်ကလူကလည်း ရှေ့လူ၏ ခြေကိုကြည့်ကရတာဟု ပြောကြပါသည်။ ရှေ့လူ နောက်လူခြေအကျ ညီရသတဲ့၊ တစ်ကိုယ်ကောင်းကလို့မရပါ။ နှစ်ကိုယ်တစ်စိတ်ရှိမှဖြစ်တယ်။ ခြေသိမ်းခြေနုတ်ကစပြီး သတိထားရတဲ့ဆင်အက၊ ခြေအကျမညီလျှင် စည်းဝါးလွတ်ပြီး တစ်ယောက်ခြေတစ်ယောက် တက်နှင့်မိတတ်သည်ဟု ဆင်ကသူများက ပြောပါသည်။

ဆင်ကတဲ့လူတွေဟာ ဆင်တစ်ကိုယ်လုံးကို ထမ်းတံပိုးနှင့် ထမ်းထားရတဲ့အပြင် စည်းဝါးလည်းနားထောင်ရ ခေါင်းလဲလှုပ်ရ၊ ခြေလည်းလှုပ်ရ၊ အတွင်းကလှောင်ပြီး မွမ်းကြပ် နေတာကတစ်မျိုး၊ ထို့ကြောင့် လူနှစ်ယောက်တစ်ဆိုင်းကယင် ၁၀ မိနစ်ဆိုတာ အနိုင်နိုင်ပေါ့၊ လူလဲရသည်။ ဆင် က ပြီး အပြင်ထွက်လာရင် ချွေးတွေဟာ ရေချိုးထားသလိုပဲ။ ကျန်းမာရေး မကောင်းလျှင် မကနိုင်ပါ။ ယိုးဒယားကတော့ခန်းကတဲ့အခါများဆိုရင် မင်းသမီးများ ထိုင်ကန်တော့သလို ကရသည်။ သီချင်းကလဲရှည်တော့ မနဲကရသည်ဟု ကသူများက ပြောကြ ပါသည်။

အယဉ်အကတွင် “ကိုကြီးကျော်” သီချင်းနှင့်ကလျှင် လူကြိုက်များသည်။ ဆင်ကြီးက အရက်မူးသမားဟန် ကရသည်။ ဟိုဒီယိမ်းထိုးကရတာကတစ်မျိုး၊ နောက်ဆုံးမူးမေ့လဲသွား သည့်ဟန် မြေတွင်တုံးလုံးလဲကျသွားပြီး မထနိုင်ပုံ၊ ထိုအခါ ဘေးမှလူများက ပိုင်းတွဲထူရသည်။ ဤအကမှာ ကလေးလူကြီးကြိုက်ကြသည်။ ပွဲအကျဆုံး ကကွက်တစ်ခုဖြစ်သည်။

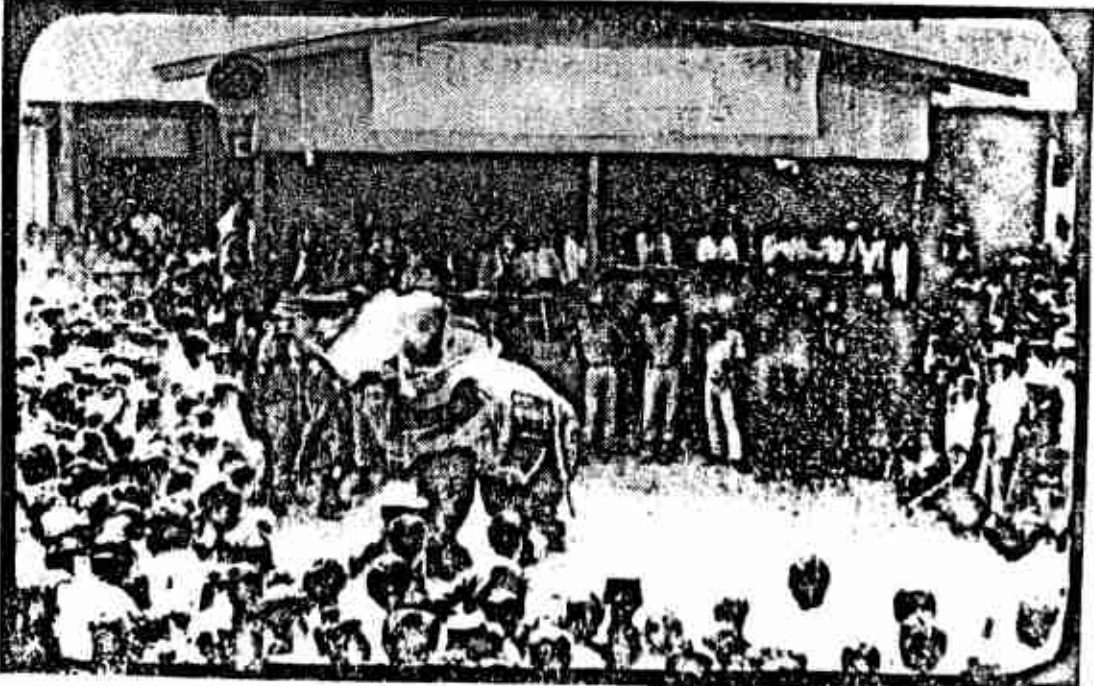

ကိုးခရိုင် ဆင်ပြိုင်ပွဲအတွေ့အကြုံ

၁၃၅၂ ခုနှစ်၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၄ ရက်နေ့ ဖြစ်ပါသည်။ ကျောက်ဆည်တစ်မြို့လုံး ဒိုးပတ်သံများမစဲ၊ သီချင်းသံများမစဲ၊ မြို့နယ်လုံးကျွတ် ပျော်ရွှင်နေကြသည်။ လမ်းများပေါ်တွင် လာသူသွားသူ၊ ဈေးသည်၊ ဈေးဝယ်များ ကြက်ပျံမကျ စည်ကားလှသည်။ အရောင်အသွေးမျိုးစုံ ခြယ်သထားသော ဆင်အလှများ၊ ဘော်ကြယ်ဆင်များ၊ ရိုးရာဆင်များ ပျားပန်းခပ်မျှ အလုပ် ရှုတ်နေကြ၏။

ကိုယ့်အဖွဲ့နှင့်ကိုယ် ဟိုနားစုစု၊ ဒီနားစုစုနှင့် ကျေးရွာက ကလေး၊ လူကြီး၊ မိန်းမတွေ အကုန်လုံး မြို့ပေါ်တက်လာကြသည်။ ဝတ်ကောင်းစားလှများနှင့် ဟိုသွား ဒီလာပျော်နေပုံရသည်။ ရေခဲချောင်းသည်၊ ပူစီပေါင်းသည်၊ မုန့်သည်တွေကား ပြီးရှင်သည်မျက်နှာများ အတိုင်းသာ ပေါ်လွင်နေသည်။ ဒီလိုနေ့များတွင် လက်ကျန်မရှိ။ တက်တက်ပြောင်အောင် အရောင်း တွင်လှသောကြောင့်တည်း။

ကျွန်တော်လည်း ဆင်ပွဲကြည့်ရန် အိမ်မှ ထွက်လာခဲ့သည်။ ဆင်ပြိုင်ပွဲကျင်းပမည့် ဗဟို မဏ္ဍပ်နှင့်အခြားမဏ္ဍပ် (အမှတ်ပေးမဏ္ဍပ်) များတွင် ကလေး၊ လူကြီးအပြည့် ပြိုင်ပွဲကိုစောင့်စား နေကြသည်ထင်၊ လူအုပ်ကြားတွင် ကျွန်တော်လည်း မနည်းတိုးသွားရသည်။ အဘယ်ကြောင့်

ကျောက်ဆည်မြို့၏ နာမည်ကျော် ဆင်ပွဲတော်များတွင် ဆင်အဖွဲ့များ ဗဟိုမဏ္ဍပ်၌ ပြိုင်ပွဲဝင်နေပုံ

ဆိုသော် ကျွန်တော်မှာ တာဝန်နှင့် ဖြစ်သည်။ ဒိုင်လူကြီး တာဝန်ပေးထားသည်။ နံနက် (၉) နာရီ နောက်ဆုံးထားပြီး သတင်းပို့ရန် ဖြစ်၏။

ယခုနှစ် ဆင်ပြိုင်ပွဲတွင် ဗဟိုမဏ္ဍပ်နှင့် အခြားအမှတ်ပေး မဏ္ဍပ် နှစ်ခုရှိသည်။ ပေါင်း အမှတ်ပေးမဏ္ဍပ်သုံးခုတွင် ပြိုင်ပွဲဝင်ဆင်များက ပြုရသည်။ ကျွန်တော်အား အမှတ် ၃ မဏ္ဍပ်တွင် တာဝန်ပေးထား၏။ ကျွန်တော် အဖွဲ့တွင် စုစုပေါင်း ဒိုင်လူကြီးသုံးယောက်ရှိပါသည်။ အခြား ဒိုင်များတွင်လည်း သုံးဦးထား၍ စုစုပေါင်း ဒိုင်လူကြီး ကိုးယောက်ရှိပါသည်။ ဗဟိုမဏ္ဍပ်တွင် ဒိုင်ချုပ်တစ်ဦးထားရှိပါသည်။ ဗဟိုမဏ္ဍပ်မှာ သံလမ်းအနောက်ဘက်တွင် ခံညားထည်ဝါစွာ သပ်သပ်ယပ်ယပ် ဆောက်လုပ်ထားပါသည်။ ဆင်များပြိုင်ပွဲဝင်ရန် စင်မြင့်တစ်ခုကို မဏ္ဍပ်ရှေ့ တည့်တည့်တွင် ဆောက်လုပ်ထား၏။ ဗဟိုမဏ္ဍပ်ရှိ စင်မြင့်ပေါ်တွင် လူကြီး များကြည့်ရှုနိုင်ရန် ဆက်တီများကား အပြည့်၊ စားပွဲပေါ်တွင် ဆုပေးရန် ငွေဖလားများကို အစီအရီ ခင်းကျင်း ထားသည်။

ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့တာဝန်ကျသည် မဏ္ဍပ်မှာ ဈေးတောင်ဘက် မင်းရဲမြောင် အရှေ့ဘက် ကမ်းပါးပေါ်တွင် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်ကား ဆရာဦးငြိမ်းမောင်ပင်ဖြစ် ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့တွင် စားပွဲတင်နာရီတစ်လုံးနှင့် အမှတ်ပေးပုံစံများ အသင့်ရှိနေသည်။

ဆင်ပြိုင်ပွဲကို ၁၀ နာရီစမည်ဟု ကြေညာထားသည်။ သို့သော် ၁၁ နာရီမှစနိုင်၏။ ဆင်ပြိုင်ပွဲ မစမီ မြို့ကျက်သရေဆောင် မြို့မအာရုံတော် ဝတ်အသင်းမှ ဆင်ဖြူတော်နှင့် မာဃအာရုံတော် ဝတ်အသင်းမှ ဆင်ဖြူတော်ကို မင်းခမ်းမင်းနားနှင့် စည်တော်ရွမ်း၍ တစ်ဖုံ၊ ဗုံရှည်တီး၍ တစ်မျိုး၊ မြန်မာတေးသံတို့ဖြင့် ဈေးကြီးကို သုံးပတ်လှည့်ကကာ ဆင်ပွဲကို ဖွင့်လှစ်ပေးပါသည်။

ဆင်လူပွဲတွင်ပါဝင် ဆင်ခွဲကြမည့် ဆင်အဖွဲ့များအနေနှင့် ဗဟိုမဏ္ဍပ်သို့သွားပြီး နံပါတ် ယူရသည်။ ဗဟိုမှ ဆင်များကို နံပါတ်ချိတ်ပေးပါသည်။ ပြိုင်ပွဲဝင်မည့်ဆင်၊ အပျော်သက်သက် ကမည့်ဆင် များကို ခွဲခြားပြီး နံပါတ်တပ်ပေးပါသည်။ ပြိုင်ပွဲဝင်မည့်ဆင်များမှာ မဏ္ဍပ်တစ်ခုတွင် ၁၅ မိနစ် ပြိုင်ပွဲဝင်ချိန်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။

ယခုနှစ်တွင် ထူးခြားသည်မှာ ရိုးရာဆင်နှင့်ဘော်ကြယ်ဆင်ဟူ၍ ပြိုင်ပွဲကိုနှစ်မျိုးနှစ်စား ခွဲထားသည်။ ဘော်ကြယ်ဆင်တစ်စီးလျှင် ဝင်ကြေး ၃၀၀/-၊ ရိုးရာဆင် တစ်စီး ၅၀/-နှင့် ကလေးဆင်တစ်စီး ၂၅/- သတ်မှတ်ထားသည်။ ပြိုင်ပွဲဝင်မည့်ဆင်များအတွက် ဆုများကို အောက်ပါအတိုင်း သတ်မှတ်ပေးထားသည်။

- (၁) ဘော်ကြယ်ဆင် = ပထမ ၇၀၀/- တန် ဆုဖလား
ဒုတိယ ၅၀၀/- တန် ဆုဖလား
- (၂) ရိုးရာဆင် = ပထမ ၅၀၀/- တန် ဆုဖလား
ဒုတိယ ၃၀၀/- တန် ဆုဖလား

အမှတ်ပေးမဏ္ဍပ်များရှိသလို အမှတ်လျော့အဖွဲ့ ၃ ဖွဲ့ကိုလည်းထားရှိပါသည်။ ဗဟို မဏ္ဍပ်နှင့် ဈေးအရှေ့ဘက် အမှတ်ပေးဒိုင် ၂ ကြားတွင် အမှတ်လျော့တစ်ဖွဲ့၊ အမှတ် ၂ နှင့် ၃ ကြားတွင် အမှတ်လျော့တစ်ဖွဲ့၊ ဗဟိုမဏ္ဍပ်တွင် အမှတ်လျော့တစ်ဖွဲ့ပေါင်း သုံးဖွဲ့ထားရှိပါသည်။

အမှတ်ပေးစည်းမျဉ်း

၁။ ဆင်အလှ

- (၁) အချိုးအဆက်ပြေပြစ်မှု။
- (၂) အဆင်တန်ဆာပြည့်စုံမှု။
- (၃) အဆင်တန်ဆာ လှပမှု။
- (၄) ခိုင်ခန့်သပ်ရပ် မှု။
- (၅) ဆင်ချိုးပညာရှင်၏ ဆန်းသစ်တီထွင်မှု။
- (၆) ဆင်နံမည်။

၂။ ဆင်အက

- (၁) ရိုးရာဆင်အကထိန်းသိမ်းမှု။
- (၂) ဆန်းသစ်တီထွင်မှု။
- (၃) ဆင်ကသူနှစ်ဦး စွမ်းဆောင်နိုင်မှု။
- (၄) ဆင်ဦးစီး သရုပ်ဆောင်။
- (၅) ဆင်အက၏ ဆွဲဆောင်မှု။

၃။ သီချင်း

- (၁) သီချင်းစာသား(ဒေသဂုဏ်၊ ဇာတိမာန်)။
- (၂) သံစဉ်။
- (၃) တီးကွက်။

၄။ အဆို

- (၁) ရုပ်ရည်တင့်တယ်မှု။
- (၂) ဝတ်စားဆင်ယင်မှု။

သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့တွင် ရိုးရာမပျက်
ရွှေဆင်ငွေဆင်များလှူဒါန်းကြသည်

၅။ အတီး

- (၃) ပင်ကိုယ်အသံ။
- (၄) စနစ်ကျမှု။
- (၁) ပစ္စည်း စုံလင်မှု။
- (၂) သံစဉ်။
- (၃) တစ်ဦးချင်းတီးမှုတ်မှုအရည်အသွေး။
- (၄) ပေါင်းစပ် အသုံးပြုနိုင်မှု။
- (၅) စည်းဝါး သံစဉ်ကျနမှု။
- (၆) ပြိုင်ဆိုင်မှု။
- (၇) ဆန်းသစ်မှု။
- (၈) အသံချဲ့ပစ္စည်းကောင်းမွန်မှု။

၆။ အဖွဲ့ပိုင်း

- (၁) ဝတ်စားဆင်ယင်မှု။
- (၂) စည်းလုံးညီညွတ်မှု။
- (၃) စည်းကမ်းလိုက်နာမှု။
- (၄) ခေါင်းဆောင်နိုင်မှု။
- (၅) အသောက်အစားကင်းမှု။

အမှတ်ပေးရန်

၁။ ဆင်အလှ	...	၁၀၀ မှတ်
၂။ အက	...	၁၀၀ မှတ်
၃။ သီချင်း	...	၁၀၀ မှတ်
၄။ အဆို	...	၁၀၀ မှတ်
၅။ အတီး	...	၁၀၀ မှတ်
၆။ အဖွဲ့	...	၁၀၀ မှတ်
စုစုပေါင်း	...	<u>၆၀၀ မှတ်</u>

အမှတ်လျော့ရန်

၁။ ယဉ်ကျေးမှု သရုပ်ဖျက်	...	၅၀ လျော့
၂။ ရန်ဖြစ်	...	၅၀ လျော့
၃။ ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုထိပါး	...	၅၀ လျော့
၄။ သုံးပတ်ပြည့်အောင်မလှည့်	...	၅၀ လျော့

ယခုနှစ် ဆင်ပြိုင်ပွဲတွင် ပြိုင်ပွဲဝင်ရန်အတွက် ဆင်ပြိုင်ပွဲကျင်းပရေးဗဟိုကော်မတီထံတွင် စာရင်းပေးသွင်းထားကြသည့် ဆင်အဖွဲ့များတွင် ဘော်ကြယ်ဆင် ၁၀၊ ရိုးရာဆင် ၄၀ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

နံနက် (၁၁:၃၀) နာရီတွင် ဆင်များပြိုင်ပွဲဝင်ရန် အမှတ်ပေးမဏ္ဍပ်ရှေ့သို့ အသီးသီးရောက်ရှိပြီး ပြိုင်ပွဲဝင်ကြပါသည်။ ထိုနေ့တွင် ဈေးကြီးပတ်ပတ်လည်တွင် စည်ကားလှသည့် ဆင်ပွဲကြည့်

ပရိတ်သတ်မှာ တိုး၍ပင်မပေါက်၊ လူလှိုင်းလုံးကြီးများ ရွေ့လျားနေသယောင် ဆင်အဖွဲ့များကား ခေါင်းဆောင်က ရှေ့တည်တည်မှ ချိတ်ကပ်ပြီး နောက်မှ ဆင်နှင့် ဆင်ဦးစီး၊ ထိုနောက်မှ ဆိုင်းအဖွဲ့ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့တွင် ထိန်းသိမ်းရန် ရုပ်ကွက်လူကြီးများ၊ မီးသတ်တပ်ဖွဲ့ဝင်၊ ပြည်သူ့ရဲတစ်ဦးစီ လိုက်ပါလာကြသည်။ တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့ ကကြသည်မှာ အမြီးဆက်၊ ခေါင်းဆက် တစ်ဆက်တစ်စပ် တည်း ရှိနေသည်။

ပြိုင်ပွဲဝင်မည့်ဆင်များမှာ လမ်းတစ်လျှောက်တွင် ယဉ်ကျေးစွာကကြသည်။ အမှတ်လျော့ ခံရမည်စိုး၍ တစ်ကြောင်း၊ ဆင်ပျက်စီးမည်ကိုစိုးရိမ်၍ ညင်သာယဉ်ကျေးစွာ လမ်းလျှောက်ကကြ သည်။ အပျော်အဖွဲ့များကတော့ ဆင်ရောလူပါ အကြမ်းအရမ်းကကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ တချို့ အဖွဲ့များမှာ ဆင်များစုတ်ပြတ်ကုန်သည်အထိ ကကြသည်။ နောက်ဆုံးဆင်မရှိတော့၍ လူများ ဝိုင်းဖွဲ့ကကြ၏။ တချို့အမူးလွန်၊ အပျော်လွန်ကြသည်။ ခိုက်ရန်ဖြစ်မှု အနည်းငယ်ရှိသည်။ လူကြီးများထိန်းသိမ်းမှုကောင်း၍ပင် ဖြစ်သည်။

ဒိုးပတ်သံများ မိုးယံခွင်းနေသည်။ အသံချဲ့စက်များ ဆူညံနေသည်။ ဟော- လာပါပြီ၊ အပျော်သက်သက်ဆင်တွေ၊ နံမည်ပေးထားပုံကိုကြည့်ပါဦး၊ မသိဘူး မူးနေတယ်၊ တို့ကလူပျို၊ ဇွတ်၊ ဗြဲခုံနဲ့ ဗြဲဇီ၊ ဇိုးဇိုးဇော်ဇော်၊ နိတ်ဟ၊ စံနက်ကျော်၊ ဘူဇီဂဏ၊ သူလာပြီ၊ နံမည်မရှိ၊ ဂေါ်ဖားသား စသည် အပြောင်အလှောင်နံမည်တွေ၊ ၎င်းတို့အဖွဲ့နောက်တွင် ဝါးလုံးများကိုတန်းကိုင်ထားပြီး၊ အဖွဲ့တွေက အတော်ထိန်းရသည်။ အကြမ်းအရမ်းကကြသည်။ ပြိုင်ပွဲမဝင်ပါ။

အမှတ်ပေးမဏ္ဍပ်များရှေ့တွင် ပြိုင်ပွဲဝင်ဆင်များ ရောက်လာသည်အခါ လူများဝိုင်းအုံကြည့် ကြ၍ ဆင်ကရန် နေရာအတွက် လုံခြုံရေးတွေက အတော်ရှင်းယူရသည်။ အဖွဲ့၏ အဝတ်အစား များကား မန္တလေးချိတ်ဆင်တူ၊ ဆင်ကိုလည်း သားနားအောင် ဘော်ကြယ်များ ခြယ်ထားသည်မှာ နေရောင်တွင် တလက်လက်၊ ပြီးပြီးပြက်ပြက်၊ လိုးလိုးလက်လက် ရှိလှတော့သည်။ ပေါက်တောရုပ်မှ ဧရာမင်းဆင်အဖွဲ့ ကျွန်တော်တို့ အမှတ်ပေးမဏ္ဍပ် ၃ သို့ ဝင်လာချေပြီ၊ ကျွန်တော်တို့ ခေါင်းဆောင်မှ အမှတ်ပေးစည်းမျဉ်းများ ရှင်းပြပြီးနောက် အချက်ပေးခရာရှည် မှုတ်၍ အချက်ပေးလိုက်ရာ ဧရာမင်းဆင်မှ လမိုင်းတင် ကတော့ခန်း(သို့) နတ်ဒိုးကို စတင် စီးပါသည်။

“ မင်္ဂလာရယ်မှ (မဏ္ဍိုင်လေး) ၊ ဆင်များသခင်၊ ဥတေရှင်ကို ပွဲယဉ်ပါလို့ လမိုင်းတင်၊ ကူညီဝိုင်းလို့ မိုင်းမပါစေချင် ”

ထိုကဲ့သို့ နတ်ဒိုးကို ဆိုတီး ကပါသည်။ ထိုနောက် ဆင်ကြိမ်းဖြင့် လေးခင်း ကပါသည်။ ထိုနောက်တွင် အယိုင်က စပါတော့သည်။ အဖွဲ့အတွင်းမှ အဆိုတစ်ဦးက အောက်ပါမုံတောက် ကို သံနေသံထားကျနစွာ သီဆိုပါသည်။

မုံတောက်။ ။ သီးနံတွေ ဝေဖြိုးအပ်၊ ငွေကြီးတပ်ရွှင်ပျော်၊ ဗေတိုးပတ် အစဉ်ဆော်တယ်၊ ကိုးမြေပေါ်တလွှား၊ ဆင်လူပွဲမှို နှစ်စဉ်ကျော်တယ်၊ ချစ်ခင်နော် ပျော်ကြစို့လား။
ထိုနောက် အဖွဲ့သားများ သံချပ်တိုင်ပါသည်။

သံချပ်။ ။ (တိုင်) - (ဒိုးပတ်) ၊ လားဗျို့။
(ဖောက်) - (မိုးနတ်) ၊ သားမို့။

- (တိုင်) - ဘယ်အရပ်က လာတဲ့ဆင်၊ သိချင်သူမေး၊ အဖြေပေး... ဝေး။
- (ဖောက်) - ကျုပ်တို့ဟတ္တိ၊ အရပ်သိ၊ မင်္ဂလာဆင်လေး၊ ပြိုင်စံဝေး... ဟေး။
- (တိုင်) - ရတနာဆင်ပြောင်၊ ဇမ္ဗူဘောင်၊ တုယောင်မရှိတာ ကျုပ်တို့ ဆင်ဗျ။
- (ဖောက်) - အရိုင်း၊ အယဉ်၊ ယဉ်ချင်ယဉ်၊ စီးတော်ဆင်ကိုပြိုင်ဝံ့ရဲ့လား။
- (တိုင်) - ကိုးမြေရပ်ကလာတဲ့ဆင်၊ တိုင်းပြည်တစ်ခွင်အေးချမ်းစေဖို့။
- (ဖောက်) - ဟေ့.. ဒိုးပတ်၊ ဟေ့.. မိုးနတ်၊ ဟေ့.. လာ.. မောင်.. တို့.. ဝါး။

ထိုအချိန်တွင် ဒိုးပတ်သံက မိုးယံခွင်းအောင် အတင်းနှက်ပါတော့သည်။ ဆင်ကြီးကလည်း ခပ်ကြမ်းကြမ်း၊ ရှေ့တိုးနောက်ငင် ဟိုပြေးဒီလွှား၊ ခပ်သွက်သွက်က ပါသည်။ ပရိတ်သတ်များက လက်ခုပ်ဩဘာသံများ ညံ့မဆုံးအောင် ပေးကြသည်။ မိဒီယိုကလည်းရိုက်၊ အဖွဲ့သားများက အလွန်နှစ်ခြိုက်။

ထိုနောက်တွင် အမျိုးသမီးအဆိုတစ်ဦးမှ အယဉ်က ရန်အတွက် “သာစွကိုမြေ” ခေါင်းစဉ် နှင့် သီချင်း တစ်ပုဒ်ကို စတင်သီဆိုပါသည်။

“သာစွကိုမြေ” (သီချင်း)

ခြေဆင်း ။ ။ မိုင်းမွန်ပြာဝေ၊ ရှမ်းရိုးမရဲ့တောင်တန်းကြီးတွေ၊ မြစ်မင်းဇော်ဂျီမြစ်ဖျား ခံကာနေ၊ တောင်ကိုကွေ့ပတ် လယ်ကိုလည်းဖြတ်လို့လာခဲ့ပေ၊ နေခြည်ဖြန့်ခင်း ရေကြည်သန့်ရှင်း၊ တည်ငြိမ်ခြင်းနဲ့ မြို့တွင်းကိုဖြတ်ကာ၊ လယ်တောကိုပတ်ကာ၊ တံ့ရပ်သူမနေ၊ ညီအစ်ကိုနောင်ရင်း ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်မင်းနဲ့၊ စီးဆင်းကာ ပေါင်ဆုံပြန်ပါသလေ xxx။

ဟိုးရှေးအခါက (ဤတောင်ဗေမဟီမှာ) ၊ မဟာမြတ်လေးဆူ၊ ဒေသစာရိက္ခံချိုတော်မူလို့၊ နာမခြောက်မည်၊ တွင်တော်မူလေသည် xxx။

ရတနာ ဗိမ္မတောင်၊ ကိန္နရာစမ္မာရတောင်၊ ဣသိသေဋ္ဌ၊ စတုရတနာ၊ ရှင်ပင်သာလျောင်း တောင်၊ ဝေတဒီပက္ခလို့ ဆဋ္ဌမအမည်တွင်ခဲ့ပြန်ပါသည် xxx။

သက္ကရာဇ်ကောဇာ (၃၉၅) ခုနှစ်မှာ ပုဂံပြည်ရှင် ဘုရင်အနော်ရထာက၊ စိတ်အကြံမူမှာ အဓိဋ္ဌာန်ပြုကာ၊ စွယ်တော်ကို ဆင်ပေါ်တင်လို့ လွတ်လေရာတွင် သာလျောင်းတောင်ထွတ်၊ အမှန်ပင်ဝပ်လျှင်၊ ဒီနေရာ ဒီဌာန၊ စေတီတည်ကြဟဲ့လို့ မြက်ဟတော်မူလေသည် xxx။

ကိုးမြို့သူကိုးနယ်သားတို့၊ ဒီရေမြေ ဒီနယ်ဖွားတို့ ကြီးပွားချမ်းသာ ကျန်းမာစေရန်ပင်၊ ဆင်လှပွဲကို နှစ်စဉ်၊ အမြဲကျင်းပခဲ့သည်ပင် xxx။

ယခင်ရှေးက ယဉ်ကျေးလာတဲ့(ပွဲတော်) ၊ တိုင်းနိုင်ငံမှာကျော်၊ ဆင်လှပွဲမို့ (နွဲ့ပျော်) ၊ သာယာမြေ တို့နယ်တွင်းမို့၊ လာလာလေ ဖော်တသင်းတို့ သီတင်းကျွတ်ဆင်ပွဲ၊ အတူနဲ့ပါလို့ ဖိတ်ခေါ်ချင်၊ မြန်မာ့ရိုးရာမို့ ဖော်ကွန်းတင် ရင်သပ်ရှုမော အံ့ဩလောက်စရာပင် xxx။

ထိုအချိန်တွင် အထက်ပါသီချင်းနဲ့လိုက်အောင် ဆင်ကြီးမှာ အမျိုးမျိုးပညာပြု၍ ကပြပါတော့သည်။ အချိန် ၁၅ မိနစ်ပြည့်အောင် ချိန်ကိုက် ကပြ နိုင်သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ထို့နောက်တွင်ပေါက်တောရပ်မှ “သုဝဏ္ဏရတနာဟတ္တိ” ဆင်၊ သစ်ကြီးတန်းမှ “လှရတနာဆင်”

မုန့်ပေါင်းကျေးရွာမှ “ရတနာဦး”၊ တောတွင်ကျေးရွာမှ “မာယလုလင်” စသည့် ဘော်ကြယ် ဆင်အဖွဲ့များ အသီးသီး ပြိုင်ပွဲဝင်ကြပါသည်။

ကိုးခရိုင် ဆင်လှပွဲတွင် ကျားအိုကြီးကျေးရွာမှ “ရွှေဝါမောင်” ဆင်အဖွဲ့မှာ လွန်ခဲ့သည့် သုံးနှစ်က ဆက်တိုက် ပထမရရှိခဲ့သည့်အတွက် ပြိုင်ပွဲမဝင်ဘဲ အလှကပြပါသည်။ ရွှေဝါမောင် ဆိုသည် နံမည်နှင့်လိုက်ဖက်စွာ ရွှေဆင်ကြီးချိုးလာပါသည်။ အလွန်ကြည့်ကောင်း၏။ ပရိတ်သတ် ပွဲတောင်းသည် ဆင်အဖွဲ့ တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်။ အဆို၊ အတီး၊ အက လိုလေသေးမရှိ။

ရိုးရာပြိုင်ပွဲကိုဆင်နှစ်သည် ဆင်အဖွဲ့များမှာ အနှစ် ၃၉ နှစ်ရှိ ညောင်ခြောက်ပင်ရပ်မှ “နွဲ့ဆိုး”၊ အနှစ် ၂၉ နှစ်ရှိဆူးကုန်းရပ်မှ “ဇော်ဂျီမောင်”၊ ဆူးကုန်းရပ်မှ “ဘူဇီဂဏ”၊ ကြက်မင်းကွန်ရပ်မှ “လှယဉ်ကျေးဆင်” စသည့်ဆင်အဖွဲ့များ ပြိုင်ပွဲဝင်ကြ၏။ ရိုးရာဆင်ပြိုင်ပွဲ တွင် လွန်ခဲ့သည့် အနှစ် ၅၀ ခန့်က ကျောက်ဆည်မြို့ဆင်လှပွဲများတွင် ကပြသည့် နည်းအတိုင်း ကပြကြသည်။ “ရိုးရာဆင်” ဆိုသည်အတိုင်း ရှေးမူမပျက် အိုးမဲသုတ်ပြီး ကကြီး ရိုးရိုးနှင့်ပင်၊ ဆိုင်းမှာလည်း ဒိုးပတ်၊ လင်ကွင်း၊ နဲ့၊ မောင်းကြီး၊ ဝါးလခုပ်နှင့် ပြီးသည်။ သို့သော် လမိုင်းတင်ရန် ကတော့ပွဲတစ်ခုပါရသည်။ ဆင်ဦးစီး အနေဖြင့် ဓားမကြီး ထမ်းထားသည် ဆင်ဦးစီး၊ ပေါက်ချွန်းကိုင်ထားသည် ဆင်ဦးစီးနှင့် ဗုံတောက်သီချင်းဆိုကာ မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင်ကပြ ပြိုင်ပွဲဝင်ကြသည်။

ညမောင်ရီပျိုးသည်အထိ ကြက်ပျံမကျ စည်ကားနေသည်။ ပရိတ်သတ်က လျော့မသွား၊ ညနေ ၆ နာရီတွင် ဆုရ ဆင်အဖွဲ့များကိုကြေညာကာ ဆုများပေးသည်။ ကိုးခရိုင်ဆင်လှပွဲတွင် ယှဉ်ပြိုင်နှိုင်းကြသည် ဆင်များအနက်တွင် ဘော်ကြယ်ဆင်ပထမ ပေါက်တောရပ်မှ “ဧရာမင်း” ဆင်အဖွဲ့၊ ဒုတိယမုန့်ပေါင်းကျေးရွာမှ “ရတနာဦး”ဆင်အဖွဲ့၊ ရိုးရာအနေနှင့် ပထမဆု ဆူးကုန်း ရပ်မှ “ဇော်ဂျီမောင်” ဆင်အဖွဲ့၊ ဒုတိယဆူးကုန်းရပ်မှ “ဘူဇီဂဏ” ဆင်အဖွဲ့တို့ရရှိသွားကြသည်။ အခြားဆင်အဖွဲ့များမှာ နှစ်သိမ့်ဆု အသီးသီးရရှိကြသည်။

သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့တွင် နံနက်စောစော ရွှေသာလျောင်းတောင်ခြေ၌ ပထမဆုရ “ဧရာမင်း” ဆင်အဖွဲ့ ကပြဖျော်ဖြေသည်။ တောင်ခြေတွင် တိုးမပေါက်အောင်စည်ကားလျှက် မြို့နယ်တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များက ရိုးရာမပျက် ရွှေဆင်၊ ငွေဆင်ကိုလှူရန် ရွှေသာလျောင်းတောင်ထိပ် သို့ တက်ကြသည်။ လူ့ဖွယ်ဝတ္ထုများ ဆွမ်းခဲဖွယ် ဘောဇဉ်များပါမကျန် သယ်ယူကြသည်။ ပေ ၉၇၅ ပေမြင့်သော တောင်ထိပ်ဆီသို့ ဦးတည်တက်သွားကြသည်။

ဘုရားစောင်းတန်းတစ်လျှောက်တွင် စတုဒိသာ ကျွေးကြသည် အလှူရှင်များကလည်း များလှသည်။ စောင်းတန်းတစ်လျှောက် တက်သူတက်၊ ဆင်းသူဆင်း၊ တိုးမပေါက်၊ စည်းခုံစေတီတည်ရှိရာ ရွှေသာလျောင်းတောင်ထိပ်သို့ ရောက်သည်အခါ အနော်ရထာ ဘုရင်၏ ရှေးထုံးမပျက် ရိုးရာစဉ်လာလေ့အတိုင်း ရွှေဆင်၊ ငွေဆင်လှူကြသည်။ ဆွမ်းတော်ကပ်သည်။ သံဃာတော်များ ဆွမ်းကျွေးသည်။ ဤကားကျွန်တော်၏ ကျောက်ဆည်မြို့ ဆင်ပြိုင်ပွဲတစ်ခု၏ အတွေ့အကြုံပင်တည်း။

ဆင်အဖွဲ့များနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း

ကျွန်တော်သည် ကျောက်ဆည်မြို့ ပေါက်တောရပ်ရှိ ဧရာမင်းဆင်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဦးဝင်းတင်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။

“ဦးဝင်းတင်ခင်ဗျား၊ ဧရာမင်းဆင်အဖွဲ့ကို ဘယ်နှစ်ခုနှစ်လောက်ကစပြီး ဖွဲ့ခဲ့ပါသလဲခင်ဗျား”

“၁၉၈၄ ခုနှစ်က စပြီး ဖွဲ့ခဲ့ပါတယ်”

“အဖွဲ့ဝင်ဘယ်လောက် ရှိသလဲ”

“၂၈ ယောက်ရှိပါတယ်”

“ဆင်ရဲ့နံမည်ကို ဧရာမင်းလို့ ဘာကြောင့် မှည့်ခေါ်တာလဲ”

“ဟုတ်ကဲ့၊ ကျောက်ဆည်မြို့ စပါးအထူးအထွက်တိုး စိုက်ပျိုးရာတွင် “ဧရာမင်း” ဆိုတဲ့ စပါး အမည်ကို ကြိုက်လို့ ယူလိုက်တာပဲ”

“ခင်ဗျားတို့ဆင်အဖွဲ့ဆုရတာဘယ်နှစ်ကြိမ်လောက်ရှိပြီလဲ၊ ခုနှစ်တွေကိုမှတ်မိသေးလား”

ဧရာမင်းဆင်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဦးဝင်းတင်မှ ၎င်းတို့အဖွဲ့ဆုရရှိသည့် နှစ်များကို အောက်ပါအတိုင်း ပြောပြပါသည်။

- ၁။ ၁၉၈၄ ခုနှစ် ... နှစ်သိမ်ဆု
- ၂။ ၁၉၈၅ ခုနှစ် ... တတိယ
- ၃။ ၁၉၈၆ ခုနှစ် ... ပထမ
- ၄။ ၁၉၈၇ ခုနှစ် ... ပထမ
- ၅။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် ... ဒုတိယ
- ၆။ ၁၉၈၉ ခုနှစ် ... ပြိုင်ပွဲမရှိ
- ၇။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် ... ပထမ

“ဟုတ်ကဲ့ခင်ဗျား၊ ခင်ဗျားတို့ ဆင်အက အဖွဲ့မှာ အဆိုင်းဘယ်နှစ်ဆိုင်းနဲ့ကလဲ၊ လူဘယ်နှစ်ယောက်ရှိလဲ ရှင်းပြပါအုံး”

“ကျွန်တော်တို့ အဖွဲ့မှာ ဆင်ကရန် အကအဖွဲ့ ၅ ဆိုင်းနဲ့ ဖွဲ့ထားပါတယ်။ တစ်ဆိုင်းကို ၂ယောက်နဲ့ လူ ၁၀ ယောက်ရှိပါတယ်။ အကနည်းပြအနေနဲ့ကတော့ ကိုဌေးအောင်တဲ့ မယ်ဇယ်တောကျေးရွာက ဖြစ်ပါတယ်။ အဆိုင်းဖွဲ့စည်းထားပုံကတော့-

- ၁။ ကိုဇော်လင်းကြီး ... ၅၆
- ၂။ ကိုဇော်လင်းလေး ... နောက်
- ၃။ ကိုမှတ်တင် ... ၅၆
- ၄။ ကိုမောင်မောင် ... နောက်
- ၅။ ကိုမောင်စိုး ... ၅၆
- ၆။ ကိုဝင်းလွင်ဦး ... နောက်
- ၇။ ကိုမြခိုင် ... ၅၆

၈။ ကိုမျိုးနိုင် ... နောက်

၉။ ကိုဝင်းခင် ... ဆင်ဦးစီး

၁၀။ ကိုသိန်းဝင်းထွန်း(၁၀)နှစ်... ဆင်ဦးစီး
ကိုဇော်လင်းကြီးနဲ့ ကိုဇော်လင်းလေးတို့ကတော့ ပြိုင်ပွဲဝင်တဲ့အခါ ကပါတယ် ”

“ ဒါနဲ့ တစ်ဆိုင်ကို ဘယ်နှစ်မှာရီက နိုင်ပါသလဲ ”

“ တစ်ဆိုင်ကို ၁၀ မိနစ်ပဲ ကနိုင်ပါတယ် ”

“ ဆိုင်းဖွဲ့စည်းပုံကိုလည်း ရှင်းပြပါအုံး ”

“ ဆိုင်းအနေနဲ့ကတော့ နဲ့၊ ဒိုး၊ ခြောက်လုံးပတ်၊ မောင်း၊ လင်းကွင်း၊ စည်တို့ဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီ ရိုးရာကို တင်တာ၊ အော်တို၊ ဆိုက်ဆို၊ လက်ရီနက် စတဲ့ လေမှုတ်ကိရိယာ ၄ မျိုးနဲ့ တွဲဖက်ထားပါတယ် ”

“ အဆိုအနေနဲ့က ”

“ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့မှာ ကျားအဆိုအနေနဲ့ ကိုတင်မြင့်လှိုင်၊ ကိုမောင်ကို၊ ကိုလှညွန့်၊ ကိုဝင်းခင်၊ ကိုတင်ရွှေ၊ ကိုခင်မောင်ထူး တို့ဖြစ်ပြီး အမျိုးသမီးအဆိုကတော့ နေမြတ်သူဖြစ်ပါတယ် ”

“ ခင်ဗျားတို့ ဆင်အဖွဲ့အနေနဲ့ ကျောက်ဆည်မြို့ပြင် ခရီးဆန်ခဲပုံကိုလည်း ရှင်းပြပါဦးခင်ဗျား ”

ထို့နောက် ဧရာမင်းဆင် အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်မှ ၎င်းတို့ဆင်အဖွဲ့ မြန်မာပြည်အနှံ ခရီးဆန်ခဲပုံကိုခုလိုရှင်းပြပါသည်။

- (၁) ၁၉၈၈ ခုနှစ်၊ ၄၂ နှစ်မြောက် ပြည်ထောင်စုနေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့သို့ တိုင်းရင်းသား ရိုးရာအကများနှင့်အတူ ဖြေဖျော်ခဲ့ရသည်။ သမ္မတအိမ်တော်ဝင်း၊ လူကြီးမင်းများ ဧည့်တွင်လည်း ကပြခဲ့ရသည်။
- (၂) ၁၉၈၉ ခုနှစ်၊ ဆူးလေစေတီဘက်စုံဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားတွင်သုံးညဖျော်ဖြေခဲ့ရသည်။ မြို့တော်ဝန် ဗိုလ်မှူးကြီး ကိုလေးက ဂုဏ်ပြုငွေလင်ပန်းဆုနှင့် ဂုဏ်ပြုလက်မှတ်ချီးမြှင့်ခဲ့ရသည်။
- (၃) ၁၉၈၅ ခုနှစ်တွင် တနင်္သာရီတိုင်း မြိတ်မြို့နယ်လုံးဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်းမှ ဒိုင်းဆုချီးမြှင့်ခဲ့သည်။
- (၄) ဝက်လက်မြို့နယ်မှ တန်ဆောင်တိုင်ပြိုင်ပွဲတွင် ဆုချီးမြှင့်ခံရသည်။
- (၅) ၁၉၈၉ ခုနှစ်၊ ရွှင်မြို့နယ် မီးစက်သစ်ဖွင့်ပွဲ။
- (၆) ၁၉၈၉ ခုနှစ်၊ တန့်ယန်ဆင်များရှင် ဘုရားပွဲ။
- (၇) ၁၉၈၉ ခုနှစ်၊ မိုးကုတ် ကုက္ကသရမြို့ဦး ဘုရားထီးတင်ပွဲ။
- (၈) ၁၉၈၈ ခုနှစ်၊ ကျွန်းလှ တပေါင်းပွဲသုံးည။
- (၉) ၁၉၈၉ ခုနှစ်၊ ၇၅ နှစ်မြောက် ဘိုးဘွားရိပ်သာ စိန်ရတု (မင်းကွန်း)။
- (၁၀) ၁၉၈၆ ခုနှစ်၊ မန္တလေးတိုင်း မီးသတ်ကထိန်။
- (၁၁) ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်၊ တန်ဆည် ငွေချိုးဖြူကားသင်း ကထိန်။
- (၁၂) ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်၊ စဉ့်ကိုင် တံတားဦးကထိန်ပွဲ။
- (၁၃) ၁၉၈၆ ခုနှစ်၊ တောင်ငူအလှပွဲ။

(၁၄) ၁၉၈၆ ခုနှစ်၊ မြိတ်မြို့ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ဘုရားပွဲ။

(၁၅) မြစ်သား၊ ကင်းတား၊ အမရပူရ၊ ကျောက်ပန်းတောင်း၊ ကျွန်းချောင်း၊ ပုဂံ၊ ပခုက္ကူ၊ သာစည်၊ တောင်ကြီး၊ မြင်းခြံ၊ မုံရွာ စသည်မြို့နယ်များတွင် ကထိန်၊ အလှူ၊ ကျောင်းတင်ပွဲများ စသည်ပွဲများမှာ ဧရာမင်းဆင်အဖွဲ့ မပါလျှင်မပြီးချေ။

ထို့ပြင် မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားမှ စီစဉ်တင်ဆက်သော ကျောက်ဆည်မြို့ရိုးရာဆင်လှူပွဲတော် အစီအစဉ်တွင် ပါဝင်ကပြခြင်း၊ ပြည်ထောင်စုနေ့၊ တိုင်းရင်းသားရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုကပွဲမှ “ဧရာမင်း၏အလှူများ” ကို မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားမှ ထုတ်လွှင့်ခဲ့ခြင်း၊ ဤကဲ့သို့ထူးခြားသည့် ဂုဏ်များရှိသော “ ဧရာမင်းဆင် ” အဖွဲ့မှာ ကျောက်ဆည်မြို့နယ်တွင်မက တစ်ပြည်လုံး၏ ဂုဏ်ဆောင်ဆိုလျှင် လွန်အံ့မထင်။

“ ဒီလိုဆိုယင် ခင်ဗျားတို့ဆင် ဘာလို့နဲ့မည်ကြီးတယ်ထင်ပါသလဲ ”

“ ဒီလိုပါဆရာ၊ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ ကတဲ့အခါ အကပိုင်း၊ အပြပိုင်း နှစ်ပိုင်းပါ ပါတယ် ”

“ ဘယ်လိုလဲဗျ ရှင်းပါဦး ”

“ အကပိုင်းမှာ ရိုးရာရှေးအကများကို တင်ဆက်လေ့ရှိပါတယ်၊ အဲဒီမှာ ယိုးဒယားသီချင်း (ယိုးဒယားကန်တော့ခန်း စသည်ဖြင့်)၊ ခေတ်ပေါ်သီချင်းများနဲ့ ကပြတဲ့အပြင် ခေတ်အနေနဲ့ ကတော့ ဘရိထိန်အကလေးဘာလေးပေါ့ဗျာ ”

“ နောက် အပြပိုင်းမှာ ကပြတာကတော့-

- (၁) စားပွဲပေါ် လေးဘက်လွှတ်။
- (၂) စားပွဲပေါ်ကင်းမြီးကောက်ထောင်။
- (၃) စားပွဲပေါ် ပတတ်ရပ်။
- (၄) ဆင်ပေါ်တွင် ကလေးတင် စိန်ခေါ်သံအက။
- (၅) ဦးရွှေရိုးအက။
- (၆) မီးကွင်းအက။
- (၇) ကြိုးခုန်အက။
- (၈) ကလပ်အက(ငါးဆင့်မှ ဆယ်ဆင့် အတက်အဆင်း)။
- (၉) ဝေဘာပန်းကွင်း။

“ ဆင်ကရာတွင် ကပုံအစီအစဉ် ကလေးများ မသိရဘူးလား ”

“ သိရပါတယ်၊ ဒီလိုလေဗျာ ”

“ ပထမ ပွဲခေါ်အနေနဲ့ ဧည့်ခံတီးလုံး၊ သံဆန်းတီးလုံးများနဲ့ပေါ့၊ ဇာတ်ပွဲများမှာတော့ ကရောင်းရိုက်တယ်ခေါ်မလားပေါ့ဗျာ၊ နောက်အစီအစဉ်စပြုဆိုတော့ -

- (၁) ဘုရားကန်တော့။
- (၂) လမိုင်းတင်၊ (ရိုးရာလမိုင်းတင်၊ ကိုးမြို့နယ် ကိုးသိန်းရှင်၊ ဥတေနတ်၊ ကိုကြီးကျော် စသည်ဖြင့်)။
- (၃) မူပိုင်သီချင်းများ။
- (၄) ယိုးဒယားကန်တော့ခန်း။
- (၅) နောက်ပိုင်းတွင် အကပိုင်း၊ အပြပိုင်း။

“တစ်ပွဲကို ဘယ်နှစ်နာရီကသလဲ ”

“၅ နာရီလောက် ကပြနိုင်ပါတယ်”

“တစ်ပွဲကိုဘယ်ကြေး ရပါသလဲ ”

“(၁၅၀၀ မှ ၃၀၀၀)ထိ ရပါတယ်”

“အဲဒီငွေတွေ ခင်ဗျားတို့ ဘယ်လိုအသုံးချလဲ ”

“အဖွဲ့စားစရိတ်၊ ခရီးစရိတ်၊ ဆင်ပြင်ဆင်မွမ်းမံ၊ ဒါတွေနုတ်ပြီး ကျန်တဲ့ငွေကို ဘုရားလှူတာ ပါပဲ”

“ခင်ဗျားတို့ ဧရာမင်းဆင်ရဲ့ တန်ဖိုး သိပါရစေ ”

“ကျွန်တော်တို့ ဆင်ဟာနှစ်သောင်းနီးပါးတန်ပါတယ် ”

“ဘော်ကြယ်တွေကို ဘယ်မှာအပ်သလဲ ”

“မန္တလေးတက်သစ်စ ရွှေချည်တိုးဆိုင်တွင် အပ်နဲ့ပါတယ် ”

“ခင်ဗျားတို့အဖွဲ့မှာ ငွေစာရင်းနဲ့ ပွဲလက်ခံဖြတ်ပိုင်းနဲ့ အီးစီအဖွဲ့တွေကော မရှိဘူးလား ”

“ရှိပါတယ် ” ဟု ဦးဝင်းတင်မှ သူတို့အဖွဲ့၏ ငွေစာရင်းစာအုပ်၊ ပွဲလက်ခံဖြတ်ပိုင်းများကို စနစ်တကျ ထားရှိကြောင်း ထုတ်ပြပါသည်။ အီးစီအဖွဲ့ အနေနဲ့ ၆ ဦးနဲ့ဖွဲ့ထားကြောင်း ရှင်းပြပါသည်။

“ဒါနဲ့ ခင်ဗျားရတဲ့ ဆင်ကြိမ်းတစ်ပုဒ်လောက် ရွတ်ပြပါလား ”

ဧရာမင်းဆင်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဦးဝင်းတင်မှ သူရသည် ဆင်ကြိမ်းတစ်ပုဒ်ကို အောက်ပါ အတိုင်း ကျွန်တော်ကိုရွတ်ပြပါသည်။

“ ဆင်ကြိမ်း ”

“ငါဟဲ့ယောက်ျား၊ မတစ်ထောင်တစ်ကောင်ဘူး၊ ဆင်ပြောင်ငါးစီး အားမာန်ကြီးတဲ့ ဦးစီး ဆင်ထိန်း ခပ်သိမ်းအမှန်၊ ဖြစ်ပြန်တော့သကဲ့း.....။

တောရိုင်းဆင်မင်း၊ ဒင်းလျှင်မုန်ယို၊ ရိုင်းဆိုသမျှ၊ စွယ်ပေါက်စွယ်ဟိုင်း၊ စွယ်စုံရိုင်းမို့ ခေါ်တိုင်း ရအောင်၊ မာန်စောင်ကာထိုး၊ အကျိုးကိုဖျက်၊ ရှုပ်လျက်ခွာရာ၊ ပေးတာကတစ်မျိုး၊ သံဆိုနဲ့အော်၊ ဒင်းနော်လူရွာ၊ ကောင်းရာတစ်ခု၊ ဘယ်မပြုဘူး၊ ဆင်မိုက်ဆင်ဆို၊ ချပိုးထိုးကို အပိုးမကြီး၊ တွေ့ရာကိုနင်း၊ အခင်းကိုဖျက်၊ ယာလည်းပျက်မို့၊ အခက်နဲ့ကြုံ၊ မြိုင်ရဂုံဝယ်၊ ချမ်းအေးလူလူ၊ မရှိမူဘဲ၊ တစသုသာန်၊ ဖြစ်နေပြန်တော့သကဲ့း၊ ထိုထိုဆင်မင်း၊ အခုမယွင်းမြန် မကြာ၊ ပြည်မြန်မာကောင်းကျိုး၊ သယ်ပိုးကာဆောင်ရွက်စေမို့၊ ကျွန်ုပ်တစ်ခါ၊ ဖမ်းပါတော့မယ်၊ ရွာစားကျော် အဖွဲ့တော်သားတို့က၊ လေလုံးသံခြောက်ပေါက်နဲ့ ဟိတ်.. ဘယ်မြောက်လို့ပေး ”

“ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်ဗျာ ”

“ ဒါနဲ့ ခင်ဗျားတို့ ဆင်လက်ရာရှင်က ”

“ ဆရာ ဦးကျော်လေးလေ ”

ကျွန်တော်လည်း ဦးဝင်းတင်ကို နှုတ်ဆက်၍ ပြန်ခဲ့ပါသည်။

ကျွန်တော်သည် ကျောက်ဆည်မြို့နယ်၊ ကျားဘိုကြီးကျေးရွာသို့ ရောက်ရှိသွားပါသည်။ ထိုရွာမှ “ရွှေဝါမောင်” ဆင်အဖွဲ့နှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းခွင့်ရရှိခဲ့ပါသည်။ “ရွှေဝါမောင်” ဆင်အဖွဲ့

မှာ ကျောက်ဆည်မြို့နယ်၊ ဆင်ပြိုင်ပွဲတွင် ၃ နှစ်ဆက်တိုက် ပထမဆွတ်ခူးခဲ့သော အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။ အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဦးအောင်ဘန်းနှင့် ဤသို့တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။

“ဦးအောင်ဘန်းခင်ဗျား၊ ရွှေဝါမောင်ဆင်အဖွဲ့ စတင်တည်ထောင်ခဲ့တဲ့ ခုနှစ်ရယ်၊ အဖွဲ့ဝင် ဘယ်လောက် ရှိတယ်ဆိုတာ ရယ်၊ ဆင်ရဲ့ နံမည်ကို အဘယ်ကြောင့် “ရွှေဝါမောင်” မှည့်ခေါ်တာလဲ၊ သိပါရစေခင်ဗျား”

“ဟုတ်ကဲ့၊ ၁၉၇၄ ခုနှစ်မှာ ကျွန်တော်တို့ အဖွဲ့ စတင်တည်ထောင်ပါတယ်၊ အဖွဲ့ဝင် ၂၅ ယောက် ရှိပါတယ်၊ အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်မှာ ကျွန်တော်ဖြစ်ပါတယ်၊ ဆင်နံမည်ကတော့၊ ရွှေဝါရောင်လွမ်းတဲ့ ကိုးခရိုင် (သို့) စပါးရွှေဝါများကို တင်စားတဲ့အနေနဲ့ မှည့်ခေါ်တာဖြစ်သလို ရွှေဆင်၊ ငွေဆင်လူသည် ရှေးရိုးစလေးနဲ့ ဆက်နွယ်၍ တစ်ဖုံ မှည့်ခေါ်ထားခြင်းဖြစ်ပါတယ်”

“ဆင်အကအဖွဲ့မှာ အဆိုင်းဘယ်လောက်ရှိပြီး လူဘယ်နှစ်ဦးပါဝင်ပါသလဲ”

“ကျွန်တော်တို့ဆင်အကအဖွဲ့မှာ အဆိုင်းသုံးဆိုင်း၊ တစ်ဆိုင်းနှစ်ယောက်နဲ့ ခြောက်ယောက် ရှိပါတယ်”

“အကနည်းပြအနေနဲ့ကော”

“မန္တလေး ဥပုသ်တော်ကုန်းမှ ဦးမောင်ဝင်းပါ”

“ဆင်ကရာ အတွဲများကိုလည်း သိပါရစေ”

“ဆင်ကရာ အတွဲများကတော့ -

- (၁) မောင်တင်ထွန်း ... ရှေ့
  - (၂) မောင်ကျော်တင့် ... နောက်
  - (၃) မောင်ဝင်းနိုင် ... ရှေ့
  - (၄) မောင်အောင်သိန်း ... နောက်
  - (၅) မောင်ချစ်ငွေ ... ရှေ့
  - (၆) မောင်မြင့်အောင် ... နောက်
  - (၇) ဆင်ဦးစီး
- ကျော်တင့်ကြီး ... (ပေါက်ချွန်းကိုင်)
- မောင်ဝင်း ... (တေးမကိုင်)

“ဆိုင်းအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံလေး ရှင်းပြပါအုံး”

“ဆိုင်းအဖွဲ့အနေနဲ့ သီးခြားမငှားရပါဘူး၊ ရွာရှိဆိုင်းအဖွဲ့နဲ့ ပြီးပါတယ်၊ နဲ့၊ လင်းကွင်း၊ ခြောက်လုံးပတ်၊ ဒိုး၊ မောင်းပေါ့ဗျာ၊ လေမှုတ်ငါးလက်နဲ့ အော်ဂင်ကိုတော့ မန္တလေးက ငှားပါတယ်၊ အဆိုကတော့ မောင်အောင်မင်း (ရွာသား)၊ မောင်စောလွင် (ရွာသား) ဖြစ်ပါတယ်”

“ဒါနဲ့ ခင်ဗျားတို့အဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံကော”

- “ (၁) ဦးအောင်ဘန်း ... ၂၀၀၅
- (၂) ဦးစံဝင်း ... ၇ ၂၀၀၅
- (၃) ဦးပွ ... ၇ ၂၀၀၅
- (၄) ဦးထွန်းမြင့် ... အတွင်းရေးမှူး
- (၅) ဦးခင်မောင် ... အဖွဲ့ဝင်
- (၆) ဦးစောလွင် ... အဖွဲ့ဝင် တို့ဖြစ်ကြပါတယ် ”

“ခင်ဗျားတို့အဖွဲ့ ဆုရရှိတဲ့ ခုနှစ်တွေကော မှတ်မိရင် ပြောပြပါလားခင်ဗျား”

“ဟုတ်ကဲ့၊ မှတ်မိပါတယ်”

အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်ဦးအောင်ဘန်းမှ ရွှေဝါမောင် ဆင်အဖွဲ့ ဆုရရှိခဲ့သည့် ခုနှစ်များကို အောက်ပါအတိုင်း ပြောပြပါသည်-

- (၁) ၁၉၇၉ ခုနှစ် ...ဒုတိယ
- (၂) ၁၉၈၀ ခုနှစ် ...ဒုတိယ
- (၃) ၁၉၈၁ ခုနှစ် ...ပထမ
- (၄) ၁၉၈၂ ခုနှစ် ...ပထမ
- (၅) ၁၉၈၃ ခုနှစ် ...ပထမ

“ဒီနောက်တော့ ကျွန်တော်တို့ ပြိုင်ပွဲ မဝင်တော့ပါ။ ပထမဆုမှာ ငွေဆင်ရုပ်ဖြစ်ပါတယ်”

“ဘာကြောင့် ဆက်ပြီး ပြိုင်ပွဲမဝင်တော့တာလဲ”

“ဒီလိုပါ ဆရာ၊ သုံးနှစ်ဆက်တိုက် ပထမရထားတဲ့အတွက် ပြိုင်ပွဲမှ လက်မခံတော့တာ တစ်ကြောင်း၊ နောက်တခြားဆင်အဖွဲ့တွေကို ဦးစားပေးတဲ့သဘောနဲ့ ပြိုင်ပွဲမဝင်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်”

“ခင်ဗျားတို့ အဖွဲ့ ဂုဏ်ထူးဆောင်ပွဲတွေ ဘယ်နှစ်ပွဲလောက် ကခဲ့ပါသလဲ”

ဦးအောင်ဘန်းမှ အောက်ပါအတိုင်း ပြောပြပါသည်။

- (၁) တရုတ်သမ္မတကြီး လီရှန်နှင့် မြန်မာပြည်လာစဉ်က ပုဂံသီရိပစ္စယာမှာ တစ်ည ဧည့်ခံ ကပြရသည်။
- (၂) အရှေ့တောင်အာရှဘဏ်ဥက္ကဋ္ဌ၊ မြန်မာပြည်လာစဉ်က ပုဂံသီရိပစ္စယာမှာ တစ်ည ဧည့်ခံကပြရသည်။
- (၃) ထိုင်းဘုရင်သမီးတော် ချက်ကရီ သီရိဒုံလာစဉ်၊ မန္တလေးနန်းတွင်းမှာ ဧည့်ခံပွဲ ဆင်နွဲ့ခဲ့ရသည်။
- (၄) ကလေးမြို့ အသုံးလုံးကြေ အောင်ပွဲတွင် ကပြရသည်။
- (၅) ရန်ကုန် ရွှေတိဂုံ မသိုးသင်္ကန်းရက် ပြိုင်ပွဲတွင် ခုနှစ်ည ကခဲ့ရသည်။ (တိုင်း ကိုယ်စားပြုပွဲ)
- (၆) ၁၉၈၄ ခုနှစ်၊ မန္တလေး လွတ်လပ်ရေးအောင်ပွဲ (မန်းရာပြည့် ကွင်းအတွင်း) ကပြရသည်။
- (၇) ပြည်ထောင်စုအလံတော် ကြိုဆိုပွဲ ကျောက်ဆည်မြို့ အား/ကာကွင်းတွင် အခြား ဆင်များနဲ့ ဆင်ယိမ်းကခဲ့ရသည်။

“နယ်လှည့် အခြားပွဲများကိုကော ရှင်းပြပါအုံး”

“နယ်လှည့် အခြားပွဲများမှာ -

- (၁) ၁၉၈၄ ခုနှစ်၊ ရန်ကုန် လမ်း(၂၀) ကထိန်ပွဲ။
- (၂) ၁၉၈၃ ခုနှစ်၊ သန်လျင်ဘုန်းကြီး ကျောင်းတင်။
- (၃) ၁၉၈၇ ခုနှစ်၊ မိုးကုတ်ချမ်းသာကြီးဘုရားပွဲ။
- (၄) ၁၉၈၈ ခုနှစ်၊ မိုးကောင်းအလှပွဲ။

(၅) ၁၉၈၈ ခုနှစ်၊ တောင်ငူမြို့ အလယ်ပိုင်းတိုင်းစစ်ဌာနချုပ်၊ ဗိုလ်ချုပ်အေးသောင်၏ ကထိန်ပွဲ။

(၆) ၁၉၈၈ ခုနှစ်၊ တောင်ငူမြို့ နှစ်ကျိပ် ရှစ်ဆူ ဘုရားပွဲတွင် ပထမ ဆွတ်ခူးခဲ့သည်။
“ဟုတ်ကဲ့ခင်ဗျား၊ ရွှေဝါမောင်ဆင်ရဲ့ အကစွမ်းရည်များကိုလည်း ပြောပြပါအုံး”

“ဆင်အက စွမ်းရည်များကတော့ -

- (၁) ရိုးရာ (စတော်တိုက်)။
- (၂) ယိုးဒယား ကန်တော့ခန်း။
- (၃) လေးခင်း (လူစီး)။
- (၄) ခေတ်ပေါ်သီချင်း။
- (၅) ဝေယန္တ (ငါးမျိုး)။
- (၆) ကလပ်ငါးဆင့် (အတက်အဆင်း)။
- (၇) ကလပ်ဆယ်ဆင့် (အတက်အဆင်း)။
- (၈) စားပွဲတင် လေးဘက်လွှတ်အက။
- (၉) ပတတ်ရပ်၊ ကင်းမြီးထောင်။
- (၁၀) ရှိတ်၊ ဘရိတ်ဒန် (ခေတ်ပေါ်)။
- (၁၁) ကိုကြီးကျော်သရုပ်ဆောင်။

“အငှားလိုက် ကပွဲကြေးကိုလည်း သိပါရစေခင်ဗျား”

“အငှားလိုက် တစ်ပွဲ (၃၀၀၀ မှ ၇၀၀၀) တစ်ည ၅ နာရီထိ ကပြပါတယ်”

“ရတဲ့ငွေတွေကို ဘယ်လိုများ အသုံးပြုပါသလဲ”

“အဖွဲ့စားစရိတ်၊ ဆင်ပြင်နုတ်ပြီးကျန်တဲ့ငွေကို ဘုရားရေတွင်းရေကန်တို့ကို ပြုပြင်ပါတယ်”

“ခင်ဗျားတို့ဆင်ဘယ်လောက်တန်လဲ”

“နှစ်သောင်းနီးပါးတန်ပါတယ်”

“ခင်ဗျားတို့အဖွဲ့ မူပိုင်သီချင်းလေးတစ်ပုဒ် ဆိုမပြနိုင်ဘူးလား”

ထိုအချိန်တွင် အဖွဲ့မှ အမြဲတမ်းအဆိုတော် ဦးအောင်မင်း ရောက်ရှိလာပြီး ကျွန်တော်အား သူတို့အဖွဲ့မူပိုင်သီချင်းတစ်ပုဒ်ကို အောက်ပါအတိုင်းဆိုပြပါသည်။

“ပြည်သူချစ်သောရွှေဝါမောင်” (အဖွဲ့မူပိုင်သီချင်း)

“ပြည်သူချစ်သော ကျွန်တော်တို့ရွှေဝါမောင်၊ အကနဲ့အလှနဲ့ ရှေ့ဆောင်၊ တို့ရွှေဝါမောင်၊ ရွှေဆည်မြေနယ်တစ်လွှားမှာ အကနဲ့အလှနဲ့ထူးချွန်တဲ့မောင်၊ သဘာဝမူမပျက်၊ တစ်ခေတ်နဲ့ တစ်ခေတ် တို့စွမ်းရည်ဆောင်၊ ဇွဲသတ္တိဉာဏ်ရည်ပြောင် အားမာန်အပြည့်နဲ့မောင်၊ ရွှေဆည်မြေ နယ်တစ်လွှားမှာ ပြည်သူချစ်သော ကျွန်တော်တို့ ရွှေဝါမောင်”

“ကျင်းပကာ နှစ်စဉ်အမြဲ၊ သီတင်းကျွတ်ရဲ့ဆင်လှပွဲတော်၊ ရွှေဝါမောင်အဖွဲ့တော်သားတို့၊ အစဉ်အမြဲ ဆင်နဲ့လို့ပျော်၊ ရွှေဆည်မြို့ရဲ့ကြက်သရေဂုဏ်ကိုဆောင် (ရွှေဝါမောင်)၊ ပြည်သူ ချစ်သော ကျွန်တော်တို့ရွှေဝါမောင်”

“ဟုတ်ကဲ့၊ ယခုလိုရှင်းပြတဲ့ ရွှေဝါမောင် ဆင်အဖွဲ့ရဲ့ ခေါင်းဆောင် ဦးအောင်ဘန်းနဲ့ အတူ အဖွဲ့တော်သားများအားလုံးကို ကျွန်တော်အနေဖြင့် အထူးပဲကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်းပါခင်ဗျား”

ပြည်သူ့ချစ်သောဆင်အက

ဆင်အကမှာ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ဘယ်ရှုထောင့်ကြည့်ကြည့် အကုန်လုံး ပါသည်။ ဆင်ကရင် တော်တော့ကျန်းမာရေးနဲ့မရပါ။ အလွန်ပင်ပန်းပါသည်။ ကိုယ်ခန္ဓာတောင့်တင်းကြံ့ခိုင်ဖို့လိုသည်။ ခြေထောက်နဲ့လက်တစ်ပြိုင်နက် လှုပ်ရှားရသော အကမျိုးဖြစ်ပါသည်။ ကိုယ်ပေါ်က ပေါင် ၅၀ လောက်ရှိသော ဆင်တစ်ကိုယ်လုံးကို ထမ်းထားရသည်။ စည်းနှင့်ဝါးနှင့် အချက်ကျကျ ကရသော အကမျိုး၊ အလှူခံဦးမလား၊ ဖလားအပြည့်၊ ရုံပွဲသွင်းမလား လူအပြည့်၊ ဒီကနေ လူငယ်တွေရဲ့ စိတ်ဓာတ်ကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်သည်။ ဟော.. ဆင်ဆိုရင် ဒိုးသံလေးပေးလိုက်ပါ။ အထူးလူစုစရာမလို၊ အဖွဲ့ဖြစ်သွားပြီ၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးရင်းနှီးနိုင်၏။ ဆင်အကကို ကမိရင် ဘိန်းဖြူထက်စွဲနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကနေလူငယ်တွေကို ဘိန်းဖြူ ငရဲခန်းမှ ဆွဲထုတ်နိုင်ပါသည်ဟုဆိုလျှင် လွန်အံ့မထင်။

ဆင်ကလျှင်စည်းလုံးညီညွတ်မှုမရှိလျှင် မရ။ ရှေ့လူနှင့်နောက်လူ အပေးအယူ၊ အသယ်အပို့၊ အချိတ်အဆက်ရှိမှ ကျင့်ရသည်။ ရိုးရာကလျှင် ဘယ်ခြေညာလက်၊ ခေတ်ဆန်းဆိုလျှင် ခြေစုံ၊ လက်စုံ(ဘယ်ခြေ ဘယ်လက်၊ ညာခြေ ညာလက်) ကရသည်။ ကိုယ်အဖွဲ့နှင့်ကိုယ်၊ သူ့အဖွဲ့နှင့်သူ၊ သီချင်းတိုက်အကတိုက် လုပ်ရသေးသည်။ ထို့အပြင် ပြိုင်ပွဲဝင်ဖို့ သူ့ဆင်ကိုယ်ဆင်၊ အသာရဖို့၊ နာမည်ရဖို့၊ ဆင်အလှ အကများကို တီထွင်ရပြန်သည်။ ထို့ကြောင့်ဆင်အကသည် လူငယ်တွေနှင့်ပိုမိုနီးစပ်ပြီး စည်းလုံးညီညွတ်မှုရှိသည်အကဟုဆိုချင်ပါသည်။ မြန်မာဆန်သည် မြန်မာ အကဟု တင်စားနိုင်ပါသည်။

ယခု ကျွန်တော်တို့ကျောက်ဆည်က ဆင်အဖွဲ့များအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်အခမ်းအနားများ (ပြည်ထောင်စု၊ လွတ်လပ်ရေး၊ နိုင်ငံခြားဧည့်သည်များ ဧည့်ခံ)၊ ဘာသာရေး၊ လူမှုရေး၊ ပွဲများတွင် မပါမဖြစ်ကပြနေရသည်။ တိုင်းရင်းသားရိုးရာအကများဖြစ်သည့် ကိန္နရာအက၊ တိုးနယား၊ ကျွဲစသည့် အကများတွင် ဆင်အကမှာလည်း ပါဝင်နေပါပြီ။ မြန်မာပြည်တွင်မက မြန်မာနှင့်ကမ္ဘာကိုမိတ်ဆက်ပေးနေသည့် ဆင်အကများပင်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားသားများ ဧည့်ခံပွဲတွင် ရင်သတ်ရှုမော အံ့ဩလောက်သည့် အကများပါပေ။ ထို့ကြောင့် ပြည်သူ့ချစ်သော ဆင်အကဟု ကျွန်တော်ဆိုချင်ပါသည်။

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

မြန်မာမှုအနုပညာစစ်စစ်

ဆင်ချိုးပညာသည်လည်း မြန်မာမှုအနုပညာစစ်စစ် ဖြစ်ပါသည်။ ဝါးခွဲ၊ ဝါးသပ်၊ နှီးချည်၊ ဆေးရေးကအစ ဗိသုကာပညာနှင့် ပန်းချီပညာပေါင်းစပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တွင် အလှမီနီယံ သတ္တုများ၊ ပလပ်စတစ်များနှင့် နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့နိုင်မည့် ဆင်ရုပ်များဖြစ်မလာ နိုင်ဘူးဟု မည်သူပြောနိုင်ပါမည်နည်း။ ဆင်အကများအနေဖြင့် နိုင်ငံခြားသားများ တွေ့ဖူး၊ မြင်ဖူး၊ ကြုံဖူးနေပါပြီ။ ၎င်းတို့နိုင်ငံသို့ မြန်မာ့ဆင်ရုပ်များရောက်ရှိဖို့ လိုပေပြီ။ ကလေးကစား စရာအဖြစ် ဆင်ခေါင်းရုပ်ကလေးများလည်းတင်ပို့ရောင်းချနိုင်လျှင် ကောင်းမည်လားဟု ကျွန်တော်တွေ့မိသည်။ ဆင်အကနှင့်ဆင်ချိုးပညာသည် တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်းရှိနေကြောင်း တင်ပြလိုက်ရပေသည်။ ကျွန်တော်တို့ကျောက်ဆည်က ဆင်အဖွဲ့များသည် မြန်မာပြည်အနှံ့ ဓရီးဆန်ပြီး မြန်မာမှုအနုပညာစစ်စစ်ကို ပြသရင်းတိုင်းရင်းသားရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုအကဖြစ်သည့် ဆင်အကများကို မြန်မာယဉ်ကျေးမှုရိုးရာ အစဉ်အလာကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းနိုင်မည်ဟု ကျွန်တော်ယုံကြည်မိပါသည်။

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ဖိတ်ခေါ်ခြင်း

ကျောက်ဆည်မြို့နယ်(သို့) လယ်တွင်းကိုးခရိုင်သည် ရေခဲမြေခဲကောင်း၍ သမိုင်းအစဉ် အလာရှိခဲ့သည့် မြို့တစ်မြို့ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် မြို့ရွှေဆည်ကို တစ်ခေါက်တစ်ခါ အရောက် လာဖို့ ဖိတ်ခေါ်ချင်ပါသည်။ ကျွန်တော်၏ “သာယာပေသည် မြို့ရွှေဆည်” သီချင်းဖြင့် ကြိုဆို ပါရစေ။

“သာယာပေသည် မြို့ရွှေဆည်”

- ဟိုရှေးအခါက (ဤတောင်ဗွေမဟီမှာ) ၊ မဟာမြတ်လေးဆူ၊ ဒေသစာရိကြွချိတော်မူလို့၊ နာမဓြောက်မည် တွင်တော်မူလေသည်။

- ရတနာဗိမ္မတောင်၊ ကိန္နရာဗမ္မာရတောင်၊ ဣသိသေဌ၊ စတုရတန၊ ရှင်ပင်သာလျောင်း တောင်၊ ဝေတဒီပရက္ခလို့ ဆဌမအမည် တွင်ခဲ့ပြန်ပါသည်။

- သက္ကရာဇ်ကောဇာ၊ ၃၉၅ ခုနှစ်မှာ၊ ပုဂံပြည်ရှင် ဘုရင်အနော်ရထာက သီဟိုဠ်စွယ်တော် ပွားတစ်ဆူ၊ ရတော်မူရာ၊ ထိုစွယ်တော်ကို ဆင်ဖြူထက်တွင် အဓိဋ္ဌာန်ဝင်၍ တင်လွှတ်ခဲ့ရာတွင်၊ သာလျောင်းတောင်ထွတ်အမှန်ပင်ဝပ်လျှင်၊ ဒီနေရာဒီဒေသ၊ စေတီတည်ကြဟဲ့လို့မြှက်ဟတော် မူခဲ့ပါလေသည်။

- နေခြည်မှာမြူ၊ စေတီသာထူး၊ ဖူးကြစို့နော်၊ မွတ်မွတ်ရောင်ပြန်၊ ထူးတင်သည်မှန်၊ ရွှေဘုန်းတော်လျှံ၊ အရဟံ ဘဂဝါသနင်၊ စည်းခုံမြတ်ရှင်၊ ဂုဏ်အင်ပျံ့သင်း၊ ဝပ်စင်းကော်ရော်၊ ပူဇော်ကြလေသည်။

- နေခြည်ဖြာသွဲ့၊ ရေကြည်ပြာလဲ့၊ ခွေလည်းသာတဲ့၊ ဟိုမှာ...မြစ်ဇော်ဂျီ၊ တောင်ကို ကွေ့ပတ်၊ ယာကိုလည်းဖြတ်လို့လာခဲ့သည်၊ ကွေ့ဝန်းဝိုက်လည်၊ မြို့တွင်းသို့ဆီ၊ ဦးတည်ကာသူ နှင်ပြေး၊ တဖြည်းဖြည်း တရွေ့ရွေ့၊ ဒုဌဆီဦးတည်ပြန်ပါသည်၊ ဧရာဝတီ မြစ်နဒီအတွင်းသို့ တူညီပေါင်းဖက်ကာ အကြောင်းဆက်လာ၊ ဆက်လက်ထွက်ခွာသည်။

- သမိုင်းကိုတွက်စစ်၊ တစ်ခေတ်ပြန်ပြောင်း၊ နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်ကျော်၊ ကျော်လွန် ခဲ့လေပြီ၊ မသွေချစ်စရာ၊ အမွေအနှစ်မှာ၊ ပြစရာများလှသည်၊ သင်းကွဲပြောင်းကြီး၊ အယဉ် စီးသည်၊ မင်းရဲမြောင်းလည်း တသွင်သွင်စီးသည်၊ အနီးပြင်မှတ်၊ စေတီထွင်မှာ ကောင်းမြတ် သာလျောင်းပင်၊ အမွမ်းစွင့်စွင့်၊ ကနားမြင့်လို့၊ ကြံသင့်သာလျောင်း၊ သာလျောင်းတောင်တော် မဟီ။

- တေဟူသည်ဆယ်တစ်ရွာခြား၊ တေဟူသည်ထွားရှည်ကျော်ပြန်ပွား၊ တေဟူသည် ဒေဝကျော်ထင်ရှား၊ မဏိဆင်မှာ၊ မျက်ရှင်ကွန်းတော်လား၊ ကွန်းတော်လား။

- မြင်စိုင်းဟူသည် တို့ရွှေပြည်၊ မြင်စိုင်းဟူသည်မင်းနေပြည်၊ တမောင်းတမောင်း၊ တို့တမောင်းသည်၊ တကောင်းတကောင်း တို့တကောင်းမည်၊ ဇာတိသွေးမှာရဲရဲနီ၊ မြင်စိုင်း မြို့ရွှေပြည်၊ အောင်စည်ဆော်နက်ပြီ၊ ရန်သူအဟုတ်ပြေးသည်၊ (အောင်သံ) ၊ ဆင့်ရွှေပြည်။

၇၈

-ဘိုးတော်ဘုရားမှသည်၊ စတင်ကာကျော်ကြားလာခဲ့သည်၊ မြို့ရွှေဆည်၊ ဖြိုးဝေစည်၊ မနန်း၊ မြင်စိုင်း၊ မြောင်လှ၊ မက္ခရာ၊ ပင်လယ်၊ မြစ်သာ၊ စောလှ၊ မြင်းခုံတိုင်၊ ဖျဉ်းမနားပါမကျန်ပြီ၊ လယ်တွင်းကိုးခရိုင်၊ ယခုတိုင် ခေါ်တွင်သည်။

- အရိမန္တန၊ အရင်းစစ်ပြန်တော့၊ မင်းအနော်ရထာ ဧကရာဇ်မှန်တော့သည်၊ နိုင်ငံတော် ပြည်အရေးမှာ၊ တွေးတွေးဆဆကြံစည်တော်မူသည်၊ နောင်အတွက်ရိက္ခာဆိုမည်၊ ဆောင်ရွက် လိုသာကြိုသည်၊ ပန်းလောင်မှာလေးဆည်၊ ဇော်ဂျီမှာသုံးဆည်၊ ဆည်ဖို့တော်မူရာ၊ ဤမှာမင်းရဲ၊ သင်းကွဲခေါ်တွင်သည်။

- ဟိုရှေးအခါက၊ (ပုဂံ) နေပြည်၊ (သာယာ) ပေသည်၊ ဒါပေမယ့်လည်း လယ်တွင်း နယ်ကိုအထောက်အခံထားခဲ့ရတော့သည်၊ ဆည်မြောင်းအလီလီကန်ချောင်းအစီအရီ၊ ပေါပြည် ဝတဲမြို့ရွှေဆည်၊ မြန်မာ့စပါးကျို၊ ခေါ်တွင်ခဲ့ပါသည်။

- အို... ပြာချေမောတောအုပ်ညို၊ လွမ်းဘွယ်ပို စိုစိုစိမ်း၊ ငြိမ်းချမ်းလှတဲ့၊ ရှမ်းရိုးမရဲ့ တောင်တန်းဆီ၊ နိမ်ချိုမြင်ချို၊ မြောက်ဖက်ဆီ၊ လိမ္မော်၊ ချယ်ရီ၊ စတော်ဘယ်ရီ၊ သင်းထုံပျံ့လှိုင်သည်၊ ရမ်းဇော်လို့၊ မှန်းမျှော်စို့၊ ရဲရမာန်ဒေသ၊ မှိုင်းပြမှုန်ဝေရီ xxx။

- သီးထပ်သီးညှပ် မလပ်စေရာ၊ ပဲပြောင်းနှမ်းဝါ မပြတ်စေပါ၊ မိုးမရွာ၊ လယ်မခြောက်၊ ဆည်ရေသောက်နိုင်သည်၊ (ကိုးမြေမဟီ) ဝေဆာသည်၊ ရှုမျှော်မဆုံးပြီ၊ တစ်သက်ကြီးစားလို့၊ အထွက်တိုးစပါးနဲ့၊ တို့များကိုးနယ်ဆီ။

- ရွှေဝါ၊ စပါးရွှေဝါ၊ ဝေဆာတို့မြေမှာ၊ အသေအချာတိုးပေမှာ၊ ရွှေဆည်မြို့ရွှေဆည်၊ ဝေစည် ဖြိုးဝေစည်၊ နေပြည်တို့နေပြည် (တို့ပြည်သူ ရိက္ခာဆိုမှာ) လယ်မြေ၊ လယ်မြေအလုံးမှာ

ဆင်ချိုးပညာနှင့်ပတ်သက်၍ ဆင်ချိုးပညာနီဒါန်း စာတမ်းပြုစုသူ ဦးခင်မောင်စိုးက ရှင်းလင်းစဉ်

အလုံးမှာ၊ ရွှေရောင် ရွှေရောင် ဖုံးကာဖုံးကာ ကြည့်စမ်းပါ၊ ရှုစမ်းပါ၊ အလိုဗျာ စပါးပင်လယ် ပြန်လို့သာပဲ။

- ရွှေရောင်လွမ်းတဲ့မြို့ရွှေဆည်၊ ဆည်ရေသောက်တဲ့တို့နယ်ဆီ၊ အပုံပုံ အလီလီ ကုန်စည် တွေတိုးလို့ သစ်ဝါးအမျိုးမျိုးနဲ့၊ အဖိုးတန်တဲ့သယ်ဇာတွေ၊ အဟောဝတာ၊ ပေါပြည်ဝတဲ့ မြန်မာ တို့စံဌာနီ။

- အများခွဲပျော်၊ ဘုရားပွဲတော်၊ တို့မြို့တွင်းမှာနော်၊ တပေါင်းပွဲတော်၊ အပေါင်းခွဲပျော်၊ သွားကြပါစို့တူပျော်ပျော်၊ ဟောဟိုမှာ... တောင်ပေါ်လမ်း၊ မမောမပန်းပဲ၊ ကွေ့ကာဝိုက်ကာခေါ်၊ အများငေးစရာ၊ ကားကလေးစီးကာပျော်။

- ရွှေသာလျောင်းနဲ့ရွှေစေတီ၊ ပန်တင်လိုနေပြန်သည်၊ သာယာမချို့တဲ့မြို့ရွှေဆည်၊ မြန်မာ တို့ရဲ့မြို့ရွှေဆည်၊ ဒီမှာဝေဘူ၊ ဒီမူကျောက်သေတ္တာ၊ ထုံးဖြူဖြူစေတီဖွေးတို့၊ ရေးရေးလည်း မြင်ရပေမှာ၊ ဟိုမှာလေကျောက်သဘောနဲ့၊ ရွှေမုဋ္ဌာလည်း၊ ကျော်စောလှပေတာ၊ ဘယ်ဝယ်ဆီ၊ ရည်ရွယ်မှန်း၊ သာသနာ့ရောင်လွမ်း၊ အံ့မခန်းမြို့ရွှေဆည်၊ ဆိုဆိုဆိုင်းဆိုင်း၊ ညိုညိုမိုင်းမိုင်း၊ တောင်တံတိုင်း၊ တောင်လှိုင်းတွေပတ်လည်ရံကာဝန်း၊ မော်ကွန်းထိုးနိုင်ပြီ၊ တစ်ခါတစ်ခေါက် လာရောက်စေချင်သည်၊ မြို့ရွှေဆည် ကြိုဆိုလျက်ပါအတည်။

- ထွေတလီ သမိုင်းမှာ မညှိုးခဲ့ပြီ၊ ရွှေဆည်နှိုင်းစရာမချို့တဲ့ပြီ၊ မြန်မာ့ဟန်ပီ၊ မြို့ရွှေဆည်၊ ဖြိုးဝေစည်၊ အညာအလှ သဘာဝ၊ ရှုမဝနိုင်ပေသည်။

- ပန်းသဗ္ဗန္ဓမ်းသဗ္ဗ၊ လန်းရစေမည်၊ တို့လက်ကမ်းသည်၊ ဘေးမခ၊ မွှေးလှ၊ အေးမြရွှင်ကြည်၊ တို့ဆုတောင်းမည်၊ ရောက်ဖူးချင်လှသည်၊ အညာဒေသရဲ့ လှပ မြို့ရွှေဆည်။

ဗုံတောက်။ ။ ရွှေဆည်မြို့သာယာလှ၊ လာပါဗျဖိတ်ခေါ်၊ သဘာဝ စိတ်ပျော်ဖွယ်၊ မိတ်အဖော်ဆင်နွဲ့၊ ဆင်လှပွဲတဲ့ နှစ်စဉ်ပါကွယ်၊ ချစ်ခင်စရာ တို့ရိုးရာဆင်ပွဲ။

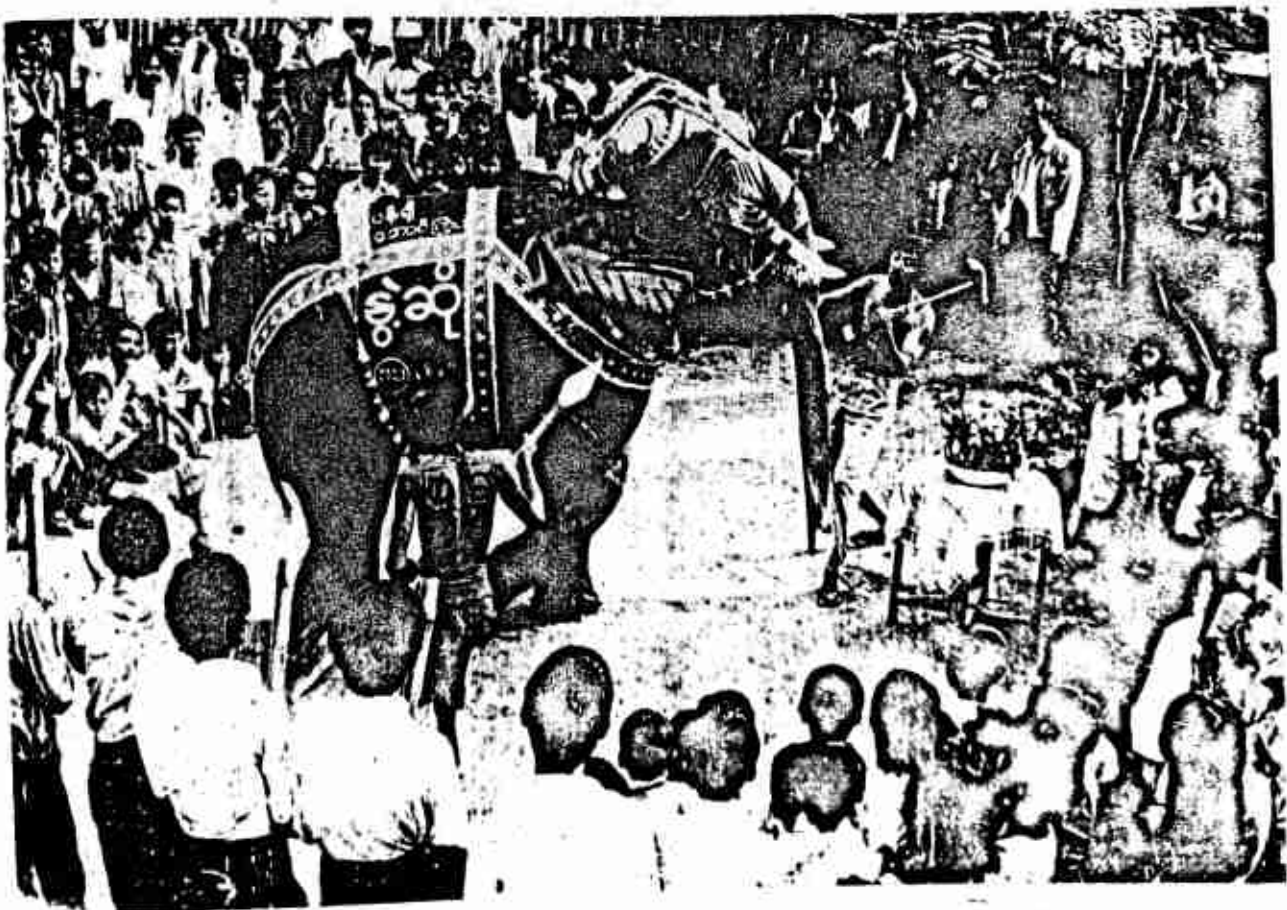
...လာ..လာ..လေ လိုက်ခဲ့တော့၊ (ကိုးမြေကဆင်ပွဲ)၊ နှစ်စဉ်ပဲနော်၊ နွဲ့ပျော်၊ ပြိုင်စံမပေါ်၊ နိုင်ငံကျော်၊ တို့...ကိုးမြေကဆင်ပွဲ။

ကျွန်တော်တို့၏ သမိုင်းတွင်လေ၊ ကိုးနယ်မြေကို ကျွန်တော်၏ အောက်ပါကဗျာဖြင့် ဤသို့ တင်စားဖွဲ့နွဲ့ ဂုဏ်ယူချင်ပါသည်။

“ သမိုင်းတွင်လေ၊ ကိုးနယ်မြေ ”

- နေခြည်ဖြာသွဲ့၊ ရေကြည်ပြာလဲ့၊
ခွေလည်သာတဲ့၊ မြစ်ဇော်ဂျီ။
- တောင်စဉ်အထွေထွေ၊ တောတွေအထပ်ထပ်၊
မောမြေရပ်ကလာခဲ့သည်။
- မြို့တွင်းကိုဖြတ်၊ လယ်ကိုပတ်ကာ၊
တံ့ရပ်မတည်၊ ဒုဌဆီ၊
ဦးတည်ကာပြေး၊ မြစ်ကြောင်းဖွေး။
- ရေကြည်သန့်ရှင်း၊ မြစ်ပန်းလောင်၊
တောင်ခွေပတ်ဆင်း၊ တောကျော်နင်းခဲ့။

- ဟိုတစ်ချိန်က၊
ဤမြစ်ဝှမ်းမှာ၊ မွန်ခမာနွယ်တို့၊
ငြိတွယ်ဒေသ၊ ခြေချခဲ့ရာ၊
နှစ်ပေါင်းကြာပြီ၊ မြန်မာဒေသ ဆယ့်တစ်ရွာ။
- ဟိုတစ်ချိန်က..
ဤမြစ်ဝှမ်းကား၊ ဓားရေလုံရေး၊
မြင်းရေကျင့်ရာ၊ ခွာသံဖြောင်းဖြောင်း၊
ဖုံထောင်းထောင်းနှင့်။
- ဟိုတစ်ချိန်က...
ဤမြစ်ဝှမ်းကား၊ စပါးဆန်ရေ၊
ထွေထွေရိက္ခာ၊ ထုတ်လုပ်ရာတည်း။
- ဟိုတစ်ချိန်က ...
ပုဂံအင်အား၊ စစ်သားရိက္ခာ၊
ဖြည့်ဆည်းရာလည်း၊ ဖြစ်ခဲ့သည်။

၁. အောင်ကြွယ်၏ လက်ရာ(၃၃) နှစ်ရှိပြီဖြစ်သည့် ရိုးရာဆင်နွဲ့ ဆို ပြိုင်ပွဲမဝင်မီ စတော်တိုက်စဉ်

- ဟိုတစ်ချိန်က...
 ဤမြစ်ဝှမ်းကား၊ မြန်မာ့တားနှင့်
 ပိုင်းခြားတော်လှန်၊ နယ်ချဲ့ရန်ကို၊
 ခုခံအောင်ပွဲ၊ ဆင်နွဲ့နေရာ၊
 ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။
  - ဟိုတစ်ချိန်က...
 ဤမြစ်ဝှမ်းကား၊ စခန်းလည်းသင့်၊
 လမ်းလည်းပွင့်နေ၊ မြစ်ရေကြောင်းနှင့်၊
 လှေလောင်းနှင့်။
  - ပန်းလောင်တစ်ကြော၊ ပိန်းကောလှေငယ်၊
 ရောင်းဝယ်ဖောက်ကား၊ စုန်ဆန်သွားခဲ့။
  - ဟိုတစ်ချိန်က ...
 ဤမြစ်ဝှမ်းမှာ၊ တာတာနယ်ချဲ့၊
 တော်လှန်ခဲ့ရာ၊ သွေးမှာမြင်စိုင်း၊
 သမိုင်းတွင်လေ၊ ကိုးနယ်မြေ။
  - ပုဂံအနော်ရထာ၊ ကျေးဇူးမှာကြောင့်၊
 ဤမှာမင်းရဲ၊ သင်းကွဲ ငပြောင်၊
 ဆည်ရေလှောင်ထား၊ စပါးစိုက်ကွင်း၊
 ရေပေးသွင်း၏၊ မြစ်မင်းဇော်ဂျီမှာတည်လေ။
  - ကျီးမဲ၊ ပြောင်းပြာ၊ ကင်းတားမှာနှင့်၊
 လယ်ယာစိုက်ခင်း၊ ရေပေးသွင်း၏၊
 မြစ်မင်း ပန်းလောင်မှာတည်လေ။
  - ယနေ့ခေတ်မူ၊ ပြည်သူလုပ်အား၊
 လှုပ်ရှားဖန်ဆင်း၊ လယ်တွင်းနယ်တစ်ရိုး၊
 အထွက်တိုးနှင့်၊ မိုးသော်လည်းရွာ၊
 မရွာလည်းနေ၊ မစွေလည်းဖြစ်၊
 မြစ်ရေချုပ်ထား၊ ဆည်ရေများကြောင့်၊
 စပါး နှမ်းဝါ၊ ပဲ ပြောင်းမှာနှင့်၊
 လယ်ယာအလှ၊ မြ၏အဆင်း၊
 ပြည်တွင်းထွက်ကုန်၊ ဖူလုံ ဝမ်းဝ၊
 ဤဒေသ။
  - ပန်းလောင် ဇော်ဂျီ၊ နှစ်လိမြစ်မင်း၊
 ညီနောင်ရင်းတို့၊ လယ်တွင်းအလှ၊
 ခြယ်သလေရာ၊ ကြာတောင်ကြာလည်း၊
 ညင်သာငြိမ်ငြိမ်၊ စီးမြဲတကား။ ။
- နောက်ဆုံး ကျွန်တော်၏ အောက်ဖော်ပြပါ ကဗျာလေးနှင့် နိဂုံးချုပ်ခဲ့ပါသည်။ ။

“ ကိုးမြေအလှ ဆင်အက ”

- ကိုင်ပေါက်မည်ဟန်၊ ထိုးမည်ဟန်နဲ့၊
 ဗုံညံဗုံညံ၊ မာန်တကြွကြွ၊
 ကိုးမြေအလှ၊ ဆင်အက။
- အရိုင်ကအယဉ်က၊ နတ်ဒိုးကတော့၊
 ရွရွစိတ်မှာ၊ မြူးကြွလာသည်။
- မောင်းသံဒူဟူ၊ ညံ့ဆူဆူ၊
 သူလာပြီထင်၊ ဆီးကြွလင့်၏။
- ဟိုမှ ဒီမှ၊ တစ်စုတမ၊
 ရောက်လာကြသည်၊ အနားကမခွာ၊
 ဘေးမှာတစ်မျိုး၊ ရှေ့တိုးတစ်ဖုံ၊
 မျက်လုံးစုံဖွင့်၊ ပင့်သက်လှိုက်ရှု၊
 ပွဲကြည့်သူ။
- ဆင်ကြီးကလည်း၊ လူလိုပဲနော်၊
 မြေထဲကျွမ်းစိုက်၊ လဲမတတ်ပင်၊
 ပတတ်ရပ်သေး၊ ထီးကလေးနှင့်၊
 ရှေးကရွှေရိုး၊ မီးကွင်းမျိုးစုံ၊
 ခုန်ပျံကျော်လွှား၊ ယိုးဒယားကန်တော့ခန်း၊
 အံ့မခန်းနိုင်။
- ဆင်ချိုးပညာ၊ ဘယ်ကလာ၊
 ကျောက်ဆည်မြို့ကပါ၊
 ဆရာငယ်ကြီးရဲ့ တီထွင်မှု၊
 ဆန်းပေယဉ်ပေ၊ ဆင်ရုပ်တု၊
 အနုပညာ၊ လွန်မြောက်စွာ၊
 ထိန်းသိမ်းဖို့ရာ၊ တို့ဝန်တာ၊
 ကမ္ဘာတစ်လွှားကျော်ကြားလှ၊
 ကိုးမြေနယ်မှ ဆင်အက၊
 အရိုင်လားဗျ၊ အယဉ်က၊
 ထိုးဟ...ထိုးဟ။ ။

xx

အကိုး အထောက်စာရင်း

- ၁။ ဆင်တော် မော်ကွန်းစု။
- ၂။ မြန်မာစာညွှန်ပေါင်းကျမ်း။
- ၃။ မြစ်သားမြို့၊ ရွှေမုဋ္ဌောဘုရားသမိုင်း။ (အရှင်ပါလိတ မဟာထေရ်)
- ၄။ တရုတ်သံရောက် မော်ကွန်း။
- ၅။ အခြေခံကြီး သီချင်းတစ်ဆယ့် သုံးပုဒ်အဖွင့်။
(ဆရာကြီး ဦးဂုဏ်ဘဏ်နှင့် ဦးအောင်သိန်း)
- ၆။ ရွှေဘုံနိဒါန်း။
- ၇။ မုံရွေးဆရာတော်မှတ်စု။
- ၈။ ကျောက်ဆည်မြို့နယ် ဖြစ်စဉ်မှတ်တမ်း။
- ၉။ မင်းဇေယျရန္တမိတ်ဆိုရတုနှင့်၊ ရှင်သံခိုဆိုရတု။ (ဟံသာဝတီတိုက်)
- ၁၀။ ဒေါက်တာသန်းထွန်း၏ နယ်လှည့် ရာဇဝင် အမှတ် (၁)။
- ၁၁။ ၁၉၈၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလထုတ်၊ ရှေ့သို့စာစောင်မှာ ပြည်ဘုန်းမြင့်၏ “ရိုးရာဆင်လှူပွဲ၊ ကိုးခရိုင်ယှဉ်ပြိုင်နွဲ့” ဆောင်းပါးနှင့် ၎င်းမှ ဓာတ်ပုံများ။
- ၁၂။ ဆင်ချိုးပညာရှင်ကြီး ဦးဘအေး (ကွယ်လွန်) ၏ ဇနီး ဒေါ်ရှင် (ယခုကွယ်လွန်) ၏ ပြောပြချက်များ။
- ၁၃။ ဆင်ချိုးပညာရှင် ဦးအောင်ကြွယ် (ယခုကွယ်လွန်) ၏ ပြောပြချက်များ။
- ၁၄။ လမ်းစဉ်သတင်း၊ အတွဲ ၂၀၊ အမှတ် ၁၀ မှ “ကျောက်ဆည်ဆင်လှူပွဲ” ဆောင်းပါး။
- ၁၅။ မှတ်တမ်းဓာတ်ပုံများကို ဧရာမင်းဆင်အဖွဲ့နှင့် ရွှေဝါမောင်ဆင်အဖွဲ့တို့မှ ကျေးဇူးပြု ပါသည်။
- ၁၆။ ဆရာအို၏ “ကိုးခရိုင်သမိုင်း”

၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်၊ စာပေဗိမာန် စာမူဆု
 မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အနုပညာဆိုင်ရာ
 စာပေ ဒုတိယဆုရ

“မြန်မာ့ဆင်ရုပ်ချိုး အနုပညာ”

ရေးသူ- မောင်ရည်စိုး (ကျောက်ဆည်)

အဖကုန်သည် ဦးထွန်းအေး၊ အမိ ဒေါ်မြမြတို့မှ ၁၉၃၉ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင်မြစ်သာမြို့၌ မွေးဖွားခဲ့သည်။ ငယ်စဉ်ကမြစ်သာမြို့၊ အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့ရာ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် တန်းမြင်ကျောင်းထွက် စာမေးပွဲအောင်မြင်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် ကျောက်ဆည်မြို့ ပြည်သူ့ဆေးဆိုင်တွင် ဆိုင်တာဝန်ခံအဖြစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီး၊ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် သမဝါယမဦးစီးဌာနတွင် ပထမစာရေးအဖြစ်တာဝန်ထမ်းဆောင်ရင်း ၁၉၈၆ ခုနှစ်၊ အငြိမ်းစားယူခဲ့သည်။

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ မြဝတီ၊ ငွေတာရီ၊ သွေးသောက်၊ ရှုမဝမဂ္ဂဇင်းများတွင် ကဗျာများစတင် ရေးသားခဲ့သည်။

ယခုအခါကျောက်ဆည်မြို့နယ် စာပေနှင့် စာနယ်ဇင်းအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ရင်း စာပေရေးသားလျက်ရှိသည်။

အမည်ရင်းမှာ ဦးခင်မောင်စိုးဖြစ်သည်။